

Koniński

KURIER OŚWIATOWY

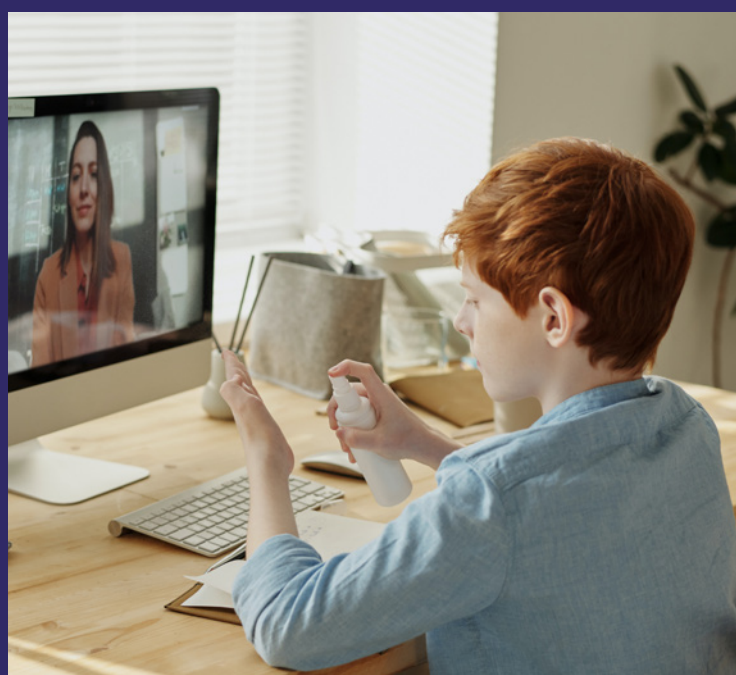

CDN

Centrum Doskonalenia Nauczycieli
w Koninie

2020 Nr 2 (128) Rok XXVIII ISSN 2081-1527

KWARTALNIK PUBLICYSTYCZNO - EDUKACYJNY

SPIS TREŚCI

Koronawirus – krótka historia groźnego patogenu (Jolanta Staszak).....	3–4
O potrzebie edukacji prawnej (Lidia Kantek).....	4–5
Tworzenie sieci doradców metodycznych w Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie (2019–2020) (Iwona Hudańska).....	5–9
O szkołach powszechnych we wschodniej Wielkopolsce w roku szkolnym 1927/28 – powiat koniński (Piotr Gołdyn).....	10–11
Schulz i Gombrowicz na ustnym egzaminie maturalnym z języka polskiego (Wioletta Poturła).....	12–19
Nie surfuj w sieci bez sensu: od Błażeja Króla – przez Herberta, Miłosza i Żeromskiego – do Sokratesa i Platona. „Głos wewnętrzny” jako imperatyw etyczny na przestrzeni wieków (materiał dydaktyczny dla uczniów szkół ponadpodstawowych) (Zbigniew Budny).....	20–23
Metodyka pracy zdalnej (przegląd poradników dostępnych w sieci) (Iwona Hudańska, Agnieszka Świtalska).....	23
Top 7 linków internetowych – materiały pomocne do nauczania języka angielskiego (Małgorzata Gralewski).....	24
Zabawy z matematyką – propozycje zajęć dla dzieci przedszkolnych (Katarzyna Krygier).....	25–27
Uczymy się całym ciałem – o potrzebie ruchu podczas nauki zdalnej (przykłady praktycznych rozwiązań) (Beata Kubsik).....	28–29
Edukacja w czasie pandemii (Piotr Gołdyn).....	30
O projekcie edukacyjnym „Na przerwie w górach” (Katarzyna Grzyska).....	31–32
Książka z rekomendacją (Laura Banaszak).....	32
Książka elektroniczna z rekomendacją (Anna Sosnowska).....	33
Nowości w zbiorach CDN PBP w Koninie (Laura Banaszak).....	34
REGION W WEEKEND (27) Jarocin – wybrane atrakcje turystyczne miasta i okolic (Grażyna Frydrychowicz).....	35–39
Placówki oświatowe prowadzone przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego	40

Można już chyba skonstatować, że szeroko rozumiane środowisko oświatowe nie oblało nieprzewidzianego egzaminu, jaki wymusiła na nim sytuacja związana z pandemią koronawirusa i zamknięciem placówek oświatowych. Z początku nieco panicznie, lecz z czasem fachowo i ze sporym zaangażowaniem wdrożono w trybie natychmiastowym system nauczania na odległość. Nauczyciele przystąpili do realizacji różnych form e-learningowych, a rozmaite instytucje edukacyjne zaczęły wspierać ich w tych działaniach. Kluczowym narzędziem tego pospolitego ruszenia był oczywiście internet jako podstawowy sposób komunikowania się wszystkich podmiotów procesu kształcenia i jako miejsce dystrybucji niezbędnych w tym procesie materiałów dydaktycznych.

Szybko i skutecznie na formy pracy zdalnej przestawiło się także Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie. Realizowano szkolenia e-learningowe, webinaria, wideokonferencje, konsultacje, a w witrynie internetowej placówki zamieszczono imponującą ilość materiałów edukacyjnych adresowanych do nauczycieli, uczniów, dyrektorów i rodziców. Niniejsze wydanie „Konińskiego Kuriera Oświatowego” również zawiera między innymi treści tego rodzaju, a kolejne najpewniej w całości poświęcone będzie problematyce kształcenia na odległość. Ponadto planowane jest opublikowanie jeszcze przed rozpoczęciem następnego roku szkolnego biuletynu przygotowanego przez placówki oświatowe prowadzone przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego zawierającego przede wszystkim poradniki metodyczne i przykłady dobrych praktyk dotyczące zdalnego nauczania i świadczenia pomocy pedagogiczno-psychologicznej nauczycielom, uczniom i rodzicom.

Jolanta Staszak nauczyciel doradca CDN w Koninie, nauczyciel biologii w ZSOT w Sompolnie

Koronawirus – krótka historia groźnego patogenu

Koronawirusy są obecne w naszym życiu praktycznie cały czas. Jeśli się przeziębimy albo mamy katar, to prawdopodobnie jest to spowodowane koronawirusem. Koronawirusy to patogeny wywołujące infekcje układu pokarmowego i oddechowego, zarówno u ludzi, jak i u zwierząt.

Pierwsze informacje na temat koronawirusów pojawiły się w latach 60. XX wieku, gdy odkryto patogen HCoV-229E oraz HCoV-OC43, które powodują przeziębienie o łagodnym charakterze i samoistnie ustępują po kilku dniach. Śmiertelna odmiana wirusa pojawiła się dopiero w 2002 roku w Chinach. Odmiana ta powoduje ciężką niewydolność oddechową, określaną z biegiem czasu jako SARS. Według danych WHO epidemia SARS w latach 2002–2003 spowodowała śmierć 916 osób.

Do koronawirusów należy również MERS-CoV (The Middle East Respiratory Syndrome Coronavirus), który wykryto we wrześniu 2012 roku i potwierdzono zakażenie u 2357 osób, z czego 820 zmarło (śmiertelność 35%). W przeciwieństwie do epidemii SARS, która została wygaszona w ciągu kilku miesięcy, zakażenia MERS-CoV nadal występują. Pierwsze objawy zakażenia tym koronawirusem są zwykle podobne do objawów grypy. Pojawia się wysoka gorączka, ból głowy, ból gardła i kaszel, uczucie wyczerpania, brak apetytu. Większość zachorowań wywołanych tym szczepem koronawirusa odnotowano u osób pochodzących z Półwyspu Arabskiego (Jordania, Katar, Arabia Saudyjska i Zjednoczone Emiraty Arabskie).

Koronawirus 2019-nCov został odkryty pod koniec 2019 roku w Wuhan i należy do tej samej grupy wirusów co SARS, powoduje podobne objawy ze strony dróg oddechowych. Bardzo często porównuje się oba te wirusy.

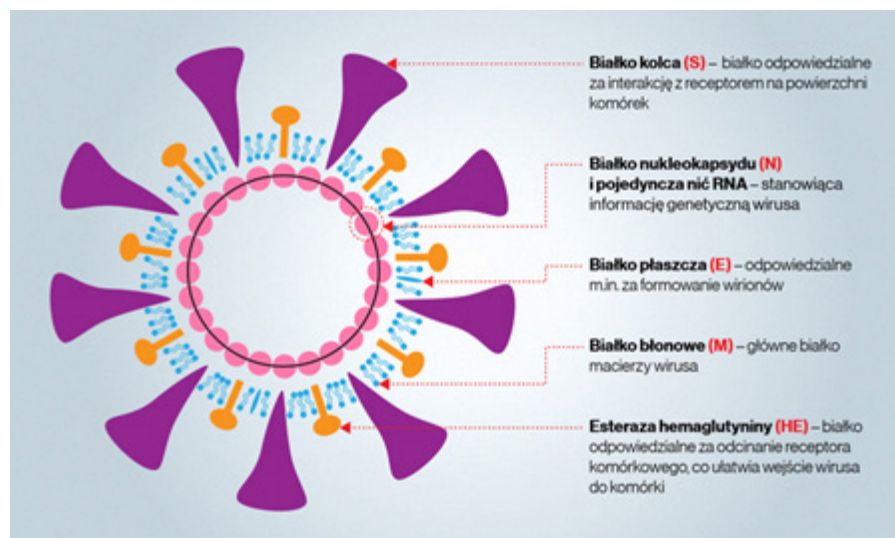
Oba wirusy najpierw pojawiły się w Chinach. Koronawirus 2019-nCov pojawił się w mieście Wuhan w prowincji Hubei, a SARS po raz pierwszy odkryto w prowincji Guandong. Obydwoma wirusami zarazić się można od zwierząt, prawdopodobnie nietoperzy, które są pierwszym źródłem wirusa. W przypadku SARS od nietoperzy zaraziły się cywety (rodzaj drapieżnego

ssaka z rodziny łasowatych, podobny nieco do kota domowego), a w przypadku wirusa z Wuhan – węże. Od zwierząt sprzedawanych na targu zaraził się człowiek. Oba wirusy przenoszone są też z człowieka na człowieka.

Koronawirus SARS-CoV-2, który odpowiedzialny jest za infekcję COVID-19, ma kształt zbliżony do kulistego. Jego nazwa wywodzi się z łac. *corona* oznaczającego koronę lub wieniec, ponieważ otoczka białkowa z wypustkami kształtem przypomina koronę. Średnica pojedynczej cząsteczki wirusa wynosi od 60 do 140 nanometrów (1nm = 10⁻⁹m).

nego leku czy szczepionki jest takie trudne?

Podczas procesu reprodukcji wirusa zachodzą błędy w kopiowaniu informacji genetycznej. Błędy te zwane mutacjami pojawiają się częściej właśnie wówczas, gdy materiałem genetycznym jest jednoniciowy RNA. Replikacja – powielanie tego materiału zachodzi szybko i nie istnieją żadne mechanizmy kontrolujące jego dokładność. Przypomina to zabawę w głuchy telefon, gdzie jedna osoba wymyśla zdanie i przekazuje je następnej osobie, która może to zdanie zniekształcić (z tą różnicą, że mutacje są losowe, a nie intencjonalne). Załóżmy jednak, że

Budowa koronawirusa SARS-CoV-2 (źródło: prosci-inc.com / Sławomir Kała)

Koronawirus składa się z:

- białka szczytowego (S), które jest odpowiedzialne za interakcję z receptorem na powierzchni komórki,
- RNA, czyli genomu wirusa,
- białka nukleokapsydu (N), które pełni dwie funkcje – chroni cząsteczkę RNA i aktywnie uczestniczy w modyfikacji procesów komórkowych i replikacji wirusa,
- białka otoczki (E), które jest odpowiedzialne m.in. za formowanie wirionów,
- białka błonowego (M), które jest głównym białkiem macierzy wirusa,
- białka dimeru esterazy hemaglutyniny (HE), które poprawia zdolność wirusa do rozprzestrzeniania się przez błony śluzowe.

Dlaczego wynalezienie skutecz-

nie było nas w pokoju, gdzie odbywała się zabawa, ale chcielibyśmy odtworzyć kolejność zdań, mając do dyspozycji losową próbkę zniekształconych zdań. Okazuje się, że matematyka i statystyka pozwalają nam to zrobić z dużą dokładnością. W ten właśnie sposób, analizując sekwencje wirusów pochodzących od pacjentów zakażonych na całym świecie, można statystycznie zrekonstruować proces rozprzestrzeniania się wirusa w populacji i wyliczyć prawdopodobne źródło jego pochodzenia.

Kiedy się skończy epidemia?

Wielu ekspertów jest zdania, że SARS-CoV-2 może zachowywać się podobnie jak SARS, który wygasł wraz z nadejściem wiosny. Pierwsze zachorowania wystąpiły w listopadzie 2002 roku w mieście Foshan w prowincji Guandong w Chinach. Stopniowo doszło do rozprzestrzenienia choroby na inne rejony Chin, inne kraje Azji, a potem,

drogą podróży lotniczych, na inne kraje świata.

Pierwsze odnotowane przypadki zakażeń ludzi nowym koronawirusem SARS-CoV-2 miały miejsce pod koniec 2019 roku w Wuhanie w Chinach. Zachorowania powodowane niezidentyfikowanym wirusem rozpoczęły się dokładniej w grudniu 2019 roku. Odnotowano wówczas grupę pacjentów cierpiących na zapalenie płuc nieznannej etiologii.

Być może podobnie jak w przypad-

ku poprzedniej epidemii również tym razem koniec koronawirusa i jego rozprzestrzeniania się na świecie nastąpi, gdy nadejdą cieplejsze dni. Niektórzy specjaliści mówią o maju, czerwcu lub kolejnych miesiącach letnich. Niestety, jak na razie nie ma jeszcze dokładnych informacji o SARS-CoV-2, które pozwoliłyby przewidzieć dokładną datę zakończenia epidemii.

Bibliografia

– Koronawirus 2019-nCoV (COVID-19), raport WHO

– <https://www.mp.pl/covid19/covid19-kompedium/228354,-jakie-jest-znaczenie-wirusow-sars-i-mers-czy-zakazenia-sars-cov-2-sa-podobne-do-zakazen-tymi-wirusami>

– <https://www.medonet.pl/koronawirus/to-musisz-wiedziec,jak-wyglada-koronawirus-sars-cov-2--naukowcy-analizuja-jego-strukture,artykul,06680239.html>

– <http://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C81241%2Cpandemia-koronawirusa-co-dalej.html>

Lidia Kantek nauczyciel konsultant CDN w Koninie

O potrzebie edukacji prawnej

Współczesne społeczeństwo zmienia się bardzo szybko, dlatego łatwość dostosowywania się do zachodzących wokół zmian jest uznawana za jedną z podstawowych zasad, która gwarantuje odnalezienie się w nim. Postępujący rozwój techniki, globalizacji, ogromnej mobilności wymusza konieczność wprowadzania nowych rozwiązań prawnych. Człowiek, który nie ma podstawowej wiedzy prawnej, nie potrafi poradzić sobie w różnych sytuacjach, ponieważ prawo obecne jest wszędzie. W obliczu tych wszystkich zmian wciąż aktualną pozostaje utrzymująca się od czasów starożytnego Rzymu reguła *ignorantia iuris nocet* (nieznajomość prawa szkodzi).

Postępujący rozwój wymusza konieczność wprowadzania rozwiązań prawnych, które są coraz bardziej szczegółowe i specjalistyczne. Ta wielość uregulowań prawnych zarówno na szczeblu lokalnym czy regionalnym, jak i krajowym czy międzynarodowym powoduje zagubienie nie tylko „zwykłych” ludzi, ale także prawników, którzy dążą do coraz węższych specjalizacji, gdyż tylko one gwarantują możliwość udzielenia właściwej pomocy prawnej. Dlatego ogromnym wyzwaniem dla różnych

instytucji edukacyjnych jest zapoznanie obywateli z podstawowymi zasadami i przepisami prawnymi, które ułatwiają życie we współczesnym świecie. W związku z tym podstawowym zadaniem edukacji prawnej jest uczyć, gdzie szukać informacji i jak je rozumieć. W dobie wszechobecnego Internetu należy także uczyć, jak wyszukiwać informacje wiarygodne, także w zakresie prawa.

Prawo jest ważne w naszym życiu, dlatego nauka o nim towarzyszy całemu procesowi edukacji. Już w przedszkolu przekazuje się podstawowe informacje. Uczy się sprawiedliwości, równości, pokazuje, jak budować właściwe relacje z innymi ludźmi, a także jak brać odpowiedzialność za własne postępowanie, kształci się umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy. Oczywiście wszystkie te aktywności są dostosowane do możliwości i percepcji przedszkolaków.

W edukacji prawnej nieoceniona jest rola szkoły, która – realizując podstawę programową uwzględniającą kompetencje kluczowe – uczy dzieci i młodzież właściwych postaw. Szkoła powinna być miejscem, gdzie podstawową zasadą jest szacunek do wszystkich osób, które w niej przebywają – uczniów, nauczycieli, pozostałego personelu. Nauczanie prawa w zakresie podstawowym obejmuje szeroko pojęte relacje obywatela z państwem, prawo karne i procedury sądowe. Uczeń dowiaduje się, czym jest norma i jakie są źródła i podstawowe zasady prawa. Wytłumaczone są różnice między gałęziami prawa. Omówione są także kwestie dotyczące obywatelstwa i prawa wyborczego. Uczeń poznaje podstawy prawa pracy, prze-

pisy prawa dotyczące ochrony danych osobowych oraz przepisy prawa podatkowego i prawa autorskiego. Nabywa praktycznych umiejętności dotyczących kwestii wyrobienia koniecznych dokumentów, takich jak dowód osobisty i paszport, oraz warunków, jakie trzeba spełnić, by uzyskać prawo jazdy. Uczeń dowiaduje się o swoich prawach w urzędzie, o dostępie do informacji publicznej, uczy się, jak odwołać się od decyzji administracyjnej, jak napisać skargę i wniosek. W zakresie postępowania sądowego uczeń uzyskuje wiedzę o niezawisłości sędziowskiej, o przebiegu procesów karnego i cywilnego oraz o instytucji mediacji. Powinien także znać prawa przysługujące ofierze, sprawcy i świadkowi przestępstwa oraz potrafić napisać pozew w sprawie cywilnej i zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa. Uczeń powinien znać najważniejsze zadania policji i prokuratury oraz uprawnienia przedstawicieli służb porządkowych. Ma również poznać zasady odpowiedzialności osób nieletnich za popełnienie czynu karalnego oraz posiadać praktyczną wiedzę o zagrożeniach przestępczością i unikaniu sytuacji niebezpiecznych. W programie szkolnym omawiane są też kwestie prawne związane z nabywaniem, używaniem i posiadaniem papierosów, alkoholu i narkotyków. Absolwent szkoły średniej powinien mieć także wiedzę dotyczącą praw i obowiązków ucznia oraz nabyć umiejętność wskazania naruszeń i chronienia swoich praw. Uczeń dowiaduje się, czym są prawa człowieka, umie wskazać akty prawne, w których są one zawarte.

Niezwykle ważny jest sam sposób przekazywania wiedzy o prawie. Zaję-

cia powinny być prowadzone w sposób interaktywny. Wykład nauczyciela to ich drobny element. Lekcje powinny bazować na wiadomościach uczniów, porządkując je i uzupełniając. Ich podstawą powinno być rozwiązywanie przypadków dotyczących danej sytuacji. Da to uczniom możliwość nauczenia się, jak czytać i rozumieć przepisy oraz jak zastosować je w konkretnym przypadku. Ponadto warto używać scenek i symulacji, które przekazują umiejętność,

jak zachować się w określonych sytuacjach. Tak prowadzone zajęcia będą w ciekawy i twórczy sposób rozszerzały wiedzę oraz pokazywały, jak ważna jest znajomość prawa w życiu codziennym, a sposób ich prowadzenia pomoże zapamiętać przekazaną wiedzę.

Widzimy więc, że edukacja prawna społeczeństwa ma istotne znaczenie, przyczynia się do wzrostu kultury prawnej i poczucia sprawiedliwości. Promowanie i rozwijanie edukacji prawnej pro-

wadzi do podnoszenia poziomu świadomości obywateli, zapewnia wzrost kompetencji społecznych, sprzyja radzeniu sobie w sytuacjach trudnych, prowadzi do przekształcania postaw obywateli.

Źródła

- *O potrzebie edukacji prawnej*, Witold Klaus, kwartalnik „Na Wokandzie”
- *Edukacja prawna – możliwości, szanse, bariery*, Dagmara Woźniakowska-Fajst

Iwona Hudańska nauczyciel konsultant CDN w Koninie, Kierownik Pracowni Informacji Pedagogicznej i Doradztwa

Tworzenie sieci doradców metodycznych w Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie (2019–2020)

Początek roku 2019 dał tchnienie nowemu wymiarowi doradztwa metodycznego w systemie oświatowym. Wielkopolski Kurator Oświaty we współpracy z Departamentem Edukacji i Nauki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego przystąpił do działań mających na celu diagnozowanie potrzeb środowiska oświatowego w zakresie tworzenia sieci doradców na terenie wielkopolskich ośrodków doskonalenia. W tym celu odbywały się z dyrektorami placówek doskonalenia nauczycieli liczne spotkania, których celem było określenie aktualnego stanu nauczycieli doradców oraz brakujących etatów doradców w stosunku do liczby nauczycieli danego przedmiotu na tere-

nie funkcjonowania ośrodków doskonalenia nauczycieli. Zastanawiano się nad zakresem i realizacją zadań (w kontekście projektu rozporządzenia w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli), omawiano warunki pracy i inne ważne kwestie wynikające z zatrudnienia nauczycieli-doradców na umowę o pracę.

W dniu 28 maja 2019 r. mocą rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli ustanowione zostały zasady funkcjonowania doradców metodycznych w placówkach doskonalenia. Wielkopolski Kurator Oświaty ogłosił procedurę wyłaniania kandydatów na stanowisko doradców metodycznych (zgodnie z § 25 ust. 1–6 rozporządzenia

Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 2019 r. w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli – Dz. U. poz. 1045) dla nauczycieli szkół i placówek oświatowych województwa wielkopolskiego dla specjalności: matematyka, biologia, chemia, fizyka, geografia, informatyka, wychowanie przedszkolne, kształcenie zawodowe. Poniższa tabela zawiera wykaz przedmiotów i etatów z podziałem na poszczególne placówki doskonalenia nauczycieli, w tym Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie.

Tabela podaje liczby stanowisk doradców metodycznych w wymiarze 0,5 etatu (z możliwością indywidualnego dostosowania w przedziale od 0,4 do 0,8 etatu).

Przedmioty objęte wspomaganiami	Obszar wspomaganie i typy szkół (SP – szkoły podstawowe; PNP – szkoły ponadpodstawowe)									
	ODN Kalisz (powiat: miasto Kalisz, kaliski, pleszewski, jarościński, ostrowski, ostrzeszowski, kępiński)		CDN Konin (powiat: miasto Konin, koniński, kolski, turecki, słupecki)		CDN Leszno (powiat: miasto Leszno, leszczyński, kościański, gostyński, rawicki)		CDN Piła (powiat: miasto Piła, pilski, złotowski, chodzieski, czarnkowsko-trzcianecki, wągrowiecki)		ODN Poznań (powiat: miasto Poznań, poznański, śremski, średzki, wrzesiński, gnieźnieński, obornicki, szamotulski, międzychodzki, nowotomyski, grodziski, wolsztyński)	
	SP	PNP	SP	PNP	SP	PNP	SP	PNP	SP	PNP
Język polski	3	1	1	-		2	-	1	1	4
Język angielski	2		1		1		1		3	
Matematyka	2	1	1	1	2	-	1	1	6	2
	1									
Biologia	1		1		1		1		1	1
Chemia	1		1		1		-		1	1
Fizyka	1		1		1		1		2	1
Geografia	1		1		1		1		1	1

Wielkopolski Kurator Oświaty dla kandydatów na stanowisko nauczyciela-doradcy metodycznego określił także **warunki pracy**, a w szczególności podstawę realizacji zadań, okres powierzenia obowiązków oraz wymiar i miejsce zatrudnienia. Poniżej – uszczegółowione warunki pracy.

1. *Zadania doradcy metodycznego będą realizowane, na podstawie powierzenia dokonanego przez Wielkopolskiego Kuratora Oświaty, w ramach dodatkowej umowy o pracę w publicznej placówce doskonalenia wskazanej przez Wielkopolskiego Kuratora Oświaty spośród wymienionych niżej placówek:*

– *Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Kaliszu, ul. Wrocławska 182, 62-800 Kalisz;*

– *Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie, ul. Sosnowa 14, 62-510 Konin;*

– *Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Lesznie, ul. Bolesława Chrobrego 15, 64-100 Leszno;*

– *Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile, ul. Bydgoska 21, 64-920 Pila;*

– *Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu, ul. Górecka 1, 60-201 Poznań.*

2. *Zadania doradcy metodycznego powierza się na okres nie krótszy niż rok i nie dłuższy niż trzy lata, z możliwością przedłużenia powierzenia zadań na kolejny okres nie krótszy niż rok i nie dłuższy niż trzy lata.*

3. *Wymiar i miejsce zatrudnienia nauczyciela, któremu zostaną powierzone zadania doradcy metodycznego, będzie ustalany w uzgodnieniu z nauczycielem i dyrektorem szkoły/placówki, w której nauczyciel jest zatrudniony oraz w poro-*

zumieniu z dyrektorem placówki doskonalenia nauczycieli, do której nauczyciel będzie skierowany, z zachowaniem zasady, że łączny wymiar zatrudnienia nauczyciela w szkole lub placówce i w publicznej placówce doskonalenia nie może przekraczać 1 i 1/2 tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, określonego na podstawie art. 42 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela, dla stanowiska zgodnego ze specjalnością nauczyciela-doradcy metodycznego.

Ponadto określone zostały także zadania i sposób realizacji zadań przez doradcę.

GLÓWNE ZADANIE DORADCY METODYCZNEGO

Wspomaganie nauczycieli oraz rad pedagogicznych w:

1. *Rozwijaniu umiejętności metodycznych;*

2. *Planowaniu, organizowaniu i badaniu efektów procesu dydaktycznowychowawczego, z uwzględnieniem zróżnicowanych potrzeb uczniów;*

3. *Opracowywaniu, doborze i adaptacji programów nauczania;*

4. *Podejmowaniu działań innowacyjnych.*

SPOSÓB REALIZACJI ZADAŃ

1. *Udzielaniu indywidualnych konsultacji;*

2. *Prowadzeniu zajęć edukacyjnych, zajęć otwartych oraz zajęć warsztatowych;*

3. *Organizowaniu innych form doskonalenia wspomagających pracę dydaktycznowychowawczą nauczycieli;*

4. *Organizowaniu i prowadzeniu sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli, o której mowa w § 20 ust. 1*

pkt 2 rozporządzenia w sprawie placówek doskonalenia.

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie, wspomagając ideę tworzenia sieci doradców na terenie działalności placówki, zachęcało dyrektorów do motywowania nauczycieli do aplikowania na stanowisko doradcy metodycznego. Podejmowano wówczas liczne działania mające na celu promowanie doradztwa metodycznego w środowisku oświatowym. Upowszechniano ogłoszenia Wielkopolskiego Kuratora Oświaty o wszczęciu procedury na stanowisko doradcy metodycznego na stronie internetowej Centrum i portalu społecznościowym Facebook, wysyłało liczne informacje na adresy mailowe organów prowadzących szkoły i sekretariatów szkół, a także na adresy mailowe nauczycieli, którzy współpracują z Centrum i uczestniczą w formach doskonalenia i doradztwa przedmiotowo-metodycznego. W rozmowach, podczas bezpośrednich wizyt konsultantów w szkołach motywowano nauczycieli do zmierzenia się z rolą doradcy metodycznego, podkreślając, że ogłoszony nabór jest szansą dla wszystkich twórczych nauczycieli na własny rozwój zawodowy i na animowanie nowatorskich działań na rzecz własnej szkoły oraz lokalnego środowiska, na podniesienie jakości usług edukacyjnych w regionie. W rozmowach z dyrektorami natomiast sygnalizowano, że posiadanie doradcy metodycznego jest gwarancją promocji działań szkoły w środowisku lokalnym i regionie, jest szansą na uzyskanie rzetelnej informacji dotyczącej skutecznej realizacji zadań kierowanych do środowiska oświatowego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

ZESTAWIENIE STATYSTYCZNE

Wizyty w placówkach oświatowych subregionu konińskiego w okresie październik – grudzień 2019 r.

Lp.	Miasto/powiat	Przedszkola	SP/ZSP	SPP	Ośrodki specjalne	Razem placówek
1.	Miasto Konin	26	52	11	1	90
2.	Powiat koniński	3	44			47
3.	Miasto Koło	4	5	2		11
4.	Powiat kolski		16	2		18
5.	Miasto Turek	9	3	2	1	15
6.	Powiat turecki	5	33	1		39
7.	Miasto Słupca	2	2	3		7
8.	Powiat słupecki	1	19	1		21
9.	Powiat wrzesiński		2			2
Razem		50	176	22	2	250

Wizyty w placówkach oświatowych subregionu konińskiego w lutym 2020 r.

Lp.	Miasto/powiat	Przedszkola	SP/ZSP	SPP	Ośrodki specjalne	Razem placówek
10.	Powiat koniński	1	4	0	0	5
11.	Miasto Koło	2	1	0	1	4
12.	Powiat kolski	0	10	0	0	10
Razem		3	15	0	1	19

Doradca metodyczny to „przewodnik” nauczycieli, mentor i nauczyciel nauczycieli. Kandydat przystępujący do konkursu na stanowisko nauczyciela–doradcy metodycznego spełniać musiał wymogi formalne określone przez Wielkopolskiego Kuratora Oświaty zawarte w „Ogłoszeniu procedury wyłaniania kandydatów na stanowisko doradców metodycznych”. Przedstawiają się one następująco.

WYMAGANIA KONIECZNE

- zatrudnienie w szkole lub placówce;
- kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela w placówce doskonalenia, określone w przepisach w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli;
- stopień nauczyciela mianowanego lub dyplomowanego;
- co najmniej dobra ocena pracy;
- udokumentowane osiągnięcia zawodowe;
- kompetencje społeczne, interpersonalne i komunikacyjne;
- umiejętności z zakresu technologii informacyjno komunikacyjnej.

WYMAGANIA POŻĄDANE

- doświadczenie w pracy na stanowisku doradcy metodycznego lub konsultanta;
- ukończone kursy doskonalące lub studia podyplomowe dające dodatkowe kwalifikacje
- bądź kompetencje;
- ukończony kurs przygotowujący do pracy z dorosłymi i/lub doświadczenie w pracy z dorosłymi;
- uprawnienia egzaminatora;
- uprawnienia eksperta ds. awansu zawodowego;
- znajomość języka obcego.

WYMAGANE DOKUMENTY

- CV i list motywacyjny;
- wniosek dla osób przystępujących do naboru na stanowisko doradcy metodycznego
- (wg załączonego wzoru);
- uzasadnienie przystąpienia do naboru na stanowisko nauczyciela–doradcy

metodycznego oraz koncepcja pracy na tym stanowisku, w danym obszarze wspomagania nauczycieli i rad pedagogicznych szkół i placówek oświatowych – 3–5 stron A4;

- kopie dokumentów potwierdzających posiadanie wymaganych kwalifikacji;
- zaświadczenie o zatrudnieniu w szkole lub placówce, zawierające informację o wymiarze zatrudnienia;
- zgoda dyrektora szkoły na pełnienie przez kandydata funkcji nauczyciela–doradcy metodycznego;
- kopia aktu nadania stopnia nauczyciela mianowanego lub dyplomowanego;
- kopia karty oceny pracy;
- kopie dokumentów potwierdzających osiągnięcia zawodowe;
- kopie dokumentów potwierdzających posiadanie dodatkowych kwalifikacji lub kompetencji;
- kopie dokumentów potwierdzających ukończenie form doskonalenia;
- w przypadku osób pełniących funkcję doradcy metodycznego rekomendacja dyrektora placówki doskonalenia, w której kandydat jest zatrudniony;
- oświadczenie kandydata o posiadaniu pełnej zdolności do czynności prawnych i korzystaniu z pełni praw publicznych;
- oświadczenie kandydata o tym, że nie toczy się przeciwko niemu postępowanie karne w sprawie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub postępowanie dyscyplinarne;
- oświadczenie kandydata o tym, że nie był skazany prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- oświadczenie kandydata o tym, że nie był prawomocnie ukarany karą dyscyplinarną,
- o której mowa w art. 76 ust. 1 pkt 3, w okresie 3 lat przed nawiązaniem stosunku pracy, albo karą dyscyplinarną, o której mowa w art. 76 ust. 1 pkt 4.

W odpowiedzi na ogłoszenia Wielkopolskiego Kuratora Oświaty:

— z dnia 26 lipca 2019 r. o wszczęciu procedury wyłaniania kandydatów na stanowiska nauczycieli–doradców

metodycznych (zgodnie z § 25 ust. 1–6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 2019 r. w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli Dz. U. poz. 1045) dla przedmiotów: język polski, język angielski, matematyka, biologia, chemia, fizyka, geografia, a także – z dnia 10 października 2019 r. o wszczęciu procedury uzupełniającej wyłaniania kandydatów na stanowiska nauczycieli–doradców metodycznych (zgodnie z § 25 ust. 1–6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 2019 r. w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli – Dz. U. poz. 1045) dla przedmiotów: język polski, język angielski, matematyka, biologia, chemia, fizyka, geografia, historia i wos, wychowanie fizyczne, informatyka, wychowanie przedszkolne, edukacja wczesnoszkolna, świetlica i pomoc psychologiczno-pedagogiczna, kształcenie integracyjne i specjalne oraz kształcenie zawodowe – zgłosiło się dwóch kandydatów na doradców metodycznych, wskazując naszą placówkę. W wyniku spełnienia wymagań na stanowisko doradcy metodycznego Wielkopolski Kurator Oświaty w Poznaniu w dniu 30 października 2019 r. uroczyście wręczył akty powierzenia obowiązków pa-

niom:

- **Małgorzacie Gralewski**, nauczycielce Szkoły Podstawowej nr 15 w Koninie w charakterze doradcy metodycznego nauczycieli uczących języków obcych,
- **Jolancie Żukowskiej**, nauczycielce Szkoły Podstawowej nr 12 w Koninie jako doradcy metodycznego nauczycieli uczących języka polskiego.

Od dnia 21 października 2019 r. panie zostały zatrudnione w Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie i rozpoczęły realizację zadań doradcy metodycznego na rzecz nauczycieli pracujących w szkołach i placówkach z terenu działalności Centrum.

W dniu 17 stycznia 2020 r. Kuratorium Oświaty w Poznaniu ogłosiło kolejne wszczęcie procedury wyłaniania kandydatów na stanowiska nauczycieli–doradców metodycznych dla przedmio-

tów: matematyka, biologia (szkoła podstawowa), chemia, fizyka, historia i wos (szkoła ponadpodstawowa), wychowanie fizyczne, informatyka, wychowanie przedszkolne, edukacja wczesnoszkolna, kształcenie zawodowe oraz specjalności: nauczyciel bibliotekarz i psycholog/pedagog.

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie konsekwentnie na swojej stronie internetowej upowszechniało informację o naborze, promowało ideę doradztwa metodycznego i zachęcało nauczycieli do aplikowania na stanowisko doradcy metodycznego. W wyniku zakończenia postępowania rekrutacyjnego komisji do spraw wyłaniania kandydatów na stanowisko doradcy metodycznego dla nauczycieli szkół i placówek oświatowych województwa wielkopolskiego, powołanej na podstawie Zarządzenia Wielkopolskiego Kuratora Oświaty Nr 110.1.9.2019 z dnia 4 lutego 2020 r., w skład których wchodził również przedstawiciel naszej placówki (dyrektor lub konsultant) – Wielkopolski Kurator Oświaty ogłosił listę zaakceptowanych kandydatów na stanowisko doradcy metodycznego dla nauczycieli szkół i placówek oświatowych województwa wielkopolskiego. Z dniem 1 marca 2020 r. Dyrektor Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie zatrudnił kolejnych nauczycieli doradców metodycznych:

- panią **Katarzynę Krygier**, nauczycielkę Przedszkola nr 6 w Koninie w charakterze doradcy metodycznego nauczycieli wychowania przedszkolnego,
- panią **Beatę Kubsik**, nauczycielkę Szkoły Podstawowej nr 15 w Koninie jako doradcę metodycznego nauczycieli

uczących w edukacji wczesnoszkolnej.

Nowo powołanym doradcom umożliwiono bezpłatny dostęp do szkoleń organizowanych przez Centrum oraz szkoleń zewnętrznych, a także zagwarantowano warunki organizacyjne pracy.

W ramach oferty doskonalenia doradców opracowanej i realizowanej przez Pracownię Informacji Pedagogicznej i Doradztwa zapoznano młodych stażem doradców z procedurami Systemu Zarządzania Jakością, w tym procedurą Doradztwo metodyczne, funkcjonowaniem i obsługą platformy internetowej ISOS, przedstawiono specyfikę form doradztwa, przeanalizowano powierzone doradcom zadania w kontekście planowania oferty doradztwa, udzielano wsparcia i pomocy w zakresie zarówno tworzenia, jak i realizacji oferty doradztwa.

Nowo powołanych doradców objęto opieką merytoryczną. Nadzór pedagogiczny nad doradcami dyrektor Centrum powierzył kierownikowi Pracowni Informacji Pedagogicznej i Doradztwa. Zespół doradców w Centrum tworzy 5 nauczycieli-doradców, w tym jeden doradca nauczycieli biologii – J. Staszak, która realizuje powierzone jej zadania od wielu lat. Dwóch doradców, tj. J. Żukowska, doradczynie nauczycieli języka polskiego i M. Gralewski, doradczynie nauczycieli języka angielskiego – od 21 października 2019 r. wdrażają przygotowaną ofertę programową, realizują lekcje otwarte, doradztwo indywidualne, problemowe, tworzą sieci współpracy, a efekty tych działań można zaobserwować w zestawieniach statystycznych.

Sytuacja pandemii koronawirusa

określiła główny kierunek działań na najbliższy okres pracy z nauczycielami. Ze względu na ogłoszony w szkołach i placówkach oświatowych przez Ministra Edukacji Narodowej charakter pracy zdalnej, realizacja zadań odbywa się w formie kształcenia na odległość. Dla wszystkich ta forma pracy była nowym doświadczeniem. Wydawać by się mogło, że szczególnie trudnym dla doradczyń, które musiały sprostać nie tylko nowym zadaniom wynikającym z powierzenia im obowiązków doradcy, ale i wymaganiom związanym z charakterem pracy zdalnej. Okazało się jednak, że dla osób twórczych, poszukujących i nastawionych na działanie zorganizowanie warsztatu pracy z wykorzystaniem narzędzi internetowych, komunikatorów i platform nie było wyzwaniem ponad siły. Posiadane kompetencje w zakresie TIK, udział w doskonaleniu, samodoskonalenie, uzyskane i udzielone wsparcie – w niezwykle krótkim czasie pozwoliły doradczynom zapoznać się z nowymi formami pracy edukacyjnej w przestrzeni cyfrowej. Potwierdzeniem tego faktu jest opracowana przez doradczynie oferta doradztwa on-line zamieszczona na stronie internetowej <https://szkolenia.cdnkonin.pl/index.php?action=doradztwo&doradztwo=coming>, na portalu społecznościowym Facebook, a także przesłana na adresy mailowe szkół i nauczycieli. Doradczynie również wspierają swoje grupy nauczycieli e-materiałami edukacyjnymi, które opracowują i publikują na stronie Centrum www.cdnkonin.pl/materiały_educacyjne on-line, portalach społecznościowych oraz innych platformach zewnętrznych.

Przykładowe materiały edukacyjne opracowane przez doradców metodycznych w okresie pracy zdalnej

Lp.	Temat	Opis	Autor /doradca
1.	Top 7 internet links for English teachers	Opis 7 ciekawych stron internetowych, na których są bardzo przydatne materiały do wykorzystania na lekcji języka angielskiego na różnych etapach edukacyjnych	Małgorzata Gralewski
2.	Cykl powtórzenie lektur obowiązkowych	„Pan Tadeusz” A. Mickiewicza „Syzyfowe prace” S. Żeromskiego i „Reduta Ordona” A. Mickiewicza „Latarnik” H. Sienkiewicza	Jolanta Żukowska
3.	Rodzaje stylizacji w „Syzyfowych pracach” Stefana Żeromskiego	Materiał edukacyjny dla uczniów i nauczycieli języka polskiego	Jolanta Żukowska
4.	Lekcja: Dojrzewanie Marcina Borowicza – bohatera „Syzyfowych prac” S. Żeromskiego. Zastosowanie monomitu	Film z przebiegiem zajęć dla uczniów i nauczycieli języka polskiego omawiających „Syzyfowe prace” S. Żeromskiego	Jolanta Żukowska
5.	„Spotkania z gramatyką” dla uczniów klas edukacji wczesnoszkolnej i nauczycieli	Materiał filmowy z wykorzystaniem Green Studio 3 x ok. 10 min	Beata Kubsik
6.	Książeczki interaktywne do pracy z uczniem: Wielkanoc / Relaksacja / Puzzle matematyczne	Przykładowy materiał: https://view.genial.ly/5e885aa6ba81d90dfb4d3d1c/social-action-wielkanoc-1 https://view.genial.ly/5e9584dcf4ee500d9ff7dfa3/interactive-image-przebudzenie-po-swietach https://view.genial.ly/5e95e800bdc66c0ddf048371/game-tabliczka-mnozenia Publikacja na fb i platformie zewnętrznej	Beata Kubsik

7.	Przykładowe arkusze ćwiczeniowe próbnej matury z biologii – 2 arkusze	Opracowanie dwóch przykładowych arkuszy maturalnych z biologii wraz z modelami oceniania jako formy ćwiczeń przed egzaminem maturalnym z biologii do wykorzystania przez uczniów zdających maturę oraz nauczycieli	Jolanta Żukowska
8.	Karta pracy z biologii: Porównanie mitozy i mejozy	Materiał ćwiczeniowy do wykorzystania przez nauczycieli biologii na lekcję w klasie pierwszej LO czteroletniego i jako forma powtórzenia wiadomości dla uczniów klasy II LO trzyletniego lub forma powtórzeniowa przed maturą Materiał może być wykorzystany do samodzielnej pracy przez uczniów	Jolanta Żukowska
9.	Karta pracy: Ewolucja biologiczna na poziomie populacji	Materiał ćwiczeniowy do wykorzystania przez nauczycieli biologii na lekcję w klasie trzeciej LO i czwartej technikum Zawiera liczne zadania doskonalące umiejętności matematyczne – zastosowania prawa Hardy’ego i Weinberga Do wykorzystania do samodzielnej pracy przez uczniów	Jolanta Żukowska
10.	„Malujemy tęczę na mleku” – Kreatywne zabawy dla przedszkolaków	Materiał przeznaczony dla dzieci przedszkolnych i nauczycieli edukacji przedszkolnej Materiału filmowy z wykorzystaniem Green Studio	Katarzyna Krygier
11.	„Zabawy z matematyką” – Propozycje zabaw dla dzieci przedszkolnych: cz. 1: „Matematyka w kuchni” cz. 2 „Matematyka na spacerze, w ogrodzie”	Propozycja prostych, ale ciekawych zabaw matematycznych dla dzieci przedszkolnych. Inspiracja dla nauczycieli edukacji przedszkolnej, dzięki której podstawa programowa będzie realizowana, a przedszkolaki będą aktywne i zainteresowane nauką. Matematyka nie musi być ani trudna, ani nudna w okresie pracy zdalnej.	Katarzyna Krygier
12.	Obsługa Wordwalla	Film z nagraniem instruktazowym, jak tworzyć ćwiczenia za pomocą tego narzędzia	Jolanta Żukowska
13.	Sposoby wykorzystania monomitu Campbella przy omawianiu lektur w szkole podstawowej	Film popularyzujący ideę monomitu i podpowiadający sposoby jego wykorzystania zarówno na lekcjach języka polskiego, jak i podczas rozmów z wychowankami	Jolanta Żukowska
14.	Potrzeba ruchu podczas nauki zdalnej – przykłady praktycznych rozwiązań	Film ok. 8 min (prezentacja) adresowany do nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej promujący ruch podczas realizacji zadań dla ucznia podczas nauki zdalnej Materiał przygotowany w ramach udzielania nauczycielom pomocy metodycznej i specjalistycznej w zakresie wzbogacania ich warsztatu metodycznego	Beata Kubsik
15.	VIII Gminny Konkurs Języka Angielskiego dla klas 4–6 – Osiek Mały	Opracowanie testów z kluczem odpowiedzi na konkurs języka angielskiego dla klas 4–6	Małgorzata Gralewski
16.	VIII Gminny Konkurs Języka Angielskiego dla klas 7–8 – Osiek Mały	Opracowanie testów z kluczem odpowiedzi na konkurs języka angielskiego dla klas 7–8	Małgorzata Gralewski
17.	Dzielenie się swoją wiedzą w ramach sieci doradców i konsultantów „Siedem wspaniałych XXXXXXXX i Y” – Platforma Google Classroom (przedstawienie propozycji własnych działań – narzędzie Genially)	Materiał wprowadzający do pracy z narzędziem Genially do tworzenia materiału interaktywnego – zamieszczenie efektów własnej pracy z narzędziem Genially	Beata Kubsik
18.	„Uczymy się całym ciałem”. Potrzeba ruchu podczas nauki zdalnej – przykłady praktycznych rozwiązań	Materiał wspierający nauczycieli i rodziców podczas pracy zdalnej. Zawiera przykłady ćwiczeń fizycznych aktywizujących myślenie matematyczne. Przykłady ćwiczeń dla dzieci w wieku 7–10 lat Artykuł do „Konińskiego Kuriera Oświatowego”	Beata Kubsik
19.	Dzielenie się swoją wiedzą w ramach sieci doradców i konsultantów „Siedem wspaniałych XXXXXXXX i Y” – Platforma Google Classroom (przedstawienie propozycji własnych)	Zamieszczenie materiałów na platformie Classroom: efektów własnej pracy	Katarzyna Krygier
20.	„Zabawy z matematyką” – Propozycje zabaw dla dzieci przedszkolnych	Materiał adresowany do nauczycieli edukacji przedszkolnej, przygotowany w ramach udzielania nauczycielom pomocy metodycznej i specjalistycznej w zakresie wzbogacania ich warsztatu metodycznego w okresie pracy zdalnej Artykuł do „Konińskiego Kuriera Oświatowego”	Katarzyna Krygier

Ważnym aspektem w realizacji nadzoru pedagogicznego, szczególnie w okresie adaptacji doradcy do nowych zadań i warunków pracy, jest udzielanie doradcom wsparcia w zakresie planowania i realizacji zadań, sprawozdawania i dokumentowania pracy doradcy, a także inspirowania do rozwoju i podejmowania nowych inicjatyw

odpowiadających na zdiagnozowane potrzeby nauczycieli szkół i placówek oświatowych. W tym celu pielęgnujemy i rozwijamy twórcze postawy doradców, towarzyszymy w trudnościach, wspieramy i pomagamy pokonywać przeszkody, doceniamy inicjatywy oraz motywujemy do dalszej pracy.

Wszystkich nauczycieli, którzy od-

krywają w sobie gotowość przyjęcia roli doradcy, zachęcamy do śledzenia strony internetowej www.ko.poznan.pl i naszej strony www.cdnkonin.pl w celu zapoznania się z wymogami określonymi dla kandydata na stanowisko nauczyciela-doradcy metodycznego. Zapraszamy do aplikowania na to stanowisko i współpracy.

Piotr Gołdyn nauczyciel konsultant CDN w Koninie

O szkołach powszechnych we wschodniej Wielkopolsce w roku szkolnym 1927/28 – powiat koniński

W zasadzie nie ma roku, w którym by jakaś szkoła w naszym regionie nie obchodziła okrągłego jubileuszu. Za ostatnie trzy lata można wskazać choćby takie placówki jak: Szkoła Podstawowa nr 1 w Koninie, Szkoła Podstawowa w Ostrowążu, Szkoła Podstawowa w Piotrkowicach i wiele innych. Czasami te jubileusze są dość zaskakujące, a to z tego względu, że niejednokrotnie za początek szkoły przyjmuje się wybudowanie dla niej budynku, podczas gdy jako instytucja dana szkoła ma o wiele dłuższą historię. W ten sposób odcina się to, co było wcześniej, a przecież szkoła jako instytucja już działała, choć nie miała własnego lokalu. Często na potrzeby nauczania wynajmowano izby w prywatnych domach czy też w remizach strażackich (np. w Przyjmie). Czy jednak zasadne jest rezygnowanie z dziejów szkoły jako instytucji na rzecz szkoły jako budynku? Czy nie można pokusić się o odrobinę wysiłku i poszukać w źródłach archiwalnych bądź w prasie przedwojennej wzmianek o danej placówce?

Można tu przywołać przypadki kilku szkół. Na przykład Szkoła Podstawowa nr 1 w Koninie im. Zofii Urbanowskiej w 2017 r. obchodziła jubileusz dziewięćdziesięciolecia. A to wszystko dlatego, że w 1927 r. oddano do użytku budynek szkolny, w którym placówka mieści się do dziś. Podobnie było między innymi w Koszutach. W Kłodawie w tym samym czasie obchodzono 120-lecie szkoły, ale również związane z rocznicą wybudowania gmachu. A przecież dla kogoś ten budynek został postawiony. To może świadczyć o tym, że szkoła w Kłodawie już istniała i to od dłuższego czasu. Można się pokusić nawet o hipotezę, że ma ona dużo więcej niż 120 lat, przypuszczalnie nawet około 400, bowiem prawdopodobnie jest kontynuatorką szkoły założonej przez zakonników karmelitańskich, którzy w XVII wieku osiedli w Kłodawie. Podobnie było w Łucywnie, gdzie również obchodzono w 2016 bodaj sześćdziesięciolecie szkoły, podczas gdy miała ona blisko 100 lat. Założono ją bowiem w 1920 r., ale jubileusz związany był z oddaniem do użytku budynku szkolnego.

W tytule niniejszego artykułu zawarte zostało sformułowanie „szkoły powszechne”. Owszem, taką bowiem nomenklaturę stosowano do roku 1960/61, kiedy to po reformie oświatowej zastąpiono „szkoły powszechne” „szkołami podstawowymi”.

W poniższym tekście przybliżymy pewne informacje o niektórych szkołach z terenu powiatu konińskiego, o których zachowała się wiedza z roku szkolnego 1927/28. Wówczas powiaty koniński, kolski, słupecki i turecki należały do Okręgu Szkolnego Łódzkiego. Zresztą w okresie II Rzeczypospolitej dość dynamicznie zmieniała się w tym względzie sytuacja. Władze oświatowe podzielone były na trzy instancje. Pierwszą tworzyły inspektoraty szkolne, które najczęściej obejmowały teren powiatu, choć nie było to regułą. Drugą instancją były kuratoria, które obejmowały jedno lub dwa województwa. I wreszcie trzecią instancją było Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Jeśli chodzi o wspomniane cztery powiaty, to początkowo przynależały one do Kuratorium Okręgu Szkolnego Warszawskiego, potem przez chwilę do Kuratorium Okręgu Szkolnego Łódzkiego, żeby po jego likwidacji wrócić do Kuratorium Okręgu Szkolnego Warszawskiego. Kiedy ta część Wielkopolski została wyłączona z województwa łódzkiego (1 kwietnia 1938 r.) i włączona do poznańskiego, automatycznie znalazła się ona pod nadzorem Kuratorium Okręgu Szkolnego Poznańskiego i tak zostało aż do wybuchu II wojny światowej, a także jeszcze przez pewien czas po jej zakończeniu.

Zachowało się zestawienie szkół z roku szkolnego 1927/28 przygotowane przez Kuratorium Okręgu Szkolnego Łódzkiego. Nie jest ono pełne, choć nie wiadomo, dlaczego brakło informacji o pewnych szkołach. W tej części artykułu przybliżone zostaną informacje o niektórych placówkach z terenu powiatu konińskiego. Oczywiście trudno będzie wskazać, kiedy one dokładnie powstały, ale fakt, że istniały w międzywojniu, pokazuje, że mają starszy niż lata sześćdziesiąte XX wieku rodowód. Na terenie powiatu konińskiego istniało wówczas – wg tego spisu – 110

szkół. Należy jednak pamiętać, że granice ówczesnego powiatu nie pokrywały się z granicami dzisiejszymi. Obecnie w tych granicach jest na przykład Sompolno, które wówczas było w powiecie kolskim, czy Władysławów oraz Tuliszków, znajdujące się dziś w powiecie tureckim. Przywołajmy zatem informacje o kilku większych szkołach.

Na przykład działała już wtedy szkoła w Barczygłowie, w której dwu izbach uczyły dwie nauczycielki – Maria Dębowska i Stanisława Kurasiakówna. Dziś na konińskim Chorzniu znajduje się Szkoła Podstawowa nr 9, ale już w przedwojniu mieściła się tam szkoła powszechna, w której uczyli Edward Klemczyński i Bronisława Saulewiczówna. Tak więc współczesna „Dziewiątka” jest spadkobierczynią tej przedwojennej. Jako ciekawostkę, warto nadmienić, że przed 1939 r. Chorzeń przynależało do gminy Gosławice.

Do większych placówek oświatowych należała Golina. Bodajże w 1934 r. wybudowano obecny gmach szkoły. Tymczasem w roku szkolnym 1927/28 uczyło w placówce kilkoro nauczycieli: Michał Kobylański (kierownik), Franciszek Bałaszczuk, Franciszka Bańskowska, Marian Bocheński, Józefa Bocheńska, Irena Kubiakówna, Bazyli Panoczko, Tomasz Starke, Stafania Żurawiecka, Teofila Żurawiecka. Szkoła w Gosławicach posiadała trzy izby lekcyjne, a nauczali tam: Wacław Rusin, Kazimierz Bąk, Józef Brudkowski, Wiktoria Milewska, Janina Nowakowska, Julia Rusinowa i Helena Satke.

Szkoła Podstawowa w Golinie

Dwie izby szkolne posiadała szkoła w Grabienicach. Pracowali tam Józef Dudła i Stefan Grochociński. Również dwie izby lekcyjne były w szkole w Grochowach, a pracowało tam małżeństwo Tatiana i Stefan Wolańscy.

Do dużych szkół należała też ta w Grodźcu. Posiadała 6 izb lekcyjnych. Kierownikiem był wówczas Karol Welke, a oprócz niego nauczali: Antonina Dyakowska, Jan Maryniak, Maria Maryniakowa i Maria Szponderówna.

Szkoła w Kawnicach liczyła cztery izby lekcyjne. Pracowali w niej wówczas: Władysław Rakoczy (kierownik), Stanisława Kwiatkowska, Zofia Turzańska i Bronisława Zaborowska. W tej samej gminie była również Radolina. Szkoła czteroizbowa, a uczyli w niej: Marian Wichliński, Stanisław Maciaszek, Stanisława Murzyńcówna i Julian Rogowski.

Wspomniana szkoła w Koninie przed wojną nosiła imię Stanisława Konarskiego (dzisiaj Zofii Urbanowskiej). Zlokalizowana była wówczas przy ul. Reformackiej. Posiadała 6 izb lekcyjnych. Grono nauczycielskie tworzyli: Antoni Kacprzak (kierownik), Marian Badyński, Wiktor Gajewski, Maria Grzyboszowa, Józef Grzyboś, Bronisława Korabowa, ks. Szymon Krzemiński, Leonard Nawrotek, Maria Raciborska, Józef Rybarski, Jerzy Stokowski i Michalina Turkowa. Z kolei w Szkole Powszechnej nr 2 w Koninie, przy ul. Wodnej pracowali: Waclaw Dybczak – kierownik (po wojnie był inspektorem szkolnym), Jadwiga Badyńska, Zofia Bocheńska, Maria Jolanta Dybczakowa, Janina Kołodziejowa, Regina Maliszewska, Wiktoria Maliszewska, Janina Szymanderska, Maria Wiśniewska, Maria Zarębina. Jak widać, przeważał personel żeński. Ale była wówczas jeszcze jedna szkoła w Koninie oznaczona nr 3 i zlokalizowana przy ul. Piasecznej 3 (nieistniejącej już dzisiaj). Posiadała trzy izby lekcyjne. Uczyły trzy nauczycielki: Rozalia Mączke, Janina Kronenbergowa i Maja Rotówna.

W kramskiej szkole powszechnej było pięć izb lekcyjnych. Nauki w nich udzielali tacy nauczyciele jak: Tadeusz Dyhdalewicz – pełniący równocześnie obowiązki kierownika, Adam Pohorecki, Wiktoria Roszkowa, Zygmunt Roszko, Julian Strzelczuk, Leokadia Węglewska i Józef Węglewski. Do niewielkich placówek należała wówczas szkoła w Krzymowie. Miała zaledwie dwie izby lekcyjne, a i personel nauczycielski był nieliczny – stanowili go Julian Ko-

zeński i Leon Wojtkowski.

Dziś już nie ma tej szkoły, ale warto wspomnieć, że przed wojną jeszcze działała szkoła w Morzysławiu (obecnie dzielnica Konina). Posiadała cztery izby lekcyjne i pięcioro nauczycieli: Klarę Michalską, Kazimierza Kępczyńskiego, Ryszarda Michalskiego, Józefę Sadecką i Martę Sznajdrównę. Morzysław podobnie jak Chorzeń administracyjnie przynależał do gminy Gosławice.

Wspomniana już wcześniej szkoła w Ostrowążu obchodziła swoje stulecie (jako jedna z nielicznych świętowała jubileusz instytucji, a nie budynku). Warto zatem wspomnieć, że w roku 1927/28 była niewielką szkółką, posiadającą jedną izbę lekcyjną, ale dwoje nauczycieli – Leona Raszewskiego i Gabrielę Stopińską. Można zatem przypuszczać, że nauka prowadzona była dwuzmianowo.

Szkoła Powszechna w Ostrowążu

Trzy izby posiadała szkoła w Sławsku. Kierownikował jej Nicetas Daczyszyn, Ukrainiec, który w czasie II wojny światowej pokazał swoje antypolskie oblicze. Poza nim uczyły dwie panie: Serafina Goldsztajnowna i Maria Rogowska. Ta druga jeszcze wiele lat po zakończeniu wojny. Pochowana jest zresztą na cmentarzu parafialnym w Sławsku.

Dziś Stare Miasto szczyli się dużą szkołą noszącą im. Józefa Bema. Jednakże przed wojną była to mała szkółka – zaledwie dwie izby i dwie nauczycielki: Maria Dubielewiczówna i Leokadia Zielinska. Ślesin posiadał szkołę o pięciu izbach szkolnych. W skład personelu pedagogicznego wchodził: Władysław Mielnik (kierownik), Kazimiera Babiarczyowa, Wojciech Babiarczy, Piotr Dorocki, Józef Ilczyszyn, Katarzyna Kochańska, Władysław Kochański, Alfred Pabel (później uczył w Zagorowie), Henryk Pochwicki i Maria Urbanowa.

Jak wspomniano wcześniej, Sompolno w owym czasie przynależało do powiatu kolskiego, dziś leży w konińskim. W roku szkolnym 1927/28 działały tam dwie szkoły powszechne. Szkoła numer

1 była spora, bo posiadała 7 izb lekcyjnych i liczne grono pedagogiczne, które stanowili: Władysław Grabski (kierownik), Antoni Gajda (autor pierwszej monografii Sompolna), Felicja Hnatuszkówna, Sabina Kleszczewska, Maria Kryczkówna, Irena Kubiszynowa, Leon Kubiszyn, Józef Łukasiak (po wojnie ofiara UB), Walentyna Marianówna, Stanisława Trześniowska, Ignacy Zuliński. Była też szkoła nr 2 z jednym nauczycielem – Ferdynandem Kufeldtem.

Poza obecnym powiatem konińskim znajdowały się też między innymi szkoły w Kazimierzu Biskupim, Kleczewie czy Wilczynie. Ta pierwsza była placówką średniej wielkości. Miała cztery izby lekcyjne i czworo nauczycieli, a byli to: Eugeniusz Gajewski, Waclawa Gajewska, Helena Kołodziejka i Kazimierz Miętkiewicz. Z kolei szkoła w Kleczewie przy ul. Targowisko posiadała aż 9 izb lekcyjnych. Grono pedagogiczne stanowili: Zenon Fajndt, Czesław Białas, Marian Fajfer, Jan Jarszewicz, Kazimiera Osiecka, Franciszek Pierzyński, Michalina Remieszko (później uczyła w Kłodawie) i Wanda Wesołowska. Jeśli zaś chodzi o Wilczyn, to szkoła tamtejsza liczyła 6 izb szkolnych. Nauczycielami byli: Kamila Piątkiewiczowa (kierowniczką), Bronisława Barańska, Waclaw Dybek, Zygmunt Myszkiwicz, Brunon Rajchert, Stanisława Służewska i Jadwiga Zegarska.

Oczywiście w tak krótkim tekście nie sposób wymieniwać wszystkich szkół, tym bardziej, że – jak wspomniano – było ich w ówczesnym powiecie konińskim ponad 100. Zostały przywołane w zasadzie te większe. W kolejnych częściach cyklu artykułów omówione zostaną następne powiaty i szkoły powszechne. Może dla niektórych będzie to wskazówka do tego, żeby – organizując obchody jubileuszowe – dedykować je jednak instytucji, a nie budynkowi.

Szkoła Powszechna w Ślesinie

Wioletta Poturała nauczyciel konsultant CDN w Koninie

Schulz i Gombrowicz na ustnym egzaminie maturalnym z języka polskiego

Obecna formuła egzaminu maturalnego, w tym także części ustnej, będzie obowiązywać w związku reformą systemu edukacji do sesji w roku szkolnym 2023/24 – wtedy to będą zdawać swoją maturę uczniowie obecnych klas pierwszych czteroletniego technikum, którzy edukację rozpoczęli jako absolwenci gimnazjum. Oznacza to, że przed nami jeszcze kilka sesji z zadaniami, które opierać się będą o listę obowiązkowych lektur wskazanych w poprzedniej podstawie programowej. Jej niekwestionowaną królową jest oczywiście *Lalka*, której wnikliwa znajomość w potocznej świadomości uczniów staje się gwarantem uzyskania pozytywnego wyniku na egzaminie z języka polskiego.

Ja chciałabym jednak zaproponować pracę z dwoma innymi tekstami z listy lektur obowiązkowych, tj. *Ferdynand* Witolda Gombrowicza oraz opowiadania Brunona Schulza, które także stosunkowo często przywoływane są w zadaniach maturalnych. Zadania z uwagi na chronologiczną strukturę polonistycznych programów nauczania są adresowane do uczniów ostatnich klas liceów i techników. Można je wykorzystać tuż po omówieniu lektur lub ewentualnie jako formę zadań powtórkowych na koniec roku.

Teksty Gombrowicza i Schulza oraz związane z nimi dzieła plastyczne pozwalają na konstrukcję zadań z trzech obszarów, tj. zadania literackie, zadania językowe oraz zadania ikoniczne. Oczywiście warto uczniom przypominać o zaleceniach CKE, że do egzaminacyjnego sukcesu konieczne jest odwoływanie się do tekstów z tzw. kultury wysokiej. Niezbędna jest także dobra znajomość lektur obowiązkowych.

Przygotowany materiał publikowałam uczniom na dysku Google w jednym pliku, przypisując konkretnym osobom polecenia i dając możliwość edycji. Zadaniem uczniów było przygotowanie w określonym czasie opracowania „swojego” tematu, który oczywiście często wymagał nauczycielskiej korekty, ale w efekcie cały zespół klasowy otrzymał w jednym dokumencie tekstowym solidną porcję opracowanej wiedzy do matury. Dla uściślenia wy-

magań zwykle dodawałam na początku przykładową realizację jednego polecenia. Można skorzystać z tego, który dotyczy motywu labiryntu i znajduje się w informatorze CKE. Poniższe zestawienie składające się z 29 tematów obejmuje moje autorskie propozycje oraz zadania publikowane przez CKE w informatorach i zbiorach.

Mam nadzieję, że przygotowany zestaw zadań pomoże w efektywnym przygotowaniu uczniów do egzaminu z języka polskiego.

Zadanie nr 1

Co decyduje o losie człowieka? Rozważ problem, odwołując się do podanego fragmentu *Ferdynanda* oraz wybranych tekstów kultury.

„Lecz w Rzeczywistości sprawa przedstawia się, jak następuje: że istota ludzka nie wyraża się w sposób bezpośredni i zgodny ze swoją naturą, ale zawsze w jakiejś określonej formie i że forma owa, ów styl, sposób bycia nie jest tylko z nas, lecz jest nam narzucony z zewnątrz – i oto dlaczego ten sam człowiek może objawiać się na zewnątrz mądrze albo głupio, krwawo lub anielsko, dojrzałe albo niedojrzałe, zależnie od tego, jaki styl mu się napatoczy i jak uzależniony jest od innych ludzi. I jeśli robaki, owady cały dzień uganiają się za pożywieniem, my bez wytchnienia jesteśmy w pościgu za formą, użeramy się z innymi ludźmi o styl, o sposób bycia nasz, i jadąc tramwajem, jedząc, zabawiając się lub wypoczywając, lub załatwiając interesy – zawsze, bez przerwy szukamy formy i rozkoszujemy się nią lub cierpimy przez nią i przystosowujemy się do niej lub gwałcimy i rozbijamy ją, lub pozwalamy, aby ona nas stwarzała, amen.

O, potęgo Formy! Przez nią umierają narody. Ona wywołuje wojny. Ona sprawia, że powstaje w nas coś, co nie jest z nas. Lekceważąc ją nie zdołacie nigdy pojąć głupoty, zła, zbrodni. Ona rządzi naszymi najdrobniejszymi odruchami. Ona jest u podstawy życia zbiorowego”.

Zadanie nr 2

Przed czym i do czego mogą uciekać bohaterowie tekstów kultury? Odpowiedz, odwołując się do podanego fragmentu *Ferdynanda*, powieści

Gombrowicza oraz wybranego tekstu kultury.

„Ach, być niedobry dla Zosi! – Muszę, muszę – myślałem sennie z głową opadłą na piersi – muszę niedobry być dla Zosi! O, zimna jak lód, zbawcza, ożywcza nieżyczliwości! Najwyższy czas być niedobry. Niedobry muszę być... Lecz jakże być dla niej niedobry, gdy jestem dobry – gdy mię ujmuje, przenika swoją dobrocią, a ja swoją przenikam, i przytula się, a ja do niej się tulę... znikąd pomocy! Na tych łąkach i polach pośród nieśmiałej trawy tylko my we dwoje – ona ze mną i ja z nią – i nigdzie, nigdzie nikogo, kto by wybawił. Sam tylko jestem z Zosią – i z pupą, jak gdyby; na nieboskłonnie zamarłą w trwaniu absolutnym, promienną i promieniejącą, infantylną i infantylnującą, zamkniętą, zatopioną, spotęgowaną w sobie i zenitalną w zastygłej kulminancie...

O, trzeci! Pomocy, ratunku! Przybądź, trzeci człowieku, do nas dwojga, przyjdź, wybawienie, zjaw się, niech się ciebie uczeplię, wybaw! Niech przybędzie tu zaraz, natychmiast, trzeci człowiek, obcy, nieznany, chłodny i zimny, i czysty, daleki i neutralny, jak fala morską niech uderzy swoją obcością w tę swojskość parującą, niech mnie oderwie od Zosi... O, trzeci, przyjdź, daj mi podstawę oporu, dozwól, bym z ciebie zaczerpnął, przyjdź, tchnienie ożywcze, przyjdź, siło, odczep mnie, odtrąć i oddal! Lecz Zosia przytuliła się czulej, cieplej i tkliwiej.

– Dlaczego wołasz i krzyczysz? Jesteśmy sami...

I podała mi gębę swoją. A mnie zbrałko sił, sen napadł jawę i nie mogłem – musiałem ucałować swoją gębą jej gębę, gdyż ona swoją gębą moją ucałowała gębę.

A teraz przybawajcie, gęby! Nie, nie żegnam się z wami, obce i nieznane facjaty obcych, nie znanych facetów, którzy mnie czytać będziecie, witam was, witam, wdzięczne wiązanki części ciała, teraz niech się zacznie dopiero – przybądźcie i przystąpcie do mnie, rozpoczniecie swoje miętoszenie, uczynicie mi nową gębę, bym znowu musiał uciekać przed wami w innych ludzi i pędzić, pę-

dzic, pędzić przez całą ludzkość. Gdyż nie ma ucieczki przed gębą, jak tylko w inną gębę, a przed człowiekiem schronić się można jedynie w objęcia innego człowieka. Przed pupą zaś w ogóle nie ma ucieczki. Ścigajcie mnie, jeśli chcecie. Uciekam z gębą w rękach”.

Zadanie nr 3

Schematy – porządkują życie czy ograniczają? Rozważ problem, odwołując się do wybranego fragmentu *Ferdydurke* W. Gombrowicza i wybranych tekstów kultury.

„Lecz w Rzeczywistości sprawa przedstawia się, jak następuje: że istota ludzka nie wyraża się w sposób bezpośredni i zgodny ze swoją naturą, ale zawsze w jakiejś określonej formie i że forma owa, ów styl, sposób bycia nie jest tylko z nas, lecz jest nam narzucony z zewnątrz – i oto dłaczego ten sam człowiek może objawiać się na zewnątrz mądrze albo głupio, krwawo lub anielsko, dojrzałe albo niedojrzałe, zależnie od tego, jaki styl mu się napatoczy i jak uzależniony jest od innych ludzi. I jeśli robaki, owady cały dzień uganiają się za pożywieniem, my bez wytchnienia jesteśmy w pościgu za formą, użeramy się z innymi ludźmi o styl, o sposób bycia nasz, i jadąc tramwajem, jedząc, zabawiając się lub wypoczywając, lub załatwiając interesy – zawsze, bez przerwy szukamy formy i rozkoszujemy się nią lub cierpimy przez nią i przystosowujemy się do niej lub gwałcimy i rozbijamy ją, lub pozwalamy, aby ona nas stwarzała, amen.

O, potęgo Formy! Przez nią umierają narody. Ona wywołuje wojny. Ona sprawia, że powstaje w nas coś, co nie jest z nas. Lekceważąc ją nie zdołacie nigdy pojąć głupoty, zła, zbrodni”.

Zadanie nr 4

Jaki obraz nauczycieli i szkoły kreuje sztuka? Odwołaj się do podanego fragmentu *Ferdydurke*, całej powieści Gombrowicza i wybranych tekstów kultury.

„W dużym pokoju za stołem siedzieli nauczyciele i popijali herbatę zagryzając bułką. Nigdy nie zdarzyło mi się widzieć razem tyłu i tak beznadziejnych staruszków. Większość chlupała donośnie, jeden ciamkał, drugi mlaskał, trzeci ciągnął, czwarty siorbał, piąty był smutny i łysy, a nauczycielce francuskiego łzawiły się oczy i wycierała je różkiem chusteczki.

– Tak, panie profesorze – rzekł dyrektor z dumą – ciało jest starannie dobrane i wyjątkowo przykre i drażniące, nie ma tu ani jednego przyjemnego cia-

ła, same ciała pedagogiczne, jak pan widać – a jeżeli konieczność zmusza mnie czasem do zaangażowania jakiegoś młodszego nauczyciela, zawsze dbam o to, aby był obdarzony przynajmniej jedną odstręczającą właściwością. Tak, na przykład, nauczyciel historii jest, niestety, w sile wieku i na oko wydaje się znośny, ale niech pan tylko zauważy, jakiego ma zęza. – Tak, ale nauczycielka francuskiego wydaje się sympatyczna – rzekł poufale Pimko. – Jaka się i łzawi. – A, to co innego! Racja, nie zauważyłem w pierwszej chwili. Ale czy nie jest przypadkiem zajmująca? – Ale skąd, ja sam nie mogę z nią rozmawiać przez minutę, żeby dwa razy nie ziewnąć. – A, to co innego! Ale czy są dość taktowni, dość wyrobieni i świadomi doniosłości misji, ażeby nauczać? – To najtęszsze głowy w stolicy – odparł dyrektor – żaden z nich nie ma jednej własnej myśli; jeśliby zaś i urodziła się w którym myślna, już ja przegonię albo myśl, albo myśliciel. To zgoła nieszkodliwe niedołęgi, uczą tylko tego, co w programach, nie, nie postoi w nich myśl własna. – Pupa, pupa – rzekł Pimko – widzę, że oddaję mego Józia w dobre ręce. Bo nie ma nic gorszego od nauczycieli osobiście sympatycznych, zwłaszcza jeśli przypadkiem mają osobiste zdanie. Tylko prawdziwie niemiły pedagog zdoła wszczepić w uczniów tę miłą niedojrzałość, tę sympatyczną nieporadność i niezręczność, tę nieumiejętność życia, które cechować winny młodzież, by stanowiła obiekt dla nas, rzetelnych pedagogów z powołania. Tylko za pomocą odpowiednio dobranego personelu zdołamy wturcić w zdziennienie cały świat – Tsss, tsss, tsss – odparł dyrektor Piórkowski ciągnąc go za rękaw – pewnie, pupa, ale ciszej, nie trzeba o tym zbyt głośno. – W tej chwili jedno ciało zwróciło się do drugiego ciała i spytało: – He, he, hm, no, co tam? Co tam, panie kolego? – Co tam? – odrzekło tamto ciało. – Staniało. – Staniało? – powiedziało pierwsze ciało. – Chyba podrożało? – Podrożało? – spytało drugie ciało. – Chyba cośkolwiek staniało. – Bułki nie chcą stanąć – mruknęło pierwsze ciało i schowało resztki nie dojezionej bułki do kieszeni. – Trzymam ich na diecie – szepnął Piórkowski dyrektor – gdyż tylko wtedy są dostatecznie anemiczni”.

Zadanie nr 5

Motyw kobiety w tekstach kultury. Omów zagadnienie, odwołując się do podanego fragmentu *Ferdydurke*, całej powieści Gombrowicza oraz wybranych tekstów kultury.

„Była to panna ze wsi, wychowana przez matkę swoją, a moją ciotkę, Hurlecką, z domu Lin, oraz przez służbę – jak dotąd albo trochę kształciła się i studiowała w Wyższej Szkole Ogrodniczej i na Kursach Handlowych, albo cokolwiek przyrządzała konfitury, albo nieco obierała porzeczeki, albo rozwijała umysł i serce, albo trochę siedziała, albo dodatkowo pracowała w biurze jako siła pomocnicza, albo odrobinę grała na fortepianie, albo troszeczkę chodziła i mówiła coś, a przede wszystkim czekała i czekała, i czekała na tego, który nadejdzie, pokocha, porwie. Była to wielka specjalistka oczekiwania, łagodna, bierna, nieśmiała i dlatego często chorowała na zęby, gdyż nadawała się doskonale do poczekalni dentystycznej, a zęby jej o tym wiedziały. Więc teraz, gdy na koniec oczekiwany zjawiał się, porwał, zaświtał ów dzień uroczysty, rozpoczęła intensywną działalność i jęła popisywać się i wykazywać, wydobywać wszystkie atuty i przedstawiać je strojąc minki, uśmiechając się i podsukując, przewracając oczami, śmiejąc się z zębami i radością życia, gestykułując lub też nucąc melodie pod nosem, aby wykazać swoją kulturę muzyczną (gdyż trochę grała na fortepianie i umiała odegrać sonatę Księżycową). Poza tym wysuwała i wystawiała te części ciała, które miała lepsze, gorsze chowała. A ja musiałem patrzeć i spoglądać, udawać, że mnie to bierze i brać to w siebie... A pupa strzelista i górna dominowała świat z bezbrzeżnych błękitów niebios i świetniała, jaśniała, błyszczała i przypiekając, przypalając wysuszała trawy i zioła. A Zosia, ponieważ wiedziała, że w miłości jest się szczęśliwym, była szczęśliwa – i spozierała promiennym, jasnym wzrokiem, a ja też musiałem spozierać”.

Zadanie nr 6

Obrazy życia szlachty. Omów zagadnienie, odnosząc się do podanego fragmentu *Ferdydurke*, całej powieści Gombrowicza i wybranych tekstów kultury.

„Państwo takie som! – mówili z jazgotem ludowym, kuchennym i kredensowym. – Takie som! Państwo nie robiom, ciągiem ino żrom i żrom, to ich rozpiro! Żrom, chorujom, wylegujom się, po pokojach chodzom i gadajom cosik. Co tyż się nie nażrom! Matko Jezusowa! Ja tobym połowy nie zeżarł, choć ta zwykły cham jezdem. A to obiad, a to podwieczorek, a to cukierków, a to konfitury, a to jaja z cybulom na drugie śniadanie. Państwo

bardzo som pazerne i łakome – do góry brzuchem leżom i choroby majom od tego. [...] – A panienka to tak se chodzi i poglonda – na spacer chodzi. Państwo to tak se chodzą i poglondają. [...] Cichoj, Waluś! Państwo bardzo honorowe som! Państwo bardzo som delikatne! – A delikatne, ino jem trzeba nosa uciroć, bo same nic se nie zrobiom. A podaj, a przysuń, a przynieś, palto im trzeba podając, bo same se nie nałożom. Jakem nastał, aże mi było dziwno. Żeby tak kole mnie kto obrządzał, a wygadztał, tobym, sprawiedliwie mówię, wołał pod ziemię się zapaść. Pona dziedzi-ca na wieczór maściom muszę smarować. – A ja panienkę ugniotom – pisnęła dziewczka – panienkę rękami ugniotom, że bardzo wietka. Państwo som mientkie, a rącki to takie majom! Hi, hi, hi, takie rącecki! – O Jezu! Spacerujom, żrom, parujom parlefrance i się nudzom. – Cichaj, Waluś! Byś nie godoł po próznicy, dziedziczka dobrotliwa je! – A dobrotliwa, bo ludzi dusi – to jakże, musi być dobrotliwa! We wsi głód, aże piszczy. Ludzi duszom. Hale, kuźden na nich robi, pon dziedzic na pole wyńdzie, ino się patrzy, jak ludzie na niego harujom. – Pani dziedziczka krowy się boi. Pani dziedziczka krowy się boi!!! Państwo to tak se rozmawiajom! Państwo chodzom – hi, hi, hi – państwo som takie biolutkie!...”

Zadanie nr 7

Co to znaczy być człowiekiem wolnym? Omów zagadnienie, odnosząc się do podanego fragmentu *Ferdydurke* Gombrowicza i innych utworów literackich.

O, potęga Formy! Przez nią umierają narody. Ona wywołuje wojny. Ona sprawia, że powstaje w nas coś, co nie jest z nas. Lekceważąc ją nie zdołacie nigdy pojąć głupoty, zła, zbrodni. Ona rządzi naszymi najdrobniejszymi odruchami. Ona jest u podstawy życia zbiorowego. Jednakże dla was Forma i Styl wciąż jeszcze są pojęciami z dziedziny ściśle estetycznej – dla was styl jest li tylko stylem na papierze, stylem waszych opowiadań. Panowie, któż wypoliczkuje pupę, którą ośmielacie zwracać do ludzi klękając przed ołtarzem sztuki? Forma nie jest dla was czymś żywym i ludzkim, czymś – rzekłbym – praktycznym i codziennym, a tylko odświętnym jakimś atrybutem. Pochylając się nad waszym papierem zapominacie o własnej osobie – i nie zależy wam na doskonaleniu waszego osobistego i konkretnego stylu, a tylko uprawiacie jakąś abstrakcyjną stylizację w próżni. Zamiast aby

sztuka wam służyła, wy służycie sztuce – i z owczą łagodnością zezwalacie, iżby wam hamowała rozwój i wpychała w piekło indolencji”.

Zadanie nr 8

Jaką rolę pełni motyw snu i marzeń sennych w kulturze? Odwołaj się do podanego fragmentu *Ferdydurke* oraz wybranych tekstów kultury.

„Sen, który mię trapił w nocy i obudził, był wykładnikiem lęku. Nawrotem czasu, który powinien być zabroniony naturze, ujrzałem siebie takim, jakim byłem, gdy miałem lat piętnaście i szesnaście – przeniosłem się w młodość – i stojąc na wietrze, na kamieniu, tuż koło młyna nad rzeką, mówiłem coś, słyszałem dawno pogrzebany swój głosik koguci, piskliwy, widziałem nos niewyrośnięty na twarzy niedokształtowanej i ręce za wielkie – czułem niemłą konsystencję tej fazy rozwoju pośredniej, przejściowej. Zbudziłem się w śmiechu i w strachu, bo mi się zdawało, że taki, jak jestem dzisiaj, po trzydziestce, przedrzeźniam i wyśmiewam sobą niewypierzonego chłystka, jakim byłem, a on znowu przedrzeźnia mnie – i równym prawem – że obaj jesteśmy sobą przedrzeźniani. Nieszczęsna pamięci, która każeś wiedzieć, jakimi drogami doszliśmy do obecnego stanu posiadania! – A dalej, wydało mi się w półśnie, ale już po obudzeniu, że ciało moje nie jest jednolite, że niektóre części są jeszcze chłopiące i że moja głowa wykpiwa i wyszydza łydkę, łydka zaśię głowę, że palec nabija się z serca, serce z mózgu, nos z oka, oko z nosa rechocze i ryczy – i wszystkie te części gwałciły się dzioko w atmosferze wszechobjmującego i przejmującego panszyderstwa. A kiedy na dobre odzyskał świadomość i jałem przemysłować nad swym życiem, lęk nie zmniejszył się ani na jotę, ale stał się jeszcze potężniejszy, choć chwilami przerywał go (czy wzmagał) śmieszek, od którego usta niezdolne były się powstrzymać. W połowie drogi mojego żywota spośród ciemnego znalazłem się lasu. Las ten, co gorsza, był zielony”.

Zadanie nr 9

Różnice międzypokoleniowe – omów problem na podstawie podanego fragmentu *Ferdydurke* i wybranych tekstów kultury.

„Nie zdając sobie sprawy z niebezpieczeństwa, nie dostrzegając niczego, jak zwykle ciotka, wysiada, okutana w szale, pędzi, aby mnie ucałować, z wyciągniętymi rękami. Ciocia! Ciocia! Gdzie się schować? Wołałem już być pożarty, niż żeby na wielkiej dro-

dze ciocia mnie ucapiła. Ta ciocia znała mnie dzieckiem, w niej przechowywała się pamięć moich majteczek dziecinnych! Widziała mnie, gdy w kolebce nóżkami majtał. Lecz dobiega, całuje mnie w czoło, chłopci przestają szczebrać i wybuchają śmiechem, cała wieś trzęsie się i ryczy – widzą, że nie jestem żaden wszechmocny urzędnik, ale cioteczyny malec! Mistyfikacja wydaje się. Miętus zdejmuje czapkę, a ciocia wtyka mu ciotczyną dłoń do ucałowania.

– To twój kolega, Józiu? Bardzo mi przyjemnie. Miętus całuje dłoń cioci. Ja całuję ciocię w rękę. Ciotka pyta, czy nam nie chłodno, dokąd idziemy, skąd, po co, kiedy, z kim, czemu, dlaczego? Odpowiadam, że wybraliśmy się na wycieczkę.

– Na wycieczkę? Ależ, moje dzieci, kto was puścił z domu na taką wilgoć? Siadajcie ze mną, pojedziemy do nas, do Bolimowa. Wujaszek się ucieszy.

Na nic nie zdadzą się protesty. Ciocia wyklucza protest. Na wielkiej drodze, na mżącym i stąpającym dżdżu, pośród wstających mgieł – jesteśmy z ciocią. Wsiadamy do samochodu. Szofer trąbi, wóz rusza [...]. A ciocia: – No cóż, Józiu, nie cieszysz się, ja twoja ciotka cioteczno-cioteczna, moja matka była cioteczną siostrą ciotki ciotki twej matki. Mama twoja nieboszczka! Cesia kochana! Ile to lat, odkąd cię nie widziałam. Od ślubu Franiów cztery. Pamiętam, jakeś w piasku się bawił – pamiętasz piasek? Czego chcieli ci ludzie od was? Ach, jak się przestraszyłam! Ludzisiejszy jest bardzo nieciekawym. Wszędzie pełno zarazków, nie pijcie surowej wody, nie bierzcie do ust owoców nie obranych lub nie obmytych gorącą wodą. Proszę cię, owiń się tym szalem, jeżeli nie chcesz zrobić mi przykrości, a kolega niech weźmie drugi szal, ale proszę, nie, nie, nie trzeba się gniewać, mogłabym być matką kolegi. Na pewno mama tam w domu się niepokoi. [...]

A jak nauki – dobrze? Musisz mieć zdolności do historii, bo matka twoja nieboszczka miała zadziwiające zdolności do historii. Po matce to dziedziczyłeś. Oczy niebieskie po matce, nos ojca, chociaż podbródek typowy po Pifczyczych. A pamiętasz, jak się rozplakałeś, kiedy odebrali ogryzek, a ty paluszek wsadziłeś w buzię i krzychałeś: „Tia, tia, tia, tuli, bluśko, bluśko, tu!” (Przeklęta ciotka!) Zaraz, zaraz, ile to lat temu – dwadzieścia, dwadzieścia osiem, tak, tysiąc dziewięćset... naturalnie, jeździłam wtedy do Vichy i kupiłam zielony kuferek, tak, tak, to miałbyś dzisiaj trzy-

dzieści... Trzydzieści... tak, naturalnie – trzydzieści równo. Moje dziecko, otul się szalem, nie można dosyć uważać na przeciagu.

– Trzydzieści? – zapytał Miętus.

– Trzydzieści – powiedziała ciocia. – Trzydzieści skończył na świętych Piotra i Pawła! O cztery i pół roku młodszy od Tereni, a Terenia od Zosi, córki Alfreda, starsza o sześć tygodni. Henrykostwo pobrali się w lutym.

– Kiedy, proszę pani, on chodzi do naszej budy, do szóstej klasy!”

Zadanie nr 10

Jak twórcy przedstawiają mieszczczeństwo i inteligencję? Omawiając problem, odwołaj się do fragmentu *Ferdydurke*, całej powieści i wybrane go tekstu kultury.

„Pamiętam – przychodzę ze szkoły na obiad, Młodziakowie siedzą już przy stole, służąca wnosi zupę kartoflaną, pensjonarka również siedzi – siedzi doskonale, z nieco bolszewicką fizykulturą i w gumianych półbucikach. Zupy jadła mało – a za to wypila duszkiem szklan- kę zimnej wody i zagryzła kromką chle- ba, zupy unikała, rozwodniona papka, ciepła i zbyt łatwa, musiała zapewne szkodzić jej na typ i prawdopodobnie chciała być jak najdłużej głodna, przy- najmniej do mięsa, gdyż dziewczyna nowoczesna głodna jest wyższej klasy niż dziewczyna nowoczesna syta. Młodziakowa również zjadła bardzo mało zupy, a mnie nie zapytała wcale, jak tam w szkole się powiodło. Dlaczego nie zapytała? Dlatego że nie uznawała tych matczynych pytań i w ogóle matka trochę ją mierzyla, nie lubiła matki. Wolala siostrę.

– Proszę, Wiktorze, weź soli – rze- kła, podając mężowi sól tonem praw- dziwej wiernej towarzyszkii oraz czytel- niczki Wellsa i dodała, wpatrzona nieco w przyszłość, nieco w przestrzeń, z ak- centem humanitarnego buntu jednostki ludzkiej, walczącej z hańbą zła społecz- nego, niesprawiedliwości i krzywdy.

– Kara śmierci jest przeżytkiem.

A wtedy Młodziak, ten Europejczyk, inżynier i uświadomiony urbanista, który kształcił się w Paryżu i stamtąd przywiózł dryg europejski, czarniawy, w ubraniu – swobodny, w bucikach żół- tych, giemzowych, nowych, które na nim bardzo się uwydatniały, w kołnier- zyku a la Słowacki i w rogowych oku- larach, pozbawiony przesądów czerstwy pacyfista i wielbiciel naukowej organi- zacji pracy, z dowcipami i anegdotami naukowymi oraz dowcipami z kabare- tów, rzekł biorąc sól:

– Dziękuję, Joanno.

Po czym dodał głosem uświadomio- nego pacyfisty, ale z domieszką studen- tów politechniki.

– W Brazylii topią całe beczki soli, gdy u nas jest po sześć groszy gram. Politycy! My, fachowcy. Reorganizacja świata. Liga Narodów.

A wówczas Młodziakowa odetchnę- ła głęboko i rzekła inteligentnie, z wi- zją lepszego jutra i szklanych domów Żeromskiego, nawiązując do tradycji zmagania Polski wczorajszej, a dążąc do Polski jutrzejszej.

– Zuta, kto to był ten chłopiec, z któ- rym dziś wracałaś ze szkoły? Jeżeli nie chcesz, możesz nie odpowiadać. Wiesz, że cię w niczym nie krępuję”.

Zadanie nr 11

W jaki sposób twórcy mogą kre- ować przestrzeń w tekstach kultury? Omów zagadnienie, odwołując się do fragmentu opowiadania Brunona Schulza i innych tekstów kultury.

„Mieszkaliśmy w rynku, w jednym z tych ciemnych domów o pustych i śle- pych fasadach, które tak trudno od siebie odróżnić.

Daje to powód do ciągłych omyłek. Gdy wszedłszy raz w niewłaściwą sień i na niewłaściwe schody, dostawało się zazwyczaj w labirynt obcych mieszkań, ganków, niespodzianych wyjść na obce podwórza i zapominało się o począt- kowym celu wyprawy, ażeby po wielu dniach, wracając z manowców dziwnych i splątanych przygód, o jakimś szarym świecie przypomnieć sobie wśród wyrzu- tów sumienia dom rodzinny.

Pełne wielkich szaf, głębokich ka- nap, bladych luster i tandetnych palm sztucznych mieszkanie nasze coraz bardziej popadało w stan zaniedbania wskutek opieszałości matki, przesiadu- jącej w sklepie, i niedbalstwa smukłono- giej Adeli, która, nie nadzorowana przez nikogo, spędzała dnie przed lustrami na rozwlekłej toalecie, zostawiając wszędzie jej ślady w postaci wyczesan- ych włosów, grzebieni, porzuconych pantofelków i gorsetów.

Mieszkanie to nie posiadało określo- nej liczby pokoiów, gdyż nigdy nie pa- miętano, ile z nich wynajęte było obcym lokatorom. Nieraz otwierano przypad- kiem którąś z tych izb zapomnianych i znajdowano ją pustą; lokator daw- no się wyprowadził, a w nie tkniętych od miesięcy szufladach dokonywano niespodzianych odkryć”.

Zadanie nr 12

Omów obraz ojców na podstawie fragmentu *Sklepów cynamonowych*

Brunona Schulza oraz wybranych tekstów kultury.

„W okresie najkrótszych, sennych dni zimowych, ujętych z obu stron, od poranku i od wieczora, w futrzane krawędzie zmierzchów, gdy miasto roz- gałęziało się coraz głębiej w labirynty zimowych nocy, z trudem przywoływa- ne przez krótki świt do opamiętania, do powrotu – ojciec mój był już zatracony, zaprzędany, zaprzysiężony tamtej sfer- ze.

Twarz jego i głowa zarastały wów- czas bujnie i dziko siwym włosom, sterzącym nieregularnie wiechciami, szczecinami, długimi pędzlami, strze- lającymi z brodawek, z brwi, z dziurek od nosa – co nadawało jego fizjonomii wygląd starego, nastroszonego lisa.

Węch jego i słuch zaostrzył się nie- pomiernie i znać było po grze jego mil- czącej i napiętej twarzy, że za pośred- nictwem tych zmysłów pozostaje on w ciągłym kontakcie z niewidzialnym światem ciemnych zakamarków, dziur mysich, zmurszałych przestrzeni pu- stych pod podłogą i kanałów kominow- ych.

Wszystkie chroboty, trzaski nocne, tajne, skrzypiące życie podłogi mia- ły w nim nieomylnego i czujnego do- strzegacza, szpiega i współspiskowca. Absorbowało go to w tym stopniu, że pogrążał się zupełnie w tej niedostęp- nej dla nas sferze, z której nie próbował zdawać nam sprawy.

Nieraz musiał strzepywać palcami i śmiać się cicho do siebie samego, gdy te wybryki niewidzialnej sfery stawały się zbyt absurdałne; porozumiewał się wówczas spojrzeniem z naszym kotem, który, również wtajemniczony w ten świat, podnosił swą cyniczną, zimną, porysowaną pręgami twarz, mrużąc z nudów i obojętności skośne szparki oczu.

Zdarzało się podczas obiadu, że wśród jedzenia odkładał nagle nóż i wi- delec i z serwetą zawiązaną pod szyją podnosił się kocim ruchem, skradał na brzuścach palców do drzwi sąsied- niego, pustego pokoju i z największą ostrożnością zaglądał przez dziurkę od klucza. Potem wracał do stołu, jakby zawstydzony, z zakłopotanym uśmie- chem, wśród mruknięć i niewyraźnych mamrotań, odnoszących się do we- wnętrznego monologu, w którym był pogrążony”.

Zadanie nr 13

W jaki sposób twórcy wykorzystu- ją motyw domu? Omów zagadnienie, odnosząc się do podanego fragmen-

tu tekstu Brunona Schulza i innych utworów literackich.

„Mieszkaliśmy w rynku, w jednym z tych ciemnych domów o pustych i ślepych fasadach, które tak trudno od siebie odróżnić.

Daje to powód do ciągłych omyłek. Gdyż wszedłszy raz w niewłaściwą sień na niewłaściwe schody, dostawało się zazwyczaj w prawdziwy labirynt obcych mieszkań, ganków, niespodzianych wyjść na obce podwórza i zapomniało się o początkowym celu wyprawy, ażeby po wielu dniach, wracając z manowców dziwnych i splątanych przygód, o jakimś szarym świetle przypomnieć sobie wśród wyrzutów sumienia dom rodzinny.

Pełne wielkich szaf, głębokich kanap, białych lusterek i tandetnych palm sztucznych mieszkanie nasze coraz bardziej popadało w stan zaniedbania wskutek opieszałości matki, przesiadującej w sklepie, i niedbalstwa smukłonożnej Adeli, która nie nadzorowana przez nikogo, spędzała dni przed lustrami na rozwlekłej toalecie, zostawiając wszędzie ślady w postaci wyczesanych włosów, grzebieni, porzuconych pantofelków i gorsetów.

Mieszkanie to nie posiadało określonej liczby pokoi, gdyż nigdy nie pamiętano, ile z nich wynajęte było obcym lokatorom. Nieraz otwierano przypadkiem którąś z tych izb zapomnianych i znajdowano ją pustą; lokator dawno się wyprowadził, a w nietkniętych od miesięcy szufladach dokonywano niespodzianych odkryć.

W dolnych pokojach mieszkali subieci i nieraz w nocy budziły nas ich jęki, wydawane pod wpływem zmory sennej. W zimie była jeszcze na dworze głucha noc, gdy ojciec schodził do tych zimnych i ciemnych pokojów, płosząc przed sobą świecą stada cieni, ulatujących bokami po podłodze i ścianach; szedł budzić ciężko chrapiących z twardego jak kamień snu. [...]

W kątach siedziały nieruchomo wielkie karakony, wyogromnione własnym cieniem, którym obarczyła każdego płonąca świeca i który nie odłączał się od nich i wówczas, gdy któryś z tych płaskich, bezgłowych kadłubów z nagła zaczynał biec niesamowitym, pajęczym biegiem”.

Zadanie nr 14

Jaki obraz miasta kreują twórcy kultur? Omów zagadnienie, odwołując się do podanego fragmentu opowiadania B. Schulza i innych tekstów literackich.

„Kiedy w starym mieście panował wciąż jeszcze nocny, pokątny handel, pełen solennej ceremonialności, w tej nowej dzielnicy rozwinęły się od razu nowoczesne, trzeźwe formy komercjalizmu. Pseudoamerykanizm, zaszczerpiony na starym, zmurszałym gruncie miasta, wystrzelił tu bujną, lecz pustą i bezbarwną roślinnością tandetną, lichej pretensjonalności. Widziało się tam tanie, marnie budowane kamienice o karykaturalnych fasadach, oblepione monstrualnymi sztukateriami z popękane go gipsu. Stare, krzywe domki podmiejskie otrzymały szybko sklecone portale, które dopiero bliższe przyjrzenie demaskowało jako nędzne imitacje wielkomiejskich urzędów. Wadliwe, mętne i brudne szyby, łamiące w falistych refleksach ciemne odbicie ulicy, nie heblowane drzewo portali, szara atmosfera jałowych tych wnętrz, osiadających pajęczyną i kłakami kurzu na wysokich półkach i wzdłuż odartych i kruszących się ścian, wyciskały tu, na sklepach, piętno dzikiego Klondike’u. Tak ciągnęły się jeden za drugim, magazyny krawców, konfekcje, składy porcelany, drogerie, zakłady fryzjerskie. Szare ich, wielkie szyby wystawowe nosiły ukośnie lub w półkołu biegnące napisy ze złożonych plastycznych liter: CONFISERIE, MANUCURE, KING OF ENGLAND.

Rdzenni mieszkańcy miasta trzymali się z dala od tej okolicy, zamieszkiwanej przez szumowiny, przez gmin, przez kreatury bez charakteru, bez gęstości, przez istną lichotę moralną, tę tandetną odmianę człowieka, która rodzi się w takich efemerycznych środowiskach. Ale w dniach upadku, w godzinach niskiej pokusy zdarzało się, że ten lub ów z mieszkańców miasta zabłąkiwał się na wpół przypadkiem w tę wątpliwą dzielnicę. Najlepsi nie byli czasem wolni od pokusy dobrowolnej degradacji, zniwelowania granic i hierarchii, pławienia się w tym płytkim błocie wspólnoty, łatwej intymności, brudnego zmieszania. Dzielnica ta była eldoradem takich dezertów moralnych, takich zbiegów spod sztandaru godności własnej. Wszystko zdawało się tam podejrzane i dwuznaczne, wszystko zapraszało sekretnym mrugnięciem, cynicznie artykułowanym gestem, wyraźnie przymrużonym perskim okiem – do nieczystych nadziei, wszystko wyzwało z pęt niską naturę.

Mało kto, nie uprzedzony, spostrzegł dziwną osobliwość tej dzielnicy: brak barw, jak gdyby w tym tandetnym, w pośpiechu wyrosłym mieście nie moż-

na było sobie pozwolić na luksus kolorów. Wszystko tam było szare jak na jednobarwnych fotografiach, jak w ilustrowanych prospektach. Podobieństwo to wychodziło poza zwykłą metaforę, gdyż chwilami, wędrując po tej części miasta, miało się w istocie wrażenie, że wertuje się w jakimś prospekcie, w nudnych rubrykach komercyjnych ogłoszeń, wśród których zagnieździły się pasożytniczo podejrzane anonse, drażliwe notatki, wątpliwe ilustracje; i wędrowki te były równie jałowe i bez rezultatu jak eksycytacje fantazji, pędzonej przez szpalty i kolumny pornograficznych druków”.

Zadanie nr 15

Jak twórcy w tekstach kultury mogą wykorzystywać motywy biblijne? Omów zagadnienie, odwołując się do podanego fragmentu opowiadania Schulza i wybranych tekstów kultury.

„Ściany sklepu znikły pod potężnymi formacjami tej sukiennej kosmogonii, pod tymi pasmami górskimi, piętrzącymi się w potężnych masywach. Otwierały się szerokie doliny wśród zboczy górskich i wśród szerokiego patosu wyżyn grzmiącej linii kontynentów. Przestrzeń sklepu rozszerzyła się w panoramę jesiennego krajobrazu, pełną jezior i dali, a na tle tej scenerii ojciec wędrował wśród fałd i dolin fantastycznego Kanaanu, wędrował wielkimi krokami, z rękoma rozkrzyżowanymi prorocznie w chmurach, i kształtował raj uderzeniami natchnienia.

A u dołu, u stóp tego Synaju, wyrosłego z gniewu ojca, gestykulował lud, złorzeczył i czcił Baala, i handlował. Nabierali pełne ręce miękkich fałd, drapowali się w kolorowe sukna, owijali w zaimprovizowane domina i płaszcze i gadali beładnie a obficie. Mój ojciec wyrastał nagle nad tymi grupami kupujących, wydłużony gniewem, i gromił z wysoka bałwochwalców potężnym słowem. Potem, ponoszony rozpaczą, wspinał się na wysokie galerie szaf, biegł obłądnie po bantach półek, po dudniących deskach ogołoconych rusztowań, ścigany przez obrazy bezwstydnego rozpusty, którą przeczuwał za plecami głębi domu. Subieci dosięgli właśnie żelaznego balkonu na wysokości okna i wczepieni w balustradę, pochwycili wpół Adelę i wyciągnęli ją przez okno, trzepocząc oczyma i wlokącą za sobą smukłe nogi w jedwabnych pończochach.

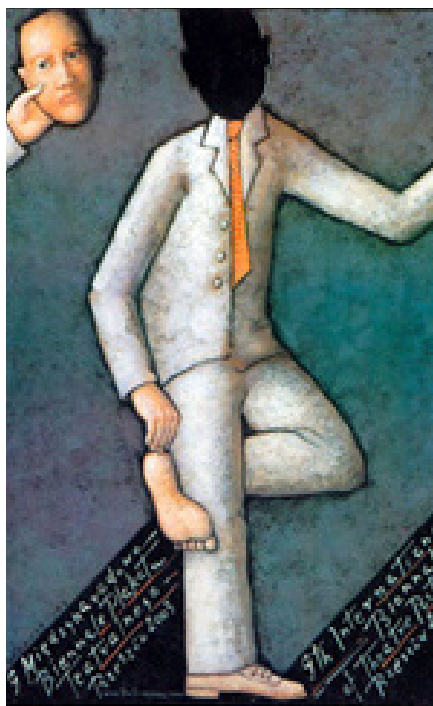
Gdy ojciec mój, przerażony ohydą grzechu, wraстал gniewem swych gestów w prozę krajobrazu, w dole bez-

troski lud Baala oddawał się wyuzdanej wesołości. Jakaś parodystyczna pasja, jakaś zaraza śmiechu opanowała tę gawiedź. Jakże można było żądać powagi od nich, od tego ludu kołatek i dziadków do orzechów! Jak można było żądać zrozumienia dla wielkich trosk ojca od tych młynków, mielących bezustannie kolorową miazgę słów! Głusi na gromy proroczego gniewu, przykucali ci handlarze w jedwabnych bekieszach małymi kupkami dookoła sfałdowanych gór materii, roztrzásając gadatliwie wśród śmiechu zalety towaru. Ta czarna giełda roznosiła na swych prędkich językach szlachetną substancję krajobrazu, rozdrabniała ją siekaniną gadania i polykała niemal.

Gdzie indziej stały grupy Żydów w kolorowych chałatach, w wielkich futrzanych kołpakach przed wysokimi wodospadami jasnych materii. Byli to mężowie Wielkiego Zgromadzenia, dostojni i pełni namaszczenia panowie, gładzący długie, pielęgnowane brody i prowadzący wstrzemięźliwe i dyplomatyczne rozmowy”.

Zadanie nr 16

Jaką refleksję o człowieku zawierają teksty kultury? Omów zagadnienie, odwołując się do plakatu i wybranych tekstów literackich.

Źródło: <https://cracowpostergallery.com/>

Zadanie nr 17

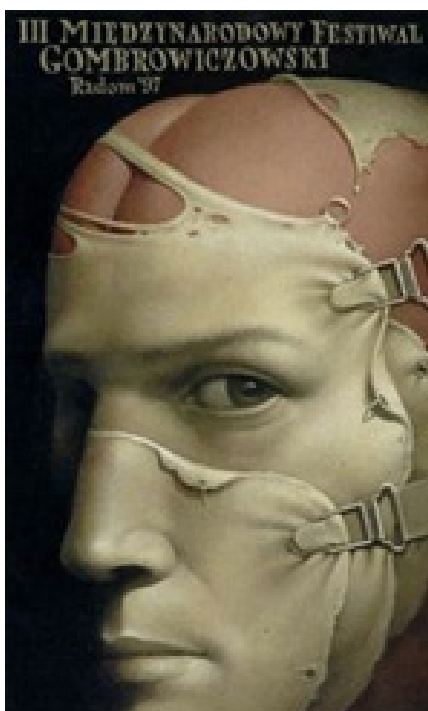
Jak artyści ukazują człowieka? Odpowiedz, odwołując się do plakatu Walkuńskiego i wybranych tekstów literackich.

Źródło: <https://artsandculture.google.com/asset/iv-mi%C4%99dzynarodowy-festiwal-gombrowiczowski-radom/ogGJvgb-8gWqDow?hl=pl>

Zadanie nr 18

Maski w życiu człowieka. Omów zagadnienie, odwołując się do poniższego plakatu i wybranych tekstów literackich.

Źródło: https://www.poster.pl/poster/walkuski_wieslaw_gombrowicz_3/pl

Zadanie nr 19

Gramy rolę i przybieramy maski – jakie przyczyny i skutki może mieć to zjawisko. Rozważ problem, odwołując się do fotografii A. Leibovitz oraz wybranych tekstów literackich.

Źródło: <https://pl.legaltechnique.org/articles/znamenitosti/20-samih-vpechatlyayushih-foto-zvezd-sozdannih-enni-lejbovic-bull-novosti-v-fotografiyah.html>

Zadanie nr 20

Jak rolę pełnią maski w życiu człowieka? Odpowiedz, odwołując się do dzieła Dominika Dylańskiego oraz wybranych tekstów literackich.

Źródło: <https://www.flickr.com/photos/69994290@N08/6881207778/>

Zadanie nr 21

Czy artysta powinien odwzorowywać to, co istnieje, czy kreować nową rzeczywistość? Omów zagadnienie, odwołując się do zamieszczonego rysunku i wybranych tekstów literackich.

Źródło: <http://www.brunoschulz.org/ill-63.htm>

Zadanie nr 22

Motyw ojca i syna – relacje bliskie czy dalekie. Przedstaw konflikt pokoleń na podstawie grafiki B. Schulza *Jakub z młodym Józefem*, opowiadań Schulza oraz wybranego tekstu literackiego.

Zadanie nr 23

Jaka jest rola stylizacji językowej w tekstach literackich? Omów zagadnienie, odwołując się do podanego fragmentu *Ferdydurke*, całego utworu i innego tekstu literackiego.

Tekst taki sam jak w zadaniu 24.

Zadanie nr 24

Jak język charakteryzuje bohatera? Odwołaj się do fragmentu *Ferdydurke* Witolda Gombrowicza i wybranych tekstów kultury.

„Miętusa zastałem na podłodze z głową wtuloną w ramiona – miał teraz skłonność do zakrywania głowy, otaczania, okręcania jej ramionami, nie ruszał się, z głową wtuloną zawodził cicho i jęczał młodo i polnie.

– Hejta, hejta – mamrotał. – Hajze, hajze! – i inne słowa bez związku, szare i zgrzebne jak ziemia, zielone jak młoda leszczyna, chłopskie, ludowe i młode. Utracił już resztki wstydu. Nawet wejście Franciszka z kolacją nie przerwało jego lamentów i cichych wsioskich rozżaleń; doszedł do tej granicy, za którą już nie wstydzimy się tęsknić do służby przy służbie i wzdychać do lokajczyka w obecności starego lokaja. Nigdy aż dotąd nie widziałem nikogo z inteligentów w stanie takiego upadku. Franciszek nie spojrział w tę stronę, ale ręce mu drżały z awersji, gdy stawiał tacę na stole i trzasnął drzwiami wychodząc. Miętus nie wziął do ust ani kęsa i nie mógł się utulić – coś mu się tam gaworzyło, kumkało, coś tęskniło i wyęskniało, coś zasnuwało mgłą, z czymś tam barował się, stękał, jakiesik prawa wywodził... To znowu zwykła złość chamska rwała za grdykę. Wujostwu tylko przypisywał swe niepowodzenia z parobkiem, państwo zawinili, państwo, gdyby nie ich

przeszkody i wstręty, na pewno by się po...bratał! Dlaczego mu przeszkodzili? Dlaczego przepędzili Walka? Na próżno tłumaczyłem, że jutro trzeba wyjechać.

– Nie wyjode, powiedom, nie wyjode, jescybyk! Niech ta se sami wyjeżdżajom, jak kcom! Tu Wałek, tu i jo będę. Z Wałkiem! Z Wałkiem mojem jodynem, oj, dana, dana, z parobkiem!

Nie mogłem się z nim porozumieć, był zatracony w parobku, przestały dlań istnieć jakiekolwiek względy światowe. A kiedy nareszcie zrozumiał niemożność pozostania, przeraził się, zabłągał, by nie zostawiać parobka.

– Przez Walka nie wyjode! Walka jem nie ostawie! Weźmy go – bende zarobioł, na życie, dom – żebym tak skonał, nie wyjode przez Walka mojego! Józiek, na rany boskie, przez Walka nie! Wygoniom ze dworu, to we wsi se znojde mieszkanie, u starki – dodał jadowicie – u starki osionde! A cóż to! Ze wsi nie wygoniom! We wsi kuźden ma prawo!”

Zadanie nr 25

Jakie funkcje może pełnić w utworze stylizacja językowa? Odwołaj się do fragmentu *Ferdydurke* Witolda Gombrowicza i wybranych tekstów kultury.

„Państwo takie som! – mówili z żagotem ludowym, kuchennym i kredensowym. – Takie som! Państwo nie robiom, ciągiem ino żrom i żrom, to ich rozpiro! Żrom, chorujom, wylegujom się, po pokojach chodjom i gadajom co-sik. Co tyż się nie nażrom! Matko Jezusowa! Ja tobym połowy nie zeżarł, choć ta zwykły cham jezdem. A to obiad, a to podwieczorek, a to cukierków, a to konfitury, a to jaja z cybulom na drugie śniadanie. Państwo bardzo som pazerne i łakome – do góry brzuchem leżom i choroby majom od tego. [...] – A panienka to tak se chodzi i poglonda – na spacer chodzi. Państwo to tak se chodjom i poglondajom. [...] Cichoj, Waluś! Państwo bardzo honorowe som! Państwo bardzo som delikatne! – A delikatne, ino jem trzeba nosa uciroć, bo same nic se nie robiom. A podaj, a przysuń, a przynieś, palto im trzeba podając, bo same se nie nałożom. Jakem nastał, aże mi było dziwno. Żeby tak kole mnie kto obrządział, a wygadzał, tobym, sprawiedliwie mówię, wolał pod ziemię się zapaść. Pona dziedzica na wieczór maściom muszę smarować. – A ja panienkę ugniotom – pisnęła dziewczka – panienkę rękami ugniotom, że bardzo wietka. Państwo som mientkie, a rącki to takie majom! Hi, hi, hi, takie rącecki! – O Jezu! Space-

rujom, żrom, parujom parlefrance i się nudjom. – Cichaj, Waluś! Byś nie godoł po próżnicy, dziedziczka dobrotliwa je! – A dobrotliwa, bo ludzi dusi – to jakże, musi być dobrotliwa! We wsi głód, aże piszczy. Ludzi duszom. Hale, kuźden na nich robi, pon dziedzic na pole wyńdzie, ino się patrzy, jak ludzie na niego harujom. – Pani dziedziczka krowy się boi. Pani dziedziczka krowy się boi!!! Państwo to tak se rozmawijom! Państwo chodjom – hi, hi, hi – państwo som takie bielutkie!...”

Zadanie nr 26

Jak za pomocą języka można zaintrygować odbiorcę? Omów zagadnienie, odnosząc się do podanego fragmentu *Ferdydurke* i innych utworów literackich.

„Czy znana wam jest ta sensacja, gdy malejecie w kimś? Ach, maleć w ciotce to coś przedziwnie nieprzyzwoitego, lecz maleć w wielkim belfrze zdawkowym jest szczytem nieprzyzwoitej małości. I zauważyłem, że belfer jak krowa pasie się moją zielonością. Przedziwne uczucie – gdy zieloność twoją belfer skubie na łące, a jednak w mieszkaniu, siedząc na krześle i czytając – jednak skubie i pasie się. Coś okropnego działo się ze mną, lecz poza mną coś głupiego, coś bezczelnie irrealnego. – Duch! – krzyknąłem. – Ja! Duch! Nie auterek! Duch! Sam żywy! Ja! – Lecz on siedział, a siedząc siedział i siedział jakoś tak siedząc, tak się zasiedział w siedzeniu swoim, tak był absolutny w tym siedzeniu, że siedzenie, będąc skończeniem głupim, było jednak zarazem przemożne. I zdjawszy z nosa binokle przetał je chusteczką, po czym nałożył na nos, a nos był czymś nie do zwalczenia. [...]

Co? Co? Chciałem krzyknąć, że nie jestem uczeń, że zaszła pomyłka, porwałem się do ucieczki, ale coś mnie z tyłu chwyciło jak w kleszcze i przygwoździło na miejscu – dziecięca, infantylna pupa mnie chwyciła. Z pupą nie mogłem się ruszyć, belfer zaś wciąż siedział i siedząc wyrażał tak doskonałą belferskość, że zamiast krzyczeć, wystawiłem dwa palce do góry, jak to robią uczniowie w szkole, gdy chcą się odezwać. Pimko skrzywił się i rzekł:

– Niech Kowalski siedzi. Znowu do klozetu? I siedziałem w nierealnym nonsense jak we śnie, zakneblowany, zbelfrzony i zabelfrowany, siedziałem na dziecinnej pupie – on zaś siedział jak na Akropolu i zapisywał coś w notesie.

Zadanie nr 27

Jaka jest rola stylizacji językowej w tekstach literackich? Omów zagad-

nienie, odwołując się do podanego fragmentu opowiadania B. Schulza i innych tekstów literackich.

„Ściany sklepu znikły pod potężnymi formacjami tej sukiennej kosmogonii, pod tymi pasmami górskimi, piętrzącymi się w potężnych masywach. Otwierały się szerokie doliny wśród zboczy górskich i wśród szerokiego patosu wyżyn grzmiącej linii kontynentów. Przestrzeń sklepu rozszerzyła się w panoramę jesiennego krajobrazu, pełną jezior i dali, a na tle tej scenerii ojciec wędrował wśród łańdź i dolin fantastycznego Kanaanu, wędrował wielkimi krokami, z rękoma rozkrzyżowanymi proroczo w chmurach, i kształtował raj uderzeniami natchnienia.

A u dołu, u stóp tego Synaju, wyrosłego z gniewu ojca, gestykulował lud, zlorzeczył i czcił Baala, i handlował. Nabierali pełne ręce miękkich łańdź, drapowali się w kolorowe sukna, owijali w zaimprovizowane domina i płaszcze i gadali beładnie a obficie. Mój ojciec wyrastał nagle nad tymi grupami kupujących, wydłużony gniewem, i gromił z wysoka bałwochwalców potężnym słowem. Potem, ponoszony rozpaczą, wspinał się na wysokie galerie szaf, biegł obłądnie po bantach półek, po dudniących deskach ogołoconych rusztowań, ścigany przez obrazy bezwstydnego rozpusty, którą przeczuwał za plecami głębi domu. Subiekci dosięgli właśnie żelaznego balkonu na wysokości okna i wczepieni w balustradę, pochwycili w pół Adelę i wyciągnęli ją przez okno, trzepocząc oczyma i włokącą za sobą smukłe nogi w jedwabnych pończochach.

Gdy ojciec mój, przerażony ohydą grzechu, wrastał gniewem swych gestów w prozę krajobrazu, w dole bez troski lud Baala oddawał się wyuzdanej wesołości. Jakaś parodystyczna pasja, jakaś zaraza śmiechu opanowała tę gawiedź. Jakże można było żądać powagi od nich, od tego ludu kołatek i dziadków do orzechów! Jak można było żądać zrozumienia dla wielkich trosk ojca od tych młynków, mielących bezustannie kolorową miazgę słów! Głusi na gromy proroczego gniewu, przykucali ci handlarze w jedwabnych bekieszach małymi kupkami dookoła sfałdowanych gór materii, roztrząsając gadatliwie wśród śmiechu zalety towaru. Ta czarna giełda roznosiła na swych prędkich językach szlachetną substancję krajobrazu, rozdrabniała ją siekaniną gadania i polykała niemal.

Gdzie indziej stały grupy Żydów w kolorowych chałatach, w wielkich futrzanych kołpakach przed wysokimi wodospadami jasnych materii. Byli to mężowie Wielkiego Zgromadzenia, dostojni i pełni namaszczenia panowie, gładzący długie, pielęgnowane brody i prowadzący wstrzemięźliwe i dyplomatyczne rozmowy”.

Zadanie nr 28

Czym pośród innych stylów wyróżnia się styl artystyczny? Omów zagadnienie, odnosząc się do podanego fragmentu tekstu Brunona Schulza i innych utworów literackich.

„Każdy wie, że w szeregu zwykłych, normalnych lat rodzi niekiedy zdziwaczały czas ze swego łona lata inne, lata osobliwe, lata wyrodne, którym – jak szósty, mały palec u ręki – wyrasta kędyś trzynasty, fałszywy miesiąc.

Mówimy fałszywy, gdyż rzadko dochodzi on do pełnego rozwoju. Jak dzieci późno spłodzone, pozostaje on w tyle ze wzrostem, miesiąc garbusek, odrósł w połowie uwiędła i raczej domyślna niż rzeczywista.

Winna jest temu starcza niepowściągliwość lata, jego rozpustna i późna żywotność. Bywa czasem, że sierpień minie, a stary gruby pień lata rodzi z przyzwyczajenia jeszcze dalej, pędzi ze swego próchna te dni-dziczki, dni-chwasty, jałowe i idiotyczne, dorzuca na dokładkę, za darmo, dni-kaczany, puste i niejadalne – dni białe, zdziwione i niepotrzebne.

Wyrastają one, nieregularne i nierówne, nie wykształcone i zrośnięte z sobą, jak palce potworkowatej ręki, pączkujące i zwinięte w figę.

Inni porównują te dni do apokryfów, wsuniętych potajemnie między rozdziały wielkiej księgi roku, do palimpsestów, skrycie włączonych pomiędzy jej stronicę, albo do tych białych nie zadrukowanych kartek, na których oczy, nacytane do syta i pełne treści, broczyć mogą obrazami i gubić kolory na tych pustych stronicach, coraz bliżej i bliżej, ażeby wypocząć na ich nicości, zanim wciągnięte zostaną w labirynty nowych przygód i rozdziałów.

Ach, ten stary, pożółkły romans roku, ta wielka, rozpadająca się księga kalendarza! Leży ona sobie zapomniana gdzieś w archiwach czasu, a treść jej rośnie dalej między okładkami, pęcznieje bez ustanku od gadulstwa miesięcy, od szybkiego samoródtwa blagi, od bajania i marzeń, które się w niej mnożą. Ach, i spisując te nasze opowiadania, szeregując te historie o moim ojcu na

zużytych marginesie jej tekstu, czy nie oddają się tajnej nadziei, że wrosną one kiedyś niepostrzeżenie między żółtkę kartki tej najwspanialszej, rozsypującej się księgi, że wejdą w wielki szelest jej stronic, który je pochłonie?

To, o czym tu mówić będziemy, działo się tedy w owym trzynastym, nadliczbowym i niejako fałszywym miesiącu tego roku, na tych kilkunastu pustych kartkach wielkiej kroniki kalendarza”.

Zadanie nr 29

Czym pośród innych stylów wyróżnia się styl artystyczny? Omów zagadnienie, odnosząc się do podanego fragmentu tekstu Brunona Schulza i innych utworów literackich.

„W sobotnie popołudnia wychodziłem z matką na spacer. Z półmroku sieni wstępowało się od razu w słoneczną kąpiel dnia. Przechodnie, brodząc w złocie, mieli oczy zmrużone od żaru, jakby zalepione miodem, a podciągnięta górna warga odsłaniała im dziąsła i zęby. I wszyscy brodzący w tym dniu złocistym mieli ów grymas skwaru, jak gdyby słońce nałożyło swym wyznawcom jedną i tę samą maskę – złotą maskę bractwa słonecznego; i wszyscy, którzy szli dziś ulicami, spotykali się, mijali, starcy i młodzi, dzieci i kobiety, pozdrawiali się w przejściu tą maską, namalowaną grubą, złotą farbą na twarzy, szczyrzyli do siebie ten grymas bakchiczny – barbarzyńską maskę kultu pogańskiego.

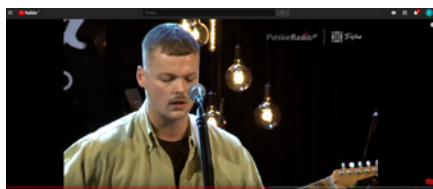
Rynek był pusty i żółty od żaru, wymieciony z kurzu gorącymi wiatrami, jak biblijna pustynia. Cierniste akacje, wyrosłe z pustki żółtego placu, kipiały na nim jasnym listowiem, bukietami szlachetnie uczłunkowanych filigranów zielonych, jak drzewa na starych gobelinach. Zdawało się, że te drzewa afektują wicher, wzburzając teatralnie swe korony, ażeby w patetycznych przegięciach ukazać wytworność wachlarzy ustnych o srebrzystym podbrzuszu, jak lustra szlachetnych lisic. Stare domy, polerowane wiatrami wielu dni, zabarwiały się refleksami wielkiej atmosfery, echami, wspomnieniami barw, rozproszonymi w głębi kolorowej pogody. Zdawało się, że całe generacje dni letnich (jak cierpliwi sztukatorzy, objający stare fasady z pleśni tynku) obtłukiwały kłamiwą glazurę, wydobywając z dnia na dzień wyraźniej prawdziwe oblicze domów, fizjonomię losu i życia, które formowało je od wewnątrz. Teraz okna, oślepięte blaskiem pustego placu, spały; balkony wyznawały niebu swą pustkę; otwarte sienie pachniały chłodem i winem”.

Zbigniew Budny nauczyciel konsultant CDN w Koninie

Nie surfuj w sieci bez sensu: od Błażeja Króla – przez Herberta, Miłosza i Żeromskiego – do Sokratesa i Platona.

„Głos wewnętrzny” jako imperatyw etyczny na przestrzeni wieków (materiał dydaktyczny dla uczniów szkół ponadpodstawowych)

Krok 1.
<https://www.youtube.com/watch?v=dB6T9Qrkz6A>

Król – „Głos wewnętrzny” (z albumu „Herbert 3.0”)
 173 524 wyświetlenia (na dzień 18 maja 2020) Data premiery: 29 stycznia 2020

Błażej Król od pewnego czasu jest jednym z najgorętszych nazwisk w polskiej muzyce rozrywkowej; cieszy się dużym uznaniem zarówno krytyków muzycznych jak i słuchaczy. Pochlebne opinie jednych i drugich dotyczą także tekstów wykonywanych przez artystę piosenek – oryginalnych, wieloznacznych, bardzo „poetyckich”. Ale nawet na ich tle tekst „Głosu wewnętrznego” zaskakuje fanów skomplikowaniem materii słownej i trudnością w rozszyfrowaniu przesłania utworu.

Krok 2.

https://www.tekstowo.pl/piosenka-krol,glos_wewnetrzny.html

Tekst piosenki:

Mój głos wewnętrzny
 Niczego nie doradza
 Niczego nie odradza
 Nie mówi ani tak, ani nie

Jest słabo słyszalny
 I prawie nieartykułowany

Nawet jeśli się bardzo głęboko pochyli
 Słyszać tylko oderwane od sensu sylaby

Staram się go nie zagłuszać
 Obchodzę się z nim dobrze
 Udaję, że traktuję go na równi
 Że mi na nim zależy

Czasami nawet
 Staram się z nim rozmawiać
 Wiesz, wczoraj odmówiłem
 Nie robiłem tego nigdy, teraz też nie zrobię

– Głu, glu, glu, glu, glu
 – No więc sądzisz, że dobrze zrobiłem?
 – Ga-go-gi, ga-go-gi
 – Cieszę się, że się zgadzamy
 – Ma-a-a-a – No a teraz wypocznij
 – Głu, glu, glu, glu, glu
 – Jutro znowu pogadamy

Nie jest mi na nic potrzebny
 Mógłbym o nim zapomnieć
 Nie mam nadziei
 Trochę żalu, gdy leży tak przykryty litością

Oddycha ciężko
 Otwiera usta
 I stara się podnieść
 Bezwładną głowę

– Głu, glu, glu, glu, glu
 – No więc sądzisz, że dobrze zrobiłem?
 – Ga-go-gi, ga-go-gi
 – Cieszę się, że się zgadzamy
 – Ma-a-a-a – No a teraz wypocznij
 – Głu, glu, glu, glu, glu
 – Jutro znowu pogadamy

– Głu, glu, glu, glu, glu
 – No więc sądzisz, że dobrze zrobiłem?

– Ga-go-gi, ga-go-gi
 – Cieszę się, że się zgadzamy
 – Ma-a-a-a – No a teraz wypocznij
 – Głu, glu, glu, glu, glu
 – Jutro znowu pogadamy

Krok 3.

<http://www.fundacijaherberta.com/tworczosc3/poezja/studium-przedmiotu/glos-wewnetrzny>

Szczególna nadorganizacja formy tekstu i sposób generowania wielopiętrowych znaczeń przestają dziwić, gdy w słowach piosenki rozpoznany zostanie wiersz Zbigniewa Herberta ze „Studium przedmiotu” (1961).

Głos wewnętrzny

mój głos wewnętrzny
 niczego nie doradza
 niczego nie odradza

nie mówi ani tak
 ani nie

jest słabo słyszalny
 i prawie nieartykułowany

nawet jeśli się bardzo głęboko pochyli
 słyszać tylko oderwane
 od sensu sylaby

staram się go nie zagłuszać
 obchodzę się z nim dobrze

udaję że traktuję go na równi
 że mi na nim zależy

czasami nawet
 staram się z nim rozmawiać
 – wiesz wczoraj odmówiłem

nie robiłem tego nigdy
teraz też nie będę

– glu – glu

– no więc sądzisz
że dobrze zrobiłem

– ga – go – gi

dobrze że się zgadzamy

– ma – a –

– no a teraz wypocznij
jutro znów pogadamy

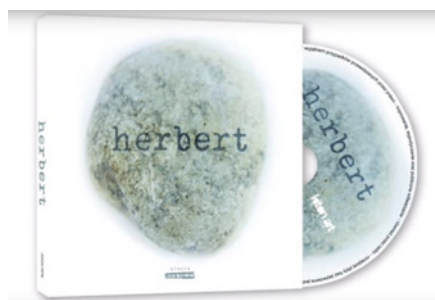
nie jest mi na nic potrzebny
mógłbym o nim zapomnieć

nie mam nadziei
trochę żalu
gdy leży tak
przykryty litością
oddycha ciężko
otwiera usta
i stara się podnieść
bezwładną głowę

Krok 4.

<https://www.youtube.com/watch?v=3WR4D9fwu8M>

W interpretacji głosowej liryku Herberta Jan Nowicki uwydatnia pewne sensory i przesyca całość swoistą postawą,

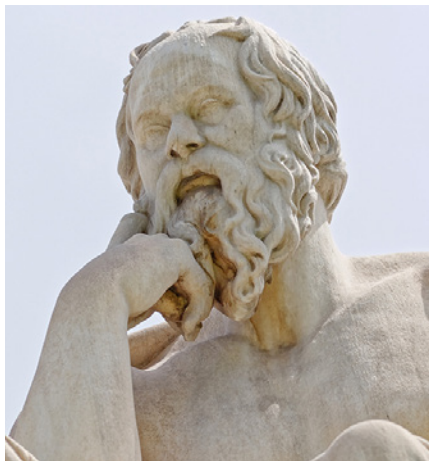

osobistym stosunkiem do przekazywanej treści – pokusisz się o wskazanie tych uwypukleń i określenie postawy aktora? Zapewne pomocne okaże się dodane do zakończenia utworu (w charakterze puenty) znamienne „no”...

Krok 5.

https://pl.wikisource.org/wiki/Stroina:PL_Platon_-_Obrona_Sokratesa.pdf/55

Herbertowe rozmowy z „głosem wewnętrznym” są polemiką z Platonem,

który wprowadził to pojęcie do europejskiej kultury w jednym ze swoich dialogów, w „Obronie Sokratesa”.

„[...] odzywa się we mnie głos jakiś wewnętrzny, który, ilekroć się odzywa, odwodzi mnie zawsze od tego, cokolwiek w danej chwili zamierzam czynić, sam jednak nie pobudza mnie nigdy do niczego”.

W tradycji upowszechniło się także kojarzenie „głosu wewnętrznego” z „daimonionem”.

Krok 6.

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Daimonion>

Wikipedia:

Daimonion (gr. δαίμονιον zdrobnienie od δαίμων, daimōn „Bóg; bóstwo; demon”) – w filozofii starożytnej – głos bóstwa, sumienie, ostrzegawczy głos wewnętrzny.

Jego działanie sprowadzało się wyłącznie do odradzania czynienia złych rzeczy i podejmowania błędnych decyzji, nigdy natomiast nie doradzał ani nie sugerował niczego.

<https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/daimonion;3890305.html>

Encyklopedia PWN:

Daimonion (gr.), filoz. w starożytnej Grecji półboska istota duchowa, pośrednicząca między światami bogów a ludzi; także boska moc, boski znak, duch dobry lub zły, częściej rozumiany jednak jako duch opiekuńczy człowieka; bywał pojmowany jako głos wewnętrzny i w tym znaczeniu był przypisywany Sokratesowi; zgodnie z przekazem Platona powstrzymywał on tylko Sokratesa przed niewłaściwym działaniem, wg Ksenofonta także doradzał, co należało

czynić; symbol sumienia.

Krok 7.

<http://hektor.umcs.lublin.pl/~enkrateia/strony/czytelnia/dane/Daimonion.pdf>

Waldemar Pycka, „Daimonion – boskie tknięcie”

W kilkunastostronicowym opracowaniu autor szczegółowo omawia przywołane w dialogu Platona zjawisko „daimonion” – tak jak funkcjonowało ono w filozofii twórcy tego pojęcia, tj. Sokratesa. Pisz m.in.:

„[...] boskie tknięcie pojawia się tylko tam, gdzie Sokrates ma do czynienia z wyborem moralnym. Uważał on, że interwencje daimoniczne są wyrazem sprzeciwu wobec jego działań nie zmierzających do uczynienia „czegoś dobrego”. Kiedy przychodziło mu zrobić coś „nie jak należy”, (OSP 40) wówczas daimonion stanowiło wskazanie, że należy dokonać korektę zachowania; jeśli jego działania

podporządkowane były dobru moralnemu – daimonion milczało.

[...]

Nie we wszystkim bóg może rozwiązywać problemy za człowieka! Przestrzeń daimonion wskazuje właśnie na ten obszar, w którym bóg nie zastępuje człowieka. Dlatego też bóg nie posługuje się w tym obszarze znakami pozytywnymi i nie oddziałuje na ludzkie zachowanie spoza świadomości człowieka. Tą przestrzenią boskich tknięć jest pole decyzji moralnej. Oto okazuje się, że tam, gdzie idzie o wybór pomiędzy dobrem i złem, bóg nie zniewala człowieka, lecz pozostawia go samego sobie. Może nie do końca, gdyż poprzez tknięcia ujawnia człowiekowi kłopotliwość sytuacji, w jakiej się znalazł, ale nie wskazuje pozytywnych rozwiązań, jakby nie chciał brać odpowiedzialności moralnej za przyszły czyn. I dlatego Sokrates sam osobiście musi znaleźć rozwiązanie problemu, ostatecznie to on będzie ponosić odpowiedzialność za swój czyn, a nie bóg. Bóg nie podejmuje za ludzi decyzji moralnej, choć fakt pojawiania się tknięć daimonicznych świadczy dobitnie o tym, że nie jest mu obojętne to, jakiego wyboru dokona człowiek”.

Krok 8.

„Głos wewnętrzny” w polskiej tra-

dycji literackiej zaznaczał swoją obecność wielokrotnie – oto świadectwa dwóch bodajże najważniejszych powieści Stefana Żeromskiego: „Ludzi bezdomnych” i „Przedwiośnia”.

https://pl.wikisource.org/wiki/Ludzie_bezdomni/Dajmonion

Stefan Żeromski, „Ludzie bezdomni”, cytata z wydania z 1937 r. (czyli z zachowaniem ówczesnej pisowni)

„Dr. Judym otrzymał urząd lekarza fabrycznego i zamieszkał w pobliżu kopalni węgla. Życie jego weszło w fazę zwyczajnej, poziomej pracy. Korzecki, który blisko o milę drogi rezydował, był jedynym jego znajomym. Zjeżdżali się wieczorem od czasu do czasu i trawili na rozmowie parę godzin. Było to jednak towarzystwo niezdrowe. Korzecki męczył. Z jego zjawieniem się wchodziła do mieszkania trwoga i jakiś bolesny smutek.

Pewnego popołudnia w sierpniu, Judym otrzymał list przez umyślnego człowieka. Była to ręką Korzeckiego, na jakimś urywku szematów kancelaryjnych skreślona cytata z Platonowej Apologii Sokratesa:

»Objawia się we mnie jakieś od Boga, czy od bóstwa pochodzące zjawisko... Zdarza się to ze mną, począwszy od dzieciństwa. Odzywa się głos jakiś wewnętrzny, który, ilekroć się zjawia, odwodzi mnie zawsze od tego, cokolwiek w danej chwili zamierzam czynić, sam jednak nie pobudza mnie do niczego...

To, co mnie obecnie spotkało, nie było dziełem przypadku; przeciwnie widoczną dla mnie jest rzeczą, że umrzeć i uwolnić się od trosk życia za lepsze dla mnie sądzono. Dlatego właśnie owo Dajmonion, ów głos wieszczę nie stawiał mi nigdzie oporu.

Judym bez szczególnego niepokoju przeczytał te wyrazy. Był przyzwyczajony do dziwactw Korzeckiego i sądził, że ma przed sobą jemu tylko właściwą formę zaproszenia do odwiedzin.

Mimo to żądał koni.

Ledwie wyjechał za bramę, ujrzał powóz, co koń skoczy, w tumanach kurzu, bocznymi drogami pędzący w stronę jego mieszkania. Myślał, że to konie ponoszą... Kazał swemu furmanowi stanąć i czekać.

Tamten pojazd wypadł na szosę i gnał co pary w koniach. Gdy obok przelatował, jak burza, Judymowi udało się spostrzedz, że siedzi w nim tylko furman na koźle. Człowiek ten coś krzyczał.

O jakie ćwierć wiorsty zdołał za-

trzymać swe konie i nawrócić. Płaty piany padały z ich pysków, powóz okryty był szarą masą pyłu. Furman krzyczał:

–Pan... inżynier...

–Kto taki?

–Pan inżynier!

–Korzecki?

–Tak, pan... Korzecki...

Judym wysiadł ze swego powozu i ruchem instynktownym skoczył w tamten. Konie poleciały znowu, jak huragan. Patrząc na ich mokre kadłuby, lśniące się w burym kurzu, Judym myślał tylko o tem, jak piękną jest taka jazda. Było mu dobrze, miło, pysznie, że to po niego mianowicie pędzono z taką furją. Rozparł się, wyteżył nogi...

Zanim zdążył przejść do jakiegokolwiek innego uczucia, powóz stanął przed mieszkaniem.

Jacyś ludzie rozbiegli się.

Ktoś przytulił się do ściany na schodach, aby nie tamować drogi. Drzwi były otwarte.

W drugim pokoju, na sofie, która służyła za łożo gościnne, leżał Korzecki w ubraniu, okropną masą krwi do szczętu zwałaniem.

Głowa jego była roztrzaskana.

Na miejscu lewej części czoła i na całym lewym policzku stała kupa krwi stygnącej.

Judym rzucił się do tego ciała, ale natychmiast wyczuł, że ma przed sobą zwłoki”.

https://pl.wikisource.org/wiki/Strona:PL_Stefan_%C5%BBeromski_-_Przedwio%C5%Bnie.djvu/378

Stefan Żeromski, „Przedwiośnie”

„Ach, panie posterunkowy, ach, panie posterunkowy, czemu masz smutną twarz?”

Dźwigając ociężałą głowę na pięściach, Baryka zalewał się gorzkimi myślami. Wciąż nie wiedział, dokąd iść z tej kawiarni, wciąż się wahał. Wspomniało mu się wtedy jedno zdanie z Platona, z »Obrony Sokratesa«, którą jeszcze tak niedawno w bakińskiej szkole tłumaczył: — »Odzywa się we mnie głos jakiś wewnętrzny, który, ilekroć się odzywa, odwodzi mnie zawsze od tego, cokolwiek w danej chwili zamierzam czynić, sam jednak nie pobudza mnie do niczego«...

Znali się na tym głosie wewnętrznym starzy mądralsi. Wiedzieli, iż taki głos, dajmonion wewnętrzny, trapi i zwodzi człowieka. Nazywali go głosem wieszczym, zjawiskiem, pochodzącym od bóstwa. Cóżby było prostszego, jak prosto

z tej kawiarni wrócić na tamto zebranie, wyznać swoją omyłkę, wypalić oracyę [...]”.

Odwołując się do fabuły i znaczeń powieści Żeromskiego, określ funkcję, jaką pełni w nich przywołanie Sokratejskiej koncepcji „głosu wewnętrznego” i spróbuj sprecyzować jej rozumienie właściwe bohaterom literackim (Korzeckiemu i Baryce) oraz – w miarę możliwości – autorowi.

Krok 9.

„Dajmonion”, „boskie tknięcie”, „głos wewnętrzny” jako kategoria etyczna w świadomości człowieka współczesnego jest już przedmiotem sceptycznej refleksji – opisem takiej sytuacji jest wyśpiewany przez Błażeja Króla wiersz Zbigniewa Herberta.

Zinterpretuj ten utwór; a następnie porównaj owoc swojej pracy z cudzymi interpretacjami.

Interpretacje uczniowskie

<http://aleklasa.pl/liceum/c230-wiersze/c304-analiza-wierszy/glos-wewnetrzny>

Interpretacja wiersza „Głos wewnętrzny” Zbigniewa Herberta

<http://aleklasa.pl/liceum/prac-domowa-w-liceum/wypracowania-z-literatury-xx-wieku-c234-prac-domowa-w-liceum/zbigniew-herbert-glos-wewnetrzny>

Zinterpretuj wiersz Zbigniewa Herberta „Głos wewnętrzny”, zwracając uwagę także na kompozycję utworu

<http://aleklasa.pl/liceum/c230-wiersze/c304-analiza-wierszy/glos-wewnetrzny-herbert>

Zbigniew Herbert – „Głos wewnętrzny” (pytania i odpowiedzi)

Interpretacja literaturoznawcy

<http://docplayer.pl/27396089-To-wiersz-herberta-glos-wewnetrzny-przytaczam-we-fragmentach-moj-glos-wewnetrzny-niczego-nie-doradzanie-nie-odradza-nie-mowi-ani-tak-ani-nie.html>

Monika Bolach, „Herbert i Larkin – Istotna sprawa” (s. 1–6, 8–9)

Krok 10.

W poezji Herberta „głos wewnętrzny” okazał się zjawiskiem incydentalnym, ale np. w twórczości Czesława Miłosza „dajmonion” (bo taką pisownię przyjął poeta w swoich tekstach) jest już kategorią kluczową – chociaż w jego rozumieniu staje się kategorią bardziej estetyczną niż etyczną, wciąż reprezentuje porządek transcendentny (boski, sakralny), lecz jest bardziej Muzą niż głosem sumienia. Zresztą sprawdź to sam – analizując kilka jego wierszy.

<https://www.milosz.pl/przeczytaj/poezja/19/ars-poetica>

Czesław Miłosz, „Ars poetica?”

przede wszystkim jednakże utwory „Do dajmoniona” i „Bez dajmoniona”

a także „Sekretarze” i „Posłuchanie”

(pierwsza część poematu „Gdzie wschodzi słońce i kędy zapada”)

Krok 11.

Skonfrontuj swoje refleksje z wypowiedzią literaturoznawcy.

[http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Postscriptum_Polonistyczne/Postscriptum_Polonistyczne-r2011-t-n1\(7\)/Postscriptum_Polonistyczne-r2011-t-n1\(7\)-s119-138/Postscriptum_Polonistyczne-r2011-t-n1\(7\)-s119-138.pdf](http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Postscriptum_Polonistyczne/Postscriptum_Polonistyczne-r2011-t-n1(7)/Postscriptum_Polonistyczne-r2011-t-n1(7)-s119-138/Postscriptum_Polonistyczne-r2011-t-n1(7)-s119-138.pdf)

Joanna Dembińska-Pawelec, „Ryt-

miczne szept daimoniona. O mediowej funkcji poezji Czesława Miłosza”

Krok 12.

Pora wrócić do punktu wyjścia: posłuchaj jeszcze raz Błażeja Króla – jakimi środkami muzycznego wyrazu i jakie aspekty wiersza Herberta wyakcentował w swoim wykonaniu?

Iwona Hudańska nauczyciel konsultant CDN w Koninie

Agnieszka Świtalska nauczyciel bibliotekarz CDN PBP w Koninie

Metodyka pracy zdalnej (przegląd poradników dostępnych w sieci)

Organizacja pracy zdalnej wymaga od społeczności szkolnej nowej formy pracy zdominowanej przez kształcenie e-learningowe. Realizując zadania dydaktyczno-wychowawcze w ramach zdalnego nauczania, wykorzystujemy internetowe narzędzia, komunikatory on-line oraz platformy zewnętrzne. Proces nauczania na odległość wymaga nie tylko dobrego zaplanowania go, ale przede wszystkim skutecznej realizacji.

Poniżej zamieszczamy linki do materiałów wspierających dyrektorów, nauczycieli, uczniów i rodziców w realizacji zadań w okresie pracy zdalnej.

Poradniki:

dla szkół

▪ https://dokumenty.men.gov.pl/Kszaltowanie_na_odleglosc_%E2%80%93_poradnik_dla_szkol.pdf – Kształcenie na odległość: Poradnik dla szkół – MEN

▪ <https://akademia.nask.pl/> – Publikacje, materiały dla nauczycieli i rodziców

dla dyrektorów

▪ <https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje/poradnik-dla-dyrektorow> – Poradnik wspierający dyrektorów placówek oświatowych w realizacji nowych zadań

dla nauczycieli

▪ <https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje/poradnik-dla-nauczycieli> – Materiały edukacyjne odsyłające uczniów do odpowiednich tematów i treści

▪ <https://akademia.nask.pl/> – Publikacje, materiały, webinary, pomoce dydaktyczne

dla rodziców

▪ <https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje/poradnik-dla-rodzicow> – Czas spędzony w domu kusi jednak, aby z sieci korzystać zdecydowanie częściej, niż jest to konieczne. Jak zatem „odłączyć” siebie i dzieci od sieci?

▪ <https://www.gov.pl/web/niezagubdzieckawsieci/zanim-podejmiesz-wyzwanie> – Niewinna z pozoru gra może mieć poważne konsekwencje

▪ <https://akademia.nask.pl/> – Publikacje, materiały dla rodziców

Wybrała Iwona Hudańska

*

Poradniki:

▪ <https://blog.ceo.org.pl/jak-zwiekszyc-zaangazowanie-uczniow-w-zdalne-uczenie-sie/>

Autor: Danuta Sterna

Tytuł: Jak zwiększyć zaangażowanie uczniów w zdalne uczenie się?

Adresat: nauczyciele

Zakres: motywacja uczniów

▪ <https://blog.ceo.org.pl/ocenianie-w-dobie-koronawirusa/>

Autor: Danuta Sterna

Tytuł: Ocenianie w dobie koronawirusa

Adresat: nauczyciele

Zakres: ocenianie

▪ <https://blog.ceo.org.pl/organizacja-zdalnego-nauczania-rola-nauczyciela-wychowawcy-oraz-rodzin-uczniow-i-uczennic/>

Autor: Jędrzej Witkowski

Tytuł: Organizacja zdalnego nauczania – rola nauczyciela, wychowawcy oraz rodzin uczniów i uczennic

Adresat: nauczyciele, dyrektorzy

Zakres: organizacja pracy zdalnej

▪ <https://www.kuratorium.lodz.pl/organizacja-zdalnego-nauczania-w-szkolach-poradnik/>

Autor: Kuratorium Oświaty w Łodzi

Tytuł: Organizacja zdalnego nauczania w szkołach – poradnik

Adresat: dyrektorzy, nauczyciele, uczniowie

Zakres: organizacja pracy zdalnej

Wybrała Agnieszka Świtalska

Małgorzata Gralewski nauczyciel doradca CDN w Koninie

Top 7 linków internetowych – materiały pomocne do nauczania języka angielskiego

W obliczu obciążenia pracą zdalną i dużych wyzwań, jakie stawia przed nami pandemia, zdalne nauczanie stało się obowiązkiem każdego nauczyciela, ucznia i w jakimś sensie rodzica. Nie każdy jednak nauczyciel doskonale zna strony internetowe z ciekawymi zadaniami interaktywnymi lub materiałami do pobrania i wydrukowania czy tworzenia własnych ćwiczeń on-line. I tutaj spieszę z pomocą, zamieszczając moich top 7 linków do stron, z których sama korzystam i które wydają mi się godne polecenia. Uważam bowiem, że możliwości technologii cyfrowej są dzisiaj ogromne, daje ona nauczycielom i uczniom dostęp do atrakcyjnych, specjalistycznych materiałów wychodzących daleko poza ramy podręczników i znacznie ułatwiających nam teraz pracę.

Planując jednakże zdalną pracę z uczniami, powinniśmy uwzględnić to, co uczniów interesuje i w jakiej formie najbardziej oni lubią pracować: czy wykonując ćwiczenia interaktywne, czy oglądając materiał na youtube, czy też tworząc komiksy on-line – i zależnie od tego zaproponować odpowiedni link. Warto również informować uczniów, dlaczego się czegoś uczą i jaki jest cel ich działań, a także zbierać informację zwrotną wykazującą, czy dane narzędzie przyniosło oczekiwane rezultaty, czy też trzeba coś zmienić. Zapraszam do zapoznania się z moimi faworytami.

<https://www.thinglink.com/video/1310950386642714625>

Strona internetowa, dzięki której można stworzyć interesujące, bardzo efektowne, interaktywne materiały dla uczniów. Narzędzie bardzo łatwe w obsłudze. Zachęcam do tworzenia materiałów zawierających propozycje zadań oryginalnych i szczególnie przydatnych w nauczaniu zdalnym.

<https://en.islcollective.com/>

Bardzo fajna strona, mnóstwo świetnych kart pracy z gramatyki i słownictwa, ale także bardzo, bardzo ciekawe ćwiczenia interaktywne w formie filmów, scenek, bajek z dokładnym opisem zadania i materiałem dodatkowym do wydrukowania. Również dostępne lekcje wideo.

<https://www.liveworksheets.com/>

Bank pomysłów, mnóstwo ćwiczeń gotowych do pobrania, do wydrukowania, do tworzenia. Łatwe w obsłudze i super pomocne w dzisiejszej rzeczywistości, ale nie tylko, do wykorzystania również w pracy codziennej nauczyciela języka angielskiego.

<https://engly.pl/>

Superpomocne ćwiczenia interaktywne leksykalne, gramatyczne, zadania egzaminacyjne, bank różności. Możemy też tutaj znaleźć materiały do druku, np. Conversation cards – zawiera **105 kart konwersacyjnych**, które pomogą przećwiczyć **tworzenie pytań** w formie ustnej w 8 czasach gramatycznych (trzeba zapłacić 10 zł). Każda karta zawiera inny czasownik (czasowniki nie powtarzają się!). Pomoże to wzbogacić słownictwo i przećwiczyć formy gramatyczne ponad 105 czasowników! Materiał zawiera klucz odpowiedzi (listę wszystkich pytań) z podziałem na

konstrukcje gramatyczne. Poziom A2/B1.

<https://learningapps.org/index.php?category=3&s=>

Rewelacyjna strona, na której znajduje się mnóstwo interaktywnych, już gotowych ćwiczeń gramatycznych czy leksykalnych na każdy poziom nauczania. Ćwiczenia są bardzo zróżnicowane, począwszy od uzupełniania luk, poprzez milionerów, pasujące pary, grupowanie, po wisielca czy krzyżówkę. Fajną opcją jest również to, że możemy tutaj stworzyć własne ćwiczenie interaktywne.

<https://www.makebeliefscomix.com/>

Superświetna strona do tworzenia komiksów przez uczniów. Bardzo fajne narzędzie do zabawy, ale również rozwijania w uczniach kreatywności i pomysłowości. Do stworzenia komiksu uczniowie muszą również pamiętać o wpisaniu tekstu w języku angielskim – jest to więc znakomite ćwiczenie tworzenia dialogu, ale w inny, ciekawy sposób.

<https://wordwall.net/pl/>

Fantastyczna strona do tworzenia własnych ćwiczeń gramatycznych, leksykalnych, ale również bank już gotowych ćwiczeń do pobrania. Łatwe w obsłudze narzędzie, a zarazem bardzo funkcjonalne jako pomoc w nauce języka angielskiego. Polecam.

Katarzyna Krygier nauczyciel doradca CDN w Koninie

Zabawy z matematyką – propozycje zajęć dla dzieci przedszkolnych

Zamknięte przedszkola, zawieszenie zajęć dydaktycznych – to informacja, którą już od pewnego czasu żyje cała Polska. Wielu rodziców musi zorganizować dziecku opiekę, ale co z nauką? Czy my, nauczyciele powinniśmy w tym czasie zachęcać dzieci do nauki, czy potraktować ten czas jako wolne dni od zajęć w przedszkolu? Drodzy nauczyciele i rodzice, jeśli tylko możecie, to wykorzystajcie ten czas mądrze!

Doskonale wiem, ile czasu należy poświęcić, żeby znaleźć pomysły na zabawy i zajęcia, które będą ciekawe i atrakcyjne dla dzieci w wieku przedszkolnym. Mam nadzieję, że znajdziecie w tym artykule inspiracje, dzięki którym podstawa programowa będzie realizowana, a przedszkolaki będą zainteresowane nauką i aktywne.

Proponuję dla dzieci przedszkolnych proste, ale ciekawe zabawy matematyczne. Każda nauka w formie zabawy jest przyswajana przez dziecko z entuzjazmem i na długo zostaje w pamięci. Podczas takich zabaw wspieramy wyobraźnię malucha, zachęcamy do rozmów i wzmacniamy jego koncentrację uwagi. Dziecko w prosty i przyjazny sposób poznaje świat, nowe pojęcia, trenuje pamięć i rozwija kreatywne myślenie.

Dla wielu z nas dużym wyzwaniem jest zachęcenie dzieci do nauki matematyki. Wielu dorosłym wydaje się, że to wiedza wymagająca intensywnej pracy umysłowej, a dzieciom przysparza wyłącznie trudności. Matematyka nie musi być trudna, nie traktujmy jej jak „straszego potwora”, z którym dzieci muszą się zmierzyć.

Zachęcam do wykorzystania moich pomysłów. Możecie sprawić, aby dzieci nie myślały, że się uczą. Maluchy będą podekscytowane, a nauka będzie prawdziwą frajdą, gdy użyjemy naszej wyobraźni i poświęcimy trochę czasu, by zabawić się wraz z dziećmi w matematykę.

MATEMATYKA W KUCHNI

Kuchnia jest świetnym miejscem do pracy nad zdolnościami matematycznymi. Tutaj dziecko może wszystkiego dotknąć, zważyć, zmierzyć i policzyć. Taka matematyka w kuchni to świetna zabawa, ale przede wszystkim nabywanie i utrwalanie praktycznych umiejętności.

1. Smaczne figury geometryczne

Czego się ucymy: Poznajemy nazwy figur geometrycznych, utrwalamy ich cechy, doskonalimy umiejętność liczenia.

Opis zabawy: Wystarczy kilka składników, aby maluch z pomocą rodzica wyczarował ciasteczka o różnych formach. Najpierw trzeba wszystkie składniki dokładnie odmierzyć, aby później z gotowego ciasta wyczarować kółka, trójkąty czy kwadraty. Możemy zadanie nieco

utrudnić: poprośmy dziecko o ułożenie ciastek w różny sposób na kilku talerzykach, by ich liczba np. rosła o dwa albo malała o jeden...

Dodatkowe propozycje:

* Zbierz w kuchni przedmioty: prostokątne – herbatniki, pokrywki od pudełek, okrągłe – ciastka, zakrętki od słoików, trójkątne – kanapki, serwetki. Dziecko dotyka przedmioty i nazywa kształty.

* Układajcie kształty i cyfry z zapalek, wykałaczek, słomek...

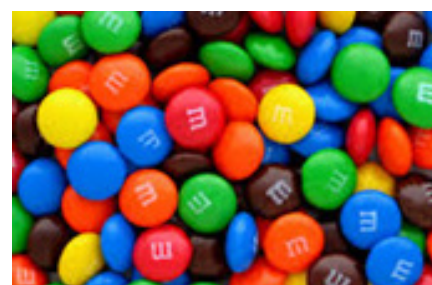

2. Liczenie ze smakiem

Czego się ucymy: Przeliczamy elementy, posługujemy się liczebnikami głównymi i porządkowymi, rozpoznajemy lub utrwalamy cyfry oznaczające liczby od 0 do 10.

Opis zabawy: Do nauki liczenia można włączyć zmysł smaku. Na podwieczorek przygotowujemy kilka miseczek z różnymi

smakołykami: rodzynkami, pestkami dyni, kawałkami owoców (przygotujmy to, co lubi dziecko). Dziecko losuje kartę i kładzie na talerzyk, do jogurtu albo prosto do buzi tyle wybranego smakołyku, ile wynosi wartość napisanej przez mamę cyfry. Jest to motywacja do szybkiego zrozumienia, która cyfra oznacza mniej, a która więcej.

3. Rodzinny obiad

Czego się uczymy: Klasyfikujemy przedmioty według przeznaczenia, odtworzymy układy przedmiotów.

Opis zabawy: Starajmy się, żeby liczenie było wpisane w codzienny rytm dnia. Gdy na przykład dziecko uczestniczy

w nakrywaniu do stołu, niech policzy, ile osób będzie jadło i jakie elementy zastawy będą potrzebne. Dodatkowo możemy poprosić o ozdobienie stołu kwiatami i o to, aby dziecko włożyło kwiaty do wazonu i policzyło je.

4. Nawlekamy makaron

Czego się uczymy: Rozwijamy motoryczne umiejętności maluszków, utrwalamy umiejętność liczenia.

Opis zabawy: Rozłóż trochę surowego makaronu na stole i daj dziecku sznurowadło, ozdobny drucik lub wstążkę i zawiąż na końcu. Najpierw pokaż, jak nawlekać, jakie można robić kompozycje, potem zachęć dziecko do samodzielnego

nawlekania i liczenia „korali”, zaproponujmy rytm – np. 5 rurek, 4 okrągłe...

Inne propozycje utrwalające liczenie:

* Zróbcie popcorn: dodawaj ziarna prażonej kukurydzy – najpierw 2, potem kolejne 2 i następne 2. Na końcu zabawy wszystko zjedzcie.

* Ustaw minutnik kuchenki mikrofalowej na 10 lub 20 sekund i razem odliczajcie do zera.

5. Zabawa w największe i najmniejsze

Czego się uczymy: Pomagamy dziecku klasyfikować przedmioty ze względu na wielkość.

6. Co mogę zważyć?

Czego się uczymy: Zabawa wprowadzająca pojęcie wagi oraz wielkości.

Opis zabawy: Ustawcie wagę i ustalcie, który banan jest cięższy, które jabłko

Opis zabawy: W kuchni zachęćcie dziecko do szukania przedmiotów największych i najmniejszych: talerze, kubki, garnki, serwetki...

waży najmniej... Można też zadać trudniejsze pytanie: co waży więcej – pół kilograma cukru czy pół kilograma masy...

7. Zimno-ciepło

Czego się uczymy: Określamy kierunki, ustalamy położenie przedmiotów w stosunku do własnej osoby, rozróżniamy stronę lewą i prawą.

Opis zabawy: Schowajmy na przykład żelki w różnych miejscach i naprowa-

dzajmy dziecko słowami: „ciepło” – jeśli zbliży się do żelka i „zimno” – jeśli się oddala. Możemy powiedzieć na początku zabawy, że schowaliśmy 6 smakołyków, za każdym razem pytajmy: ile jeszcze zostało do odszukania?

MATEMATYKA NA SPACERZE / W OGRODZIE

Spacer albo pobyt w ogrodzie to świetny czas do pracy nad zdolnościami matematycznymi. Dziecko może wszystkiego dotknąć, zmierzyć i policzyć. Taka matematyka to świetna zabawa, ale przede wszystkim nabywanie i utrwalanie praktycznych umiejętności.

1. Znajdź drogę

Czego się uczymy: Świetny sposób na rozwijanie orientacji w przestrzeni, logicznego myślenia i planowania.

Opis zabawy: Samodzielne lub wspólne rysowanie labiryntów. Koniecznie spró-

bujcie ze swoimi pociechami narysować labirynt kredą na boisku, patykiem na placu zabaw. To zdecydowanie jedna z najlepszych zabaw dla dzieci.

2. Drabina

Czego się uczymy: Ćwiczymy liczenie w ruchu, koordynację. Im częściej w nauce dziecko używa wszystkich zmysłów, tym szybciej się uczy.

Opis zabawy: Kredą na chodniku narysuj drabinę, ułóż ją z patyków lub wykorzystaj domową drabinę i opisz ją liczbami od 1 do 10. Poproś dziecko, by

stało na liczbie 4. Potem podaj inną liczbę. Gdy dziecko przechodzi na następne pole, musi liczyć kroki. Powiedz: „4 dodać 2 równa się... 6”. Podaj inną liczbę i powtórz ćwiczenie z dodawaniem lub z odejmowaniem (np. „6 odjąć 1 równa się... 5”). Można rysować dłuższe drabiny (do 20).

3. Figury i kształty

Czego się uczymy: Utrwalamy nazwy i wygląd figur geometrycznych.

Opis zabawy: Ułóż z kamyków koło. Nazwij je i pomóż dziecku ułożyć podobne. Zapytaj: „Które koło jest więk-

sze, moje czy twoje?”. Potem układajcie z patyków trójkąty i kwadraty. Poproś dziecko, by ułożyło dwa koła, następnie dwa kwadraty i powiedz: „Ja mam dwa kwadraty. Tyle samo, co ty kół”. Wymyśl inne polecenia.

4. Największe i najmniejsze

Czego się uczymy: Pomagamy dziecku w klasyfikowaniu przedmiotów ze względu na wielkość.

Opis zabawy: W swoim otoczeniu szukajcie z dzieckiem największych i najmniejszych przedmiotów. Na spacerze, na podwórku, w swoim ogrodzie możecie szukać największego i najmniejszego drzewa, kamienia, kwiatka, patuszka...

Inna propozycja: Więcej czy mniej?

* Daj dziecku kilka kamieni (na początek trzy, cztery) wyraźnie różniących się wielkością. Pokazuj je, mówiąc: „Ten kamyk jest duży, ten mały”, „Ten jest największy, a ten najmniejszy”. Ułóż kamienie od największego do najmniejszego, opisując, co robisz. Poproś dziecko, by pokazało, który kamyk jest duży, a który mały. Ułóżcie je według wielkości.

5. Co gdzie jest?

Czego się uczymy: Określamy położenia rzeczy względem siebie. Jest to ćwiczenie wyobraźni przestrzennej.

Opis zabawy: Rysujcie na piasku, chodniku, boisku... Używaj pojęć: „obok”,

„nad”, „pod”, „w środku”. Narysuj koło i poproś, by dziecko narysowało w jego środku mniejsze. Potem drzewo – niech umieści nad nim słońce i obok psa. Wymyśl inne zadania.

6. Gra w klasy

Czego się uczymy: Dziecko ćwiczy liczenie, poznaje cyfry. Ta gra przy okazji trenuje koordynację ruchów i równowagę – to ważne dla prawidłowego rozwoju mózgu!

Opis zabawy: Wyrysuj schemat klasy

(połączone kwadraty jeden nad drugim, boczne na ręce, podzielone koło jako głowa), wpisz w pola cyfry od 1 do 10. Rzucacie kamień, pudełko – skaczecie po niego raz na jednej, raz na dwóch nogach, obrót i z powrotem.

7. Polowanie na kształty

Czego się uczymy: Utrwalamy nazwy figur geometrycznych, doskonale ćwiczenie na rozpoznawanie kształtów i liczenie.

Opis zabawy: Na spacerze zaproponuj

dziecku polowanie na kształty: Ile znajdziesz trójkątów, ile kół, ile kwadratów i prostokątów (znaki drogowe, koła aut, kostka chodnikowa, szyldy sklepowe, reklamy...).

8. Dodawanie zwierząt

Czego się uczymy: Ćwiczymy liczenie; możemy pokazać dziecku, że liczenie nie jest abstrakcyjne, ale można je zastosować w życiu.

Opis zabawy: Dodawanie powinno być

zabawne i można liczyć przyrodę wokół nas. Poprośmy, by dziecko dodało nogi, skrzydełka, głowy zwierząt (dodajmy nogi ptaka i kota lub pająka i psa itp.). Dzieci bardzo lubią wszelkie zadania, w których występują zwierzęta.

9. Wzory

Czego się uczymy: Układamy przedmioty w szeregi i rytmy, uczymy się odtwierzania układu przedmiotów i tworzenia własnych układów.

Opis zabawy: Z młodszym dzieckiem bawisz się za pomocą prostych szere-

gów, ale dla starszego dziecka wzory mogą już być troszkę trudniejsze, np. liść, listek, kamyk, piórko, listek, listek, kamyk, piórko itd. Poproś dziecko, aby kontynuowało układ (z twoją pomocą). Potem zaproponuj, by wymyśliło własny wzór.

10. Czego tu brakuje?

Czego się uczymy: Ćwiczymy pamięć.

Opis zabawy: Potrzebujesz kilku różnych przedmiotów (np. kwiat, kamień, piórko, patyk, szyszka). Ułóż je w rzędzie, głośno je z dzieckiem nazwijcie, pozwól mu przyjrzeć się układowi i go

zapamiętać. A teraz zagadka! Dziecko zamyka oczy, a ty w tym czasie zabierasz jedną z rzeczy. Dziecko otwiera oczy i zgaduje, czego brakuje. Potem zamieniacie się rolami. Liczbę i urozmaicenie przedmiotów zmieniaj w zależności od możliwości dziecka.

11. Tablice rejestracyjne

Czego się uczy my: Utrwalamy cyfry, liczby, ćwiczymy dodawanie, odejmowanie.

Opis zabawy: Do nauki matematyki można wykorzystać numery rejestracyjne samochodów. Na początku zachęć

dziecko do rozpoznawania cyfr. Następnie możecie dodawać poszczególne cyfry lub je odejmować. Starsze dzieci mogą podawać dwucyfrowe liczby znajdujące się na rejestracjach (55-78...). Można też liczyć zaparkowane auta.

MOJA RADA

Jeśli widzimy, że nauka liczenia nawet w takiej postaci nudzi albo irytuje dziecko, odpuśćmy na kilka dni albo spróbujmy nauki w innej formie. Najważniejsze jest to, aby do niczego nie zmuszać i nie wywierać na dziecku presji. Chwalmy dziecko za postępy i zaangażowanie!

gażowanie!

BIBLIOGRAFIA

- Mirosława Anna Pleskot, Agnieszka Staszewska-Mieszek, Kocham przedszkole – Program wychowania przedszkolnego, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2017
- E. Gruszczyk-Kolczyńska, E. Zielińska,

ska, Dziecięca matematyka, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1999

- Colin Rose, Gordon Dryden, Zabawy fundamentalne, Program rozwoju dziecka w wieku 2–6 lat, Transfer Learning Sp. z o.o.
- www.dziecisaawazne.pl
- www.mojdziecikreatywnie.pl

Beata Kubsik nauczyciel doradca CDN w Koninie

Uczymy się całym ciałem – o potrzebie ruchu podczas nauki zdalnej (przykłady praktycznych rozwiązań)

Częściowo już za nami, ale także wciąż jeszcze przed nami trudny czas. Uczniowie spędzają długie godziny, siedząc przed ekranem komputera. Prowadzą mało aktywny fizycznie tryb życia. Rozumiemy, jak ważne jest zaspokojenie potrzeby ruchu u dzieci w wieku 7–10 lat. Możemy im w tym pomóc, organizując zajęcia dydaktyczne tak, aby nauce towarzyszył ruch. Wiemy, że z medycznego punktu aktywność fizyczna wspomaga rozwój dzieci – zwiększa pojemność płuc, kształtuje lepszą pracę serca, obniża ciśnienie tętnicze krwi, poprawia pamięć, jest powodem dobrego samopoczucia, uczy radzenia sobie ze zmęczeniem i stresem, korzystnie wpływa na postępy w nauce, zmniejsza poziom lęku, obniża stany depresyjne. Ruch rozwija mózg człowieka i sprzyja uczeniu się.

Jak zaplanować zajęcia zdalne z wykorzystaniem ruchu?

Oto przykłady rozwiązań praktycznych.

SKACZĄCA MATEMATYKA

Zadanie dla ucznia:

- Podskocz 5 razy na prawej nodze.
- Podskocz 2 razy więcej na lewej nodze.
- Podskocz obunóż tyle razy, ile razem podskoczyłeś na nodze prawej i lewej.
- Wykonaj o 6 mniej podskoków skrzyżnych niż skakałeś obunóż.
- Wykonaj 2 razy więcej przysiadów niż podskoków obunóż.
- Na koniec wykonaj dowolną parzystą liczbę pajacyków.

Uczeń może najpierw dokonać obliczeń, wyniki zapisać w tabelce i dopiero potem wykonać zadanie ruchowe. Inni, dobrze liczący w pamięci uczniowie mogą wykonywać zadanie ruchowe od razu.

MATEMATYKA BIEGANA

Poproś ucznia o przygotowanie karteczek, na których zapisze:

- wyniki mnożenia i dzielenia w z. 100
- przykład: $54 / 72 / 36 / 28 / 32 / 18 / 81 / 42 / 12 / 9 / 8$

- działania do nich: $56:7= / 36:4= / 3x4= / 4x9= / 9x8= / 6x9= / 7x4= / 6x3= / 8x4= / 9x9= / 6x7= /$

Zadanie dla ucznia: Karteczki z działaniami układamy na stole, a karteczki z wynikami na krześle oddalonym od stołu. Zadaniem jest przeczytanie działania ze stołu i pobiegnięcie po wynik do krzesła, zabranie go i dołożenie do przykładu na stole. Ważne: za każdym razem można zabrać tylko jeden wynik. Po połączeniu wszystkich działań z wynikami sprawdzamy je – tu uczniowie mogą wykorzystać kalkulator, planszę tabliczki mnożenia itp.

PISANIE Z PAMIĘCI BIEGANE

Wybierz dla ucznia fragment tekstu z podręcznika. Poproś go o zaznaczenie tego fragmentu ołówkiem.

Zadanie dla ucznia: Połóż podręcznik z zaznaczonym tekstem na krześle lub fotelu albo szafce oddalonej od stołu – im dalej, tym lepiej. Zeszyt do pisania

ułoż na stole. Weź ołówek.

Zadanie polega na przepisaniu zaznaczonego tekstu poprzez pobieżnięcie do tekstu, zapamiętanie części zdania lub całego zdania, przybiegnięcie do stołu i zapisanie go. I tak cały czas, aż tekst zostanie przepisany do zeszytu.

Na zakończenie następuje sprawdzenie tekstu z podręcznikiem. Na zielono uczeń podkreśla wszystkie wyrazy dobrze zapisane. Następnie poprawia wyrazy napisane błędnie.

SKOCZNA GRAMATYKA

Potrzebne są np. trzy woreczki

w różnych kolorach: niebieskim, zielonym, żółtym oraz karteczki z napisanymi rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami po 5 przykładów na każdą część mowy, np.:

– rzeczowniki: wazon, rakieta, stokrotka, tęcza, aptekarz

– czasowniki: wisi, rysuje, czyta, leży, śpi

– przymiotniki: zachwycające, niski, wysoka, dobre, pyszne

Zadanie dla ucznia: Woreczki rozstawiamy w trzech punktach, tak, aby tworzyły trójkąt. Kolor niebieski to rzeczowniki, zielony to przymiotniki, a żółty to czasowniki. Karteczki wrzucamy do dowolnego pudełka. Uczeń staje w środku rozstawionych woreczków, losuje z pudełka wyraz i doskakuje do odpowiedniego koloru (np. wazon doskakuje do worka koloru niebieskiego), zostawia wyraz na woreczku i wraca, następnie losuje kolejny wyraz i tak toczy się zabawa, aż wszystkie wyrazy znikną z pudełka.

WYCHOWANIE FIZYCZNE NA ODLEGŁOŚĆ

Poproś uczniów, aby ubrali wygodne stroje sportowe, przygotowali wodę do picia i wybrali bezpieczne miejsce do ćwiczeń, a następnie otworzyli filmik z ćwiczeniami podanymi przez was – warto wspomagać się gotowymi, wcześniej sprawdzonymi filmikami na youtube.

W sieci wyszukacie: jogę dla dzieci, gimnastykę korekcyjną, tańce, akrobatykę, koło fortuny dla ćwiczeń gimnastycznych.

Bogumiła Wawrzyniak nauczyciel bibliotekarz CDN PBP w Koninie Filii w Słupcy

Zajęcia edukacyjne z kodowania oraz praca zdalna w CDN PBP w Koninie Filii w Słupcy

Jesienią w Bibliotece Pedagogicznej w Słupcy odbyły się zajęcia dla uczniów klas VI ze Szkoły Podstawowej nr 3 im. Adama Mickiewicza w Słupcy, podczas których zostały zaprezentowane tajemnice kodowania, czyli zabawy z szyfrowaniem. Tematem przewodnim było hasło „Mózg nasz superkomputer”. Dzieci podczas zajęć w bibliotece poznawały szersze tajniki działania narządów zmysłu, zwłaszcza mózgu w oparciu o książkę Zmysły. Poznaj ich sekrety i tajemnice. Zajęcia nakierowane zostały na temat szyfrowania i kodowania – zaprezentowane zostały różnorodne ich przykłady, a uczniowie między innymi

przy pomocy czytnika kodów odczytywali kody QR oraz samodzielnie tworzyli swoje własne. Dzieci poznały także zasady szyfrowania przy pomocy znaków graficznych zastępujących alfabet

oraz alfabet Morse’a. Zabawy okazały się niezwykle interesujące i wywołały wśród uczniów wiele pozytywnych emocji.

W marcu w związku z ogłoszonym w Polsce stanem epidemii choroby COVID-19 biblioteka postawiona została przed nowym wyzwaniem – koniecznością tworzenia dla uczniów i nauczycieli materiałów edukacyjnych wspierających nauczanie i naukę zdalną. Na stronie biblioteki stworzono zakładkę Zostań w domu – przeczytaj książkę

albo dwie...! Umieszczono w niej linki do zakupionych przez bibliotekę fachowych czasopism pedagogicznych dostępnych online; ponadto regularnie wzbogacano ją o recenzje i opisy książek do poczytania w domu dostępnych na IBUK Libra i na stronie Wolne Lektury. Dla uczniów i nauczycieli pracujących zdalnie z uczniami nauczyciele

bibliotekarze tworzyli też szereg różnorodnych pomocy umieszczonych w zakładce Materiały edukacyjne. Można tam znaleźć quizy sprawdzające wiedzę z lektur, gry i zabawy logiczne tworzone na stronie learningapps.org, bajki, scenariusze lekcji i wiele innych materiałów pomocnych do realizacji programów nauczania.

Piotr Gołdyn nauczyciel konsultant CDN w Koninie

Edukacja w czasie pandemii

Wirus zwany COVID-19 zaskoczył społeczność światową i wprowadził duże zamieszanie w wielu państwach. Zatrzymał gospodarkę, ale także wpłynął znacząco na sposób edukacji. Zaskoczył nauczycieli, rodziców i uczniów. Wszystkie te grupy znalazły się w niekomfortowej dla siebie sytuacji. Nauczyciele zmuszeni zostali do porzucenia tradycyjnych form przekazywania wiedzy na rzecz nauczania zdalnego. Tu się pojawił problem: z jakich narzędzi, platform korzystać, aby skutecznie prowadzić tego typu nauczanie. Rodzice „zmuszeni” zostali do większego wsparcia swoich dzieci w realizacji zadań zleconych przez nauczycieli. Z kolei uczniowie pozbawieni zostali fizycznej relacji ze swoimi rówieśnikami, a także możliwości samorealizacji. Nie wspominam już o uczniach z rodzin patologicznych, którzy – wychodząc do szkoły – mogli się wyrwać z piekła, jakie zgotowali im najbliżsi.

Sytuacja nowa, zaskakująca dla wszystkich, i co gorsza – brak konkretnego terminu powrotu do normalności. Jak sobie poradzić w tych okolicznościach? Z pewnością dużą pomocą i dla nauczycieli, i dla rodziców, ale także uczniów będzie książka, która powstała bardzo szybko jako odpowiedź na to, co się wydarzyło. Nosi ona tytuł *Edukacja w czasach pandemii wirusa COVID-19. Z dystansem o tym, co robimy obecnie jako nauczyciele*, która powstała pod redakcją prof. UAM dra hab. Jacka Pyżalskiego. Zawiera ona 14 rozdziałów, których lektura z pewnością pozwoli jeszcze teraz oswoić się ze zdalnym nauczaniem. Warto po nią sięgnąć. Dla-

czego? Powodów jest wiele. Wydaje się, że głównie po to, żeby zrozumieć, na czym polega edukacja zdalna. Autorzy wskazują na to, że należy zmienić paradygmaty – nie można uczniów w ten sposób nauczyć wszystkiego, czego chcielibyśmy dokonać w klasycznej formie nauczania, nie da się zrealizować pełnej podstawy programowej. Ważne, żebyśmy nauczyli uczniów – uczyć się.

Dla wszystkich ta sytuacja jest trudna. Autorzy sugerują również wsparcie dla uczniów (na odległość). Konieczna jest zatem rozmowa z nimi on-line, często indywidualna. Uczniowie muszą mieć także kontakt między sobą, to podtrzymuje ich więzi rówieśnicze, ważne w procesie rozwoju.

Ciekawym wątkiem jest kwestia oceniania. Autorka rozdziału poświęconego temu problemowi – Danuta Sterna – sugeruje, żeby nie oceniać, a jedynie opiniować. Oceny wystawić dopiero po powrocie do „normalności” albo na podstawie oceny z pierwszego półrocza i ocen, które zostały wystawione jeszcze przed epidemią.

Piotr Plichta pisze o pewnych nierównościach w dostępie do edukacji zdalnej i ma tu na myśli przede wszystkim uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Myślę, że dla nauczycieli niezwykle ważny będzie również rozdział napisany przez Marcina Zarodę. Dlaczego? Ano dlatego, że pokazuje, jak sobie zorganizować pracę zdalną, jak się do niej przygotować, żeby zachować umiar, a przede wszystkim – kolokwialnie rzecz ujmując – „nie zwariować”. Tu przede wszystkim ważna jest autody-

sciplina i odpowiednio ułożony plan. Chodzi o to, żeby zdalne nauczanie nie było katorgą, a naturalną pracą przynoszącą korzyść uczniom i satysfakcję nauczycielom.

Autorzy podają również propozycje wykorzystania narzędzi i platform, na których można prowadzić zdalną edukację. Dla zachęty podaję spis treści publikacji:

- *Psychologiczna sytuacja dzieci i młodzieży w dobie epidemii* Wiesław Poleszak i Jacek Pyżalski
- *Jak pracować z uczniem w kryzysie w czasie pandemii COVID-19?* Tomasz Bilicki
- *Neurobiologiczny kontekst edukacji zdalnej* Marek Kaczmazzyk
- *Co jest obecnie ważne, a co mniej w działaniach szkół i nauczycieli?* Jacek Pyżalski
- *Relacje przede wszystkim – nawet jeśli obecnie jedynie zapośredniczone* Jacek Pyżalski i Wiesław Poleszak
- *Cyfrowa edukacja – potencjał, procesy, modele* Marlena Plebańska
- *Strategie kształcenia na odległość* Anna Koludo
- *Mamy (za) duży wybór – jak nie zgubić się wśród narzędzi cyfrowych?* Natalia Walter
- *Wstrzymaj siebie, rusz ucznia: e-nauczanie a e-twórczość* Jacek Ścibor
- *Ocenianie w dobie koronawirusa* Danuta Sterna
- *Różne konteksty nierówności cyfrowych a wyzwania dla zdalnej edukacji – propozycje rozwiązań* Piotr Plichta
- *Jak nauczyciele mogą obecnie zadbać o swój dobrostan?* Marcin Zaród
- *Organizacja zdalnego nauczania* Jędrzej Witkowski
- *Czego możemy nauczyć się od tych, którzy prowadzą zdalną edukację od dawna?* Łukasz Tomczyk

Jak wejść w posiadanie tej publikacji, a przede wszystkim – jak ją przeczytać? Bardzo prosto: wystarczy wejść na stronę <https://zdzalnie.edu-akcja.pl/> i pobrać plik za darmo. Aby jeszcze do tego zachęcić, dodam, że pod koniec kwietnia książka miała już 6 tys. pobrań.

Jestem przekonany, że naprawdę warto po tę pozycję sięgnąć. Jej lektura w zupełnie innym świetle pokazuje to, z czym my, nauczyciele się spotkaliśmy w kontekście zdalnej edukacji.

Katarzyna Grzymska nauczycielka Szkoły Podstawowej nr 6 w Koninie

O projekcie edukacyjnym „Na przerwie w górach”

Lokalne potrzeby, na jakie odpowiada projekt

Szkoła Podstawowa nr 6 znajduje się w Koninie przy ul. Kolejowej 2. Liczy 15 oddziałów, do których uczęszcza 292 uczniów. Sytuacja materialna większości rodzin znajduje się na dość niskim poziomie, a duża część uczniów objęta jest opieką MOPR.

Nasza szkoła znajduje się w centrum miasta, dlatego też dzieciom brakuje zielonych miejsc, gdzie mogłyby: odpoczywać, bawić się lub też zdobywać wiedzę i umiejętności o charakterze proekologicznym i przyrodniczym. W placówce nie ma ogrodu biologicznego, a pobliski krajobraz jest typowo miejski (szkoła mieści się w pobliżu dworca kolejowego). Dysponujemy jednak niezagospodarowanym terenem, który można by wykorzystać do stworzenia zakątka bioróżnorodności, np. w postaci ogrodu skalnego. Usytuowanie i ukształtowanie terenu oraz warunki biogeograficzne stwarzają możliwości do wykorzysta-

nia tego gruntu w ten właśnie sposób. Dodatkowym atutem jest fakt, że graniczy on z miejscem zwanym potocznie przez dzieci „płytą” (teren o asfaltowej nawierzchni otoczony murami szkoły), gdzie uczniowie spędzają wolny czas na świeżym powietrzu podczas przerw oraz zajęć świetlicowych. Uczniowie naszej szkoły, jak już wcześniej zostało wspomniane, w większości pochodzą z ubogich rodzin i często jedyną ich rozrywką po zakończeniu zajęć szkolnych – także podczas ferii letnich i zimowych – są zabawy na terenie blokowiska. Niestety prowadzenie zajęć terenowych wiąże się z dojazdem do miejsc, gdzie uczniowie mogliby podziwiać piękno naturalnej przyrody, więc ilość takich wycieczek z konieczności jest ograniczona. Biorąc pod uwagę wymienione wyżej argumenty, uważamy, że stworzenie zielonego zakątka to szansa na to, aby nasi wychowankowie mogli na co dzień obcować z przyrodą, czego niestety brakuje im w ich co-

dziennym życiu.

Uczestnicy projektu

Projekt skierowany jest do wszystkich uczniów naszej placówki (w liczbie 292), a także do dzieci uczęszczających na zajęcia organizowane przez organizację „Słoneczko”, która działa w naszej placówce, a której celem jest pomoc dzieciom będących w trudnej sytuacji rodzinnej. W prace związane z tworzeniem ogrodu skalnego zostaną zaangażowani wszyscy chętni nauczyciele, dyrekcja, a także pracownicy niepedagogiczni. Mając na uwadze fakt, iż Rada Rodziców wyraziła głębokie zainteresowanie naszym projektem oraz w pełni go poparła, przypuszczamy, że duże grono rodziców podczas tworzenia zielonej enklawy będzie chętnie z nami współpracować i współtworzyć ogród.

Cel projektu

Nadrzędnym celem projektu jest stworzenie przyjemnego miejsca do spędzania przerw międzylekcyjnych oraz wolnego czasu, a także miejsca służącego do przeprowadzania zajęć edukacyjnych w terenie.

Dodatkowe cele to:

- Możliwość dokonywania przez uczniów obserwacji przyrodniczych, przeprowadzania badań i eksperymentów – np. wpływ stresu lub energii słonecznej na rozwój roślin.
- Zmiana wyglądu otoczenia szkoły.
- Ogród wzbogaci wiedzę przyrodniczą i ekologiczną uczniów.
- Udział w zakładaniu i pielęgnacji ogrodu stanie się praktycznym sposobem nabywania wielu umiejętności potrzebnych w życiu codziennym, a także umożliwi wdrażanie młodych ludzi do systematycznej pracy.
- Ogródek skalny może pomóc zrozumieć, dlaczego warto obcować z przyrodą oraz jakie mogą być skutki negatywnych oddziaływań człowieka na ekosystem (np. walka z wandalizmem, bezmyślnym niszczeniem roślin).
- Powstanie ogrodu zwiększa szanse na efektywne kształtowanie wielu wartości, takich jak poszanowanie przyrody, przyjmowanie odpowiedzialności za swoje postępowanie, rozwijanie własnych zainteresowań i uzdolnień, tworzenie rozwiązywanie problemów.

Szczegółowy opis działań

1. Skalniak, aby wyglądał naturalnie, nie może być idealny, a jego kształt powinien być w pełni dowolny. Jest to argument przemawiający za tym, że doskonałymi projektantami ogrodu będą sami zainteresowani, do których skierowany jest projekt, a więc wszyscy uczniowie. Pierwszym zatem etapem prac nad stworzeniem ogródka skalnego będzie przeprowadzenie szkolnego konkursu pod nazwą „Mój wymarzony ogródek górski”. Laureat nagrodzony zostanie na forum szkoły przez Pana Dyrektora podczas uroczystego apelu propagującego ochronę środowiska.

2. Drugi etap to prace związane z wykonaniem wstępnego szkicu ogrodu z uwzględnieniem miejsca na ławeczki oraz ścieżki. Zadanie to powierzone zostanie nauczycielowi plastyki, który podczas zajęć lekcyjnych, wykorzystując pracę konkursową, wraz z uczniami stworzy szkic, na którym rozrysowane będą: kształt i rozmieszczenie największych kamieni oraz miejsca na grupy roślin.

3. Miejsce, w którym założymy naszą enklawę zieleni, jest niezmiernie istotne, gdyż od lokalizacji zależy m.in. wybór roślin. Dlatego też uczniowie podczas zajęć lekcyjnych (przyrody,

geografii) obserwować będą teren przeznaczony na ogród, zwracając szczególną uwagę na nasłonecznienie. Ogródek skalny można założyć w cieniu oraz w miejscach mocno nasłonecznionych, więc ich obserwacje dokonywane pod kontrolą nauczycieli umożliwią odpowiedni dobór roślin.

4. Oczyszczenie terenu – usunięcie murawy i wierzchniej warstwy gleby, która posłuży za materiał do stworzenia niewielkich, łagodnych wzniesień (jeśli zajdzie taka potrzeba, bo takowe znajdują się w projekcie). Prace te wykonywać będą starsi uczniowie podczas lekcji wychowania fizycznego, a także wszyscy chętni pracownicy oraz rodzice.

5. Cięższe prace ziemne związane z wkomponowywaniem kamieni oraz tworzeniem alejek z pewnością wykonają chętni pracownicy pedagogiczni i niepedagogiczni oraz rodzice.

6. Nasadzeniami roślin zajmą się młodszy uczniowie naszej szkoły wraz z wychowawcami. Roślinność pozyskamy w większości we własnym zakresie od darczyńców. Zanim jednak zaczną się prace związane z sadzeniem roślin, uczniowie na zajęciach lekcyjnych (przyroda, biologia) dowiedzą się, jakich rośliny używamy do tworze-

nia ogrodu skalnego, a także jakie one mają wymagania środowiskowe i jakie organizmy zwierzęce mogą pojawić się w danych warunkach. Kolejnym etapem będzie stworzenie gazetki szkolnej propagującej bioróżnorodność i ochronę przyrody.

Planowane efekty realizacji projektu

Dzięki stworzeniu w naszej szkole ogródka skalnego uczniowie czas wolny od zajęć lekcyjnych spędzać będą wśród zieleni, a nie jak dotychczas pośród betonu i asfaltu, co z pewnością wzbogaci ich wiedzę, a także umożliwi nabycie nowych umiejętności. Ogródek skalny to szansa dla nauczycieli na to, aby w pełni mogli się realizować, pracując z dziećmi (możliwość wykorzystania większej gamy metod i form pracy na zajęciach). Organizacja większej liczby zajęć terenowych z pewnością ucieszy uczniów, ale zapewne i rodziców. Stworzona zielona enklawa da możliwość promocji szkoły w mediach jako szkoły stawiającej na nowoczesność i ochronę środowiska. Efektem projektu będzie m.in. powstanie gazetki ściennej, 4 ławeczek, nasadzenie wielu gatunków roślin, powstanie alejek, zakup sprzętu ogrodowego.

Laura Banaszak nauczyciel bibliotekarz CDN PBP w Koninie

Książka z rekomendacją

Tytuł: *Zabawa sztuką. Socjoterapeutyczne wsparcie dzieci nadpobudliwych i nieśmiałych w przedszkolu*

Autorzy: Mirosław Kisiel, Magdalena Zrałek-Wolny

Rok wydania: 2019

Wydawnictwo: Difin

Sygnatura: 103532

Książka porusza istotny problem wychowawczy, jakim jest wsparcie dzieci nadpobudliwych i nieśmiałych. Prowadzona pod tym kątem obserwacja środowiska przedszkolnego wskazuje, że należy opracować system oddziaływania terapeutycznego, włączającego do działań zarówno jednostki z zaburzeniami, jak i całą grupę przedszkolną, w której funkcjonuje dziecko. Pojawienie się w grupie przedszkolnej dziecka przejawiającego zachowanie agresywne i nadpobudliwe czy też dziecka nieśmiałego, wycofanego wywołuje poczucie

bezradności i niepewności u nauczyciela i grupy rówieśniczej. Zaburzona zostaje cała struktura społeczna grupy.

Ten właśnie problem skłonił autorów do zastanowienia się, jak pomóc dzieciom nieśmiałym i nadpobudliwym w przedszkolu oraz w jaki sposób włączyć w relacje naprawcze grupę rówieśniczą, której są one członkami. Propozycją rozwiązania tego typu trudnej sytuacji było opracowanie systemu oddziaływania terapeutycznego, w który włączona została grupa rówieśnicza (przedszkolna) oraz zaangażowany, aktywny zespół specjalistów. Takie możliwości dają nauczycielom socjoterapia wsparta przez wybrane obszary sztuki. Muzyka, drama, plastyka, taniec, teatr są dla dziecka na tyle atrakcyjnym i zarazem silnie angażującym bodźcem, że użycie ich w procesie wsparcia stało się zabiegiem oczywistym i skutecznym.

* Źródło opisu publikacji: 4. strona okładki książki „Zabawa sztuką. Socjoterapeutyczne wsparcie dzieci nadpobudliwych i nieśmiałych w przedszkolu”.

Anna Sosnowska nauczyciel bibliotekarz CDN PBP w Koninie

Książka elektroniczna z rekomendacją

Tytuł: *Człowiek w cyberprzestrzeni: wprowadzenie do psychologii Internetu* [dokument elektroniczny]

Autor: Marta R. Jabłońska

Rok wydania: 2018

Wydawnictwo: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego

Dokument elektroniczny – Ibuk Libra

Szacuje się, że co drugi człowiek na świecie ma dostęp do Internetu, a coraz więcej codziennych aktywności zostaje przeniesionych do cyberprzestrzeni. W tej sytuacji warto się zastanowić nad wpływem globalnej sieci komputerowej na nasze życie. Prezentowana publikacja stanowi wprowadzenie do bogatej tematyki psychologii Internetu, czyli dziedziny zajmującej się oddziaływaniem tego medium na jednostkę. Autorka w przejrzysty i usystematyzowany sposób przedstawiła charakterystykę współczesnych internautów, kreowanie e-tożsamości, cyfrowy narcyzm, agresję słowną w Internecie oraz uzależnienie od cyberprzestrzeni. Książka jest adresowana przede wszystkim do studentów kierunków związanych z informatyką i naukami społecznymi oraz osób zainteresowanych wpływem Internetu na człowieka. To cenna lektura także dla rodziców, opiekunów i nauczycieli zajmujących się wychowaniem młodego pokolenia, dla którego cyberprzestrzeń staje się nieodłączną częścią codzienności.

ści.

Spis treści:

1. Portret współczesnego internauty.
2. Kreowanie e-tożsamości.
3. Cyfrowy narcyzm.
4. Agresja słowna w internecie.
5. Uzależnienie od internetu.

*

W kręgu wyobrażeń zbiorowych

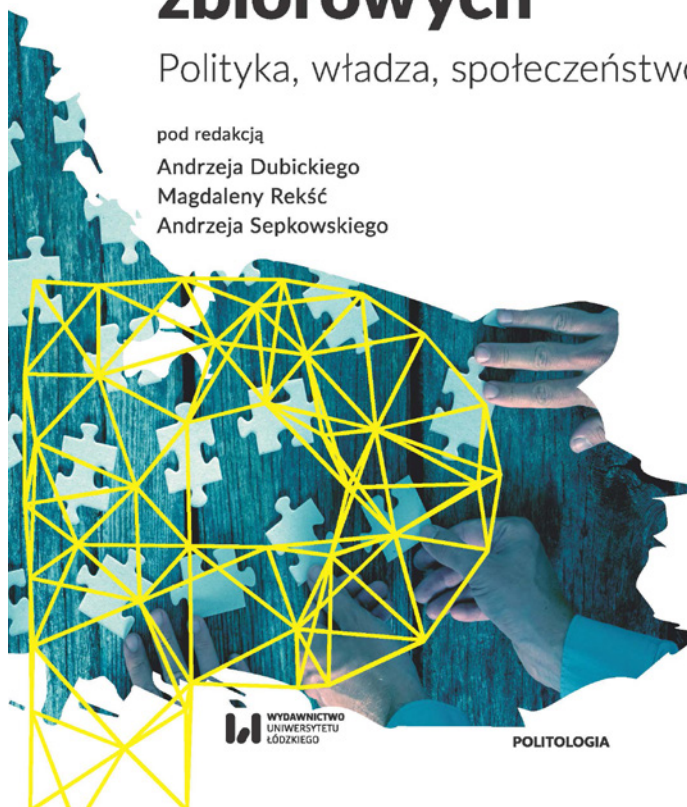
Polityka, władza, społeczeństwo

pod redakcją

Andrzeja Dubickiego

Magdaleny Reksć

Andrzeja Sepkowskiego

Tytuł: *W kręgu wyobrażeń zbiorowych: polityka, władza, społeczeństwo* [dokument elektroniczny]

Autor: red. Andrzej Dubicki, Magdalena Reksć, Andrzej Sepkowski

Rok wydania: 2019

Wydawnictwo: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego

Dokument elektroniczny – Ibuk Libra

Monografia gromadzi studia po-

święcone wyobrażeniom zbiorowym, mitom politycznym, wreszcie – pamięci zbiorowej. To problematyka, która budzi coraz większe zainteresowanie nie tylko historyków, którzy zwykle bywają bliżsi idiografii, lecz także politologów, socjologów, specjalistów od stosunków międzynarodowych i kulturoznawców. Jesteśmy zaskakiwani zarówno tym,

co się dzieje w Europie i na innych obszarach globu ziemskiego, czyli rozpadem z pozoru stabilnego ładu, jak i szybkością oraz nieprzewidywalnością zmian, których nie są w stanie przewidzieć perspektywnie nastawieni ludzie nauki. Mamy do czynienia z obojętnością społeczeństw nawet wtedy, gdy zagrożenie staje się bezpośrednie. Poniekąd stajemy się zbiorowościami, jakich nie wymyśliłby George Or-

well. Niewielkie grupy sterników zbiorowej świadomości ludzi „popychają” te społeczności w kierunkach, które sami znają. Wszystko to dzieje się za sprawą usilnego dążenia do kreowania wyobrażeń zbiorowych przez nowoczesne media. Refleksja nad problematyką wyobrażeń zbiorowych i tożsamości w jej dwóch wymiarach staje się zatem żywotnie potrzebna.

* Źródło: <https://libra.ibuk.pl/>

Laura Banaszak nauczyciel bibliotekarz CDN PBP w Koninie

Nowości w zbiorach CDN PBP w Koninie

EDUKACYJNA

Edukacyjna wartość dziecięcych pytań / Jolanta Bonar, Anna Buła. - Łódź : Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2019

Sygnatura: 103486

KOMPULSYWNE

Kompulsywne objadanie się : jak dzięki mocy własnego mózgu uwolnić się od zaburzeń odżywiania / Kathryn Hansen ; [tłumaczenie Anna Bergiel]. - Białystok : Wydawnictwo Vital, 2019

Sygnatura: 103494

METODY

Metody aktywizujące w szkolnej i pozaszkolnej edukacji muzycznej : poradnik dla nauczycieli i animatorów / Urszula Bissinger-Ćwierz. - Wydanie pierwsze. - Warszawa : Difin, copyright 2019

Sygnatura: 103501

MILCZĄCY

Milczący przewodnicy : jak rozumieć i doskonalić swój umysł / Steve Peters ; tłumaczenie Grażyna Chamielec ; [illustrations Jeff Battista]. - Poznań : Zysk i S-ka Wydawnictwo, 2019

Sygnatura: 103502

MODELOWANIE

Modelowanie z użyciem nagrań wideo : strategie wzrokowe wspierające osoby ze spektrum autyzmu / Stephen Lockwood ; przekład: Katarzyna Maśłowska. - Wydanie I. - Gdańsk : Harmonia Universalis, 2019

Sygnatura: 103503

NAUCZYCIEL

Nauczyciel mentor : zbuduj klasę marzeń / Marzena Kud, Barbara Lew. - Warszawa : Difin, 2019

Sygnatura: 103504

NIEGRZECZNE

Niegrzeczne : historie dzieci z ADHD, autyzmem i zespołem Aspergera / Jacek Hołub. - Wołowiec : Wydawnictwo Czarne, 2020

Sygnatura: 103505

NIENAU CZALNI

Nienauczalni / Gordon Korman ; przełożył Łukasz Małecki. - Wydanie pierwsze. - Kraków : Wydawnictwo Lite-

rackie, 2020

Sygnatura: 103507

PODWYŻKI

Podwyżki, awans zawodowy i ocena pracy od 1 września 2019 r. / [redakcja merytoryczna Lidia Marciniak, Elżbieta Piotrowska-Albin]. - Warszawa : Wolters Kluwer, 2019

Sygnatura: 103513

PRZEMOC

Przemoc emocjonalna czyli O tym, co naprawdę nas boli : zniewaga, upokorzenie, pozbawianie miłości : jak możemy się przed tym bronić / Werner Bartens ; przełożył Witold Milczarek. - Warszawa : Słupsk : Dobra Literatura, 2019

Sygnatura: 103516

PSYCHOLOGICZNE

Psychologiczne aspekty nadwagi i otyłości : teoria i praktyka / Kamila Czepczor-Bernat, Anna Brytek-Matera. - Warszawa : Difin, 2020

Sygnatura: 103517

SZKODA

Szkoda, że twoi rodzice nie przeczytali tej książki : (a twoje dzieci docenią, że ją znasz) / Philippa Perry ; przełożył Janusz Ochab. - Wydanie I. - Warszawa : Wydawnictwo Agora, 2020

Sygnatura: 103521

SZTUKA

Sztuka prezentacji : teoria i praktyka / redakcja naukowa Lidia Jabłonowska, Piotr Wachowiak, Sławomir Winch. - Wydanie poprawione. - Warszawa : Difin, 2019

Sygnatura: 103522

ŚWIAT

Świat w dziecięcych słowach / Halina Zgólkowa. - Poznań : Media Rodzina, 2019

Sygnatura: 103523

TECHNOLOGIE

Technologie informacyjno-komunikacyjne zwiększające dostępność treści matematycznych : problemy informatyzacji matematycznej edukacji uczniów z dysfunkcją wzroku / Jolanta Brzostek-Pawłowska, Małgorzata Rubin, Dariusz Mikułowski ; redakcja naukowa Jolanta

Brzostek-Pawłowska. - Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2019

Sygnatura: 103524

TRENING

Trening innowacyjnego myślenia : rozwiń swój kreatywny potencjał w 31 dni / Paulina Mechło, Olga Geppert. - Gliwice : Wydawnictwo Helion, copyright 2020

Sygnatura: 103525

WSPÓLCZESNA

Współczesna terapia zajęciowa : od teorii do praktyki / Anna Misiorek, Edyta Janus, Miłosz Kuśnierz, Rafał Bugaj ; Komitet Rehabilitacji Kultury Fizycznej i Integracji Społecznej PAN. - Wydanie I. - Warszawa : PZWL, 2019

Sygnatura: 103528

WSZYSCY

Wszyscy kłamią : big data, nowe dane i wszystko, co Internet może nam powiedzieć o tym, kim naprawdę jesteśmy / Seth Stephens-Davidowitz ; przedmowa Steven Pinker ; przełożył Maciej Świerkocki. - Wydanie pierwsze. - Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2019

Sygnatura: 103529

WYCHOWUJ

Wychowuj z głową, czyli Zdroworozsądkowe rodzicielstwo / Ray Burke, Ron Herron, Bridget A. Barnes ; przełożyła Bożena Józwiak. - Wydanie I. - Poznań : Dom Wydawniczy Rebis, 2020

Sygnatura: 103530

WYKORZYSTANIE

Wykorzystanie seksualne dziewcząt z niepełnosprawnością intelektualną / Monika I. Dąbkowska. - Wydanie I. - Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2019

Sygnatura: 103531

ZABAWA

Zabawa sztuką : socjoterapeutyczne wsparcie dzieci nadpobudliwych i nieśmiałych w przedszkolu / Mirosław Kisiel, Magdalena Zrałek-Wolny ; [recenzent dr hab. Lidia Kataryńczuk-Mania, prof. UZ]. - Wydanie pierwsze. - Warszawa : Difin, 2019

Sygnatura: 103532

Grażyna Frydrychowicz nauczyciel konsultant CDN w Koninie

REGION W WEEKEND (27)

Jarocin – wybrane atrakcje turystyczne miasta i okolic

Jarocin – miasto położone w województwie wielkopolskim, zaliczane do jednych z najstarszych miast na terenie Wielkopolski. Miejscowość o bogatej historii, położona na Wysoczyźnie Kaliskiej, aktualnie siedziba powiatu jarocińskiego i gminy Jarocin.

Zarys dziejów miasta

Nazwa Jarocin pojawiła się pierwszy raz w dokumencie z 1257 roku, w którym to książę wielkopolski Bolesław Pobożny (syn księcia wielkopolskiego Władysława Odonica i prawnuk założyciela wielkopolskiej linii Piastów Mieszka III Starego) nadał obszar dzisiejszego miasta wraz z kilkoma wsiami komesowi Jankowi z wpływowego rodu Zarembów. Miasto zmieniało swych właścicieli, począwszy od rodu Zarembów, poprzez Górskich, Jarockich, Przyjemskich, a skończywszy na rodzie Radolińskich. W miejscu, gdzie stoi aktualnie tzw. Skarbczyk i zachowały się fragmenty fosy, w drugiej połowie XIII wieku wzniesiona została przez właścicieli miasta wieża obronna. Spłonęła ona podczas oblężenia pod koniec późniejszego stulecia. Jarocin nie posiadał murów obronnych, a tylko umocnienia w formie palisady. Dawne umocnienia przypominają bramę miejską znajdującą się na pieczęci z końca XVIII wieku i widniejąca na aktualnym herbie Jarocina. W średniowieczu było to dobrze rozwinięte miasto średniej wielkości o charakterze rzemieślniczo-handlowym. W latach 70. XVII wieku działało tu osiem cechów. Od 1661 roku dobra jarocińskie posiadała rodzina Radolińskich, którzy tworzyli historię Jarocina ponad 280 lat. Na przestrzeni dwóch stuleci miasto dotknęły liczne pożary i epidemie oraz przemarsze obcych wojsk. Przez wieki w Jarocinie zamieszkiwały trzy narodowości: Polacy, Niemcy i Żydzi, toteż w odległości kilkuset metrów stały: kościół katolicki, zbór ewangelicki oraz synagoga, a na peryferiach wyznawcy trzech religii mieli swoje cmentarze. W wyniku drugiego rozbioru Polski w 1793 roku Ziemia Jarocińska znalazła się pod panowaniem Prus. Pod koniec XIX wieku nastąpił dynamicz-

ny rozwój miasta. W 1875 roku Jarocin stał się ważnym węzłem kolejowym, a w 1887 roku stolicą nowo powstałego powiatu. Podczas okupacji hitlerowskiej Jarocin, jak cała Wielkopolska, został wcielony do Rzeszy. W latach 1975–1998 miasto administracyjnie należało do województwa kaliskiego, a od 1999 roku do województwa wielkopolskiego.

Kościół parafialny pw. św. Marcina

Świątynia pw. św. Marcina, często nazywana perłą Jarocina, zaliczana jest do najstarszych kościołów w Wielkopolsce.

Zbudowana została na planie krzyża – w stylizację, która przypomina łódź. Jak mówią rdzenni mieszkańcy, najlepiej widać to z lotu ptaka. Jej podniesiony dziób to prezbiterium, rufa to kruchta, a wieża symbolizuje maszt. Wnętrze kościoła pochodzi głównie z XVII i XVIII wieku, ale pierwsza spisana notatka o świątyni pw. św. Marcina pochodzi już z 1257

roku. Pierwszy drewniany kościół został zbudowany przez dziedziców Jarocina Jarockich (herbu Rawicz); przechodząc w ręce kolejnych właścicieli Jarocina, traktowany był jako ich kaplica rodowa. Co zachwyca w jarocińskiej świątyni? Samo prezbiterium zajmuje około jednej trzeciej jej powierzchni, ma trzy ołtarze. W ołtarzu głównym z XVIII wieku, obok obrazu przedstawiającego patrona parafii, kościoła i miasta – św. Marcina na koniu, umieszczono między kolumnami drewniane rzeźby barokowe ukazujące postacie: św. Andrzeja Apostoła, św. Stanisława Kostki, św. Stanisława Biskupa i Męczennika, św. Nepomucena, św. Franciszka Ksawerego i św. Jakuba Apostoła. Nad obrazem św. Marcina wmontowano scenę Wniebowzięcia NMP i Trójcę Świętą w asyście aniołów. Po obu stronach nawy znajdują się ołtarze boczne. Po prawej stronie ołtarza umieszczono obraz św. Anny z figurą św. Anny i św. Jana Chrzciciela, natomiast po lewej – obraz przedstawiający Przemienienie Pańskie i rzeźby kolejnych świętych: Hieronima i Jana Nepomucena. Przy prezbiterium znajduje się barokowa ambona z XVIII wieku, w której wnękach umieszczono figury świętych: Hieronima, Augustyna, Ambrożego, Bonawentury i Grzegorza. Baldachim ambony wsparto dwoma kolumnami przyściennymi, a na jego szczycie znajduje się figura Pana Jezusa Dobrego Pasterza. W kościele znajdują się również kaplice boczne.

- Kaplica po prawej stronie prezbiterium, poświęcona jest Matce Bożej Bolesnej. W jej centrum umieszczono namalowaną Pietę w asyście figur świętych opatów, a u góry ołtarza przedstawiono scenę chrztu małego Indianina przez św. Franciszka Ksawerego.
- Kaplica rodowa Radolińskich, w której na bocznych ścianach umieszczono kamienne tablice z inskrypcjami pośmiertnymi i portrety trumienne.
- Kaplica św. Stanisława Kostki z obrazem przedstawiającym scenę przyjęcia Komunii Świętej przez Świętego.

Kościelny dziedziniec zdobi kamienna rzeźba z 1744 roku – figura św.

Wawrzyńca.

Pałac Radolińskich

Pałac w przeszłości czynił główną siedzibę rodową wielkopolskiej rodziny Radolińskich herbu Leszczyc, został wybudowany w latach 1847–53 w stylu neogotyku angielskiego i nawiązuje do najnowszych mód epoki (prawdopodobnie miała na to wpływ wizyta Władysława Radolińskiego na koronacji królowej Wiktorii w Londynie w roku 1838).

Pałac ma szerokie okna i wejścia zwieńczone ostrymi lukami. Płaski dach jest ozdobiony przypominającym średniowieczne zamki krenelażem, a imponujące okna zapewniają dobre naświetlenie komnat siedziby. Bryłę budynku zwieńczają trzy wieże. We wnętrzu pałacu znajduje się centralnie umieszczona sień, dwukrotnie wyższa niż pozostałe wnętrza, która do 1917 roku mieściła najważniejsze pamiątki rodowe. W części zachodniej stworzono wspaniałe wnętrza biblioteki. Do dziś zachowały się w niej schody i stolarka z neogotycką dekoracją. Od strony ogrodu rezydencja Radolińskich posiadała osobliwą salę balową. Pałac był od XIX wieku wielokrotnie przebudowywany. Współcześnie otacza go park krajobrazowy z pozostałościami oryginalnego ogrodu francuskiego.

Skarbczyk

Skarbczyk – jeden z najstarszych obiektów w mieście, stacjonuje w miejscu dawnej, średniowiecznej siedziby właścicieli miasta, prawdopodobnie rodu Zarembów. Bazuje on na niewielkim wzniesieniu, otoczony jest stawem i kanałami wodnymi, które tworzyły swego czasu fosę. Na przełomie XIV i XV stulecia drewniana budowla spłonęła. Na jej miejscu na początku XVI wieku stanęła murowana wieża mieszkalna. Przez jakiś czas Skarbczyk był też siedzibą Radolińskich, którzy po wybudowaniu pałacu przekształcili wieżę w skarbiec i archiwum swego rodu. Skarbczyk aktualnie pełni rolę galerii miejskiej prowadzonej przez Muzeum Regionalne (od 1958

roku pierwsza siedziba Muzeum Regionalnego, aktualnie główna siedziba mieści się w Ratuszu). W wyjątkowych wnętrzach budynku organizowane są wystawy czasowe prezentujące dorobek artystyczny twórców pochodzących z regionu jarocińskiego i innych zakątków Polski. To w tym klimatycznym miejscu mieszkańcy i zwiedzający mają okazję obejrzeć prace artystów znanych i debiutujących. Program wystawienniczy galeria realizuje w pięciu cyklach:

- „Pierwsza odsłona” – cykl wystaw prezentujących dorobek młodych twórców z regionu jarocińskiego,
- „Z naszego regionu” – cykl wystaw prezentujących dorobek dojrzałych artystów z regionu jarocińskiego,
- „Patrzysz na sztukę” – cykl wystaw poświęcony interesującym osobom i zjawiskom w sztuce współczesnej,
- „Ciekawi ludzie, ciekawe miejsca” – cykl wystaw fotograficznych dokumentujących wyprawy podróżnicze do różnych zakątków świata,
- „Street art i murale w Jarocinie” – całokształt działań artystyczno-edukacyjnych wprowadzających do przestrzeni miejskiej murale i graffiti.

Ruiny kościoła szpitalnego pw. Świętego Ducha

Świątynia, z należącym do niej szpitalem, została ufundowana w latach 1428–1437 przez ówczesnych właścicieli majątku. Pierwotną drewnianą budowlę kościoła zastąpiła murowana świątynia w stylu późnogotyckim, która powstała około roku 1516, o czym świadczy jedna z cegieł z umieszczoną na niej datą. Świątynia pełniła swoją funkcję do pożaru w roku 1833. Do dziś

zachowały się jedynie mury obwodowe wraz z przyporami oraz ostrołukowymi otworami okiennymi.

Dworzec kolejowy

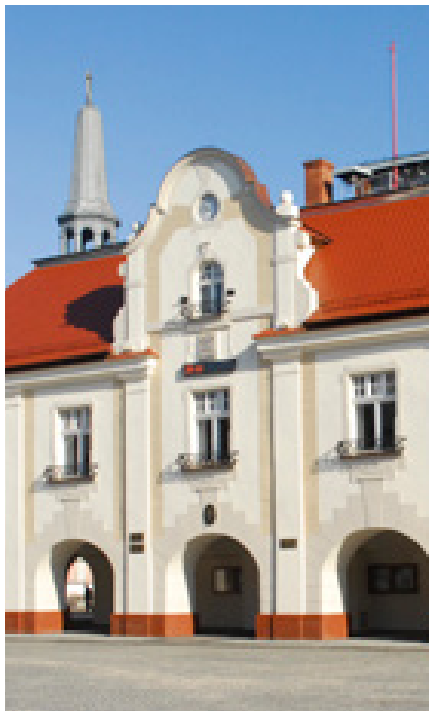
Dworzec wybudowany pod koniec XIX wieku należy do najstarszych zachowanych dworców typu węzłowego w Wielkopolsce. Obiekt był również jednym z pierwszych dworców posiadających oświetlenie elektryczne na tym terenie. Nad oknami zachowały się malowidła przedstawiające sceny i symbole związane z miastem. Przy wejściu głównym została umieszczona tablica pamiątkowa ku czci powstańców wielkopolskich z ziemi jarocińskiej.

Cmentarz ewangelicko-augsburski

Cmentarz ewangelicko-augsburski powstały w pierwszej połowie XIX wieku, a powiększony na początku XX wieku tworzy dokument wielokulturowej historii miasta Jarocina i regionu. Zespół jednorodnie stylistyczny, zachował neogotycką formę z przełomu XIX i XX wieku, z bramą, kaplicą cmentarną i domem grabarza. Na jego terenie zachowały się nagrobki z końca XIX wieku, liczne zarzysy grobów skrzynkowych oraz starodrzew liściasty, który tworzy aleja lipowa biegnąca od bramy głównej do kaplicy.

Ratusz

Neobarokowy ratusz (przykład siedziby władz miejskich) w znacznym stopniu zachował elementy i formy gmachu wzniesionego w latach 1799–1804, przebudowanego w latach 1854 i 1907.

Stojący na rynku miasta ratusz jest budynkiem o dwóch kondygnacjach wzniesionym na planie kwadratu z niewielkim dziedzińcem wewnętrznym. Wysokie, łamane dachy przykrywają dachówkę. Na parterze gmach otaczają arkadowe podcienia wsparte na masywnych filarach. Elewacje podzielone są pilastrami dźwigającymi wydatny gzyms. Poniżej gzymsu, na ściętych narożach budynku znajdują się kartusze z herbem miasta. Ozdobą wszystkich czterech elewacji są zbliżone wystawki – w wystawce zachodniej zainstalowano w 1907 roku zegar, a przy schodach znajduje się witraż przedstawiający scenę związaną z legendą o św. Marcynie. W zabytkowym budynku ratusza z arkadowymi podcieniami zlokalizowano Muzeum Regionalne, w którym znajduje się sala stałej ekspozycji „Z przeszłości Ziemi Jarocińskiej”, dokumentująca dzieje regionu od czasów przedhistorycznych do II wojny światowej. Osobną część tematyczną stanowi ekspozycja zbiorów etnograficznych, wytworów kultury ludowej oraz współczesnych rzeźb lokalnych artystów. Muzeum Regionalne prowadzi działalność edukacyjną, badawczą i wydawniczą.

Spichlerz Polskiego Rocka

Nowoczesne muzeum multimedialne, położone w zabytkowej strefie centrum miasta, prezentuje stałą ekspozycję poświęconą historii polskiej muzyki rockowej i historii jarocińskich festiwali. Wystawa ma charakter multimedialny. Dostępne są:

- oryginalne nagrania muzyczne i filmowe z koncertów oraz filmy doku-

mentalne prezentujące kolejne edycje festiwalu,

- artykuły zamieszczane przez lata w prasie lokalnej i ogólnopolskiej pozwalające poznać historię festiwalu,
- ekspozycje przedmiotów towarzyszących jarocińskiemu festiwalowi, np. oryginały plakatów, foldery festiwalowe, karnety i wejściówki, pamiątkowe koszulki, znaczki reklamowe itd.

Pomnik Glana

Jedyny w swoim rodzaju pomnik glana – symbol ciężkiego rocka, punku i całej bogatej subkultury. Pomnik stanął w roku 2011, w trzydziestą rocznicę pierwszego jarocińskiego festiwalu z inicjatywy Felicji Pawlickiej (jarocińska artystka i animatorka kultury).

Muzeum Napoleońskie w Witaszycach

W miejscowości Witaszyce, przy głównej drodze znajduje się okaza-

ły pałac. Budynek został wzniesiony pod koniec XIX wieku i utrzymany jest w stylu neobarokowym. Po wojnie w pałacu mieścił się oddział Instytutu Włókien Naturalnych w Poznaniu. Obecnie obiekt znajduje się w prywatnych rękach. W przylegającym do pałacu parku znajduje się późnobarokowy dworek. To właśnie w nim znajduje się jedyne w Polsce prywatne Muzeum Wojen Napoleońskich. Ekspozycja zawiera 10 tysięcy figurek żołnierzy, z czego połowa rozstawiona jest na makietach. Pozostałe przedstawiające różne formacje wojsk znajdują się w gablotach. W muzeum można zobaczyć dwie dioramy – makiety przedstawiające bitwy pod Raszynem i pod Waterloo oraz broń, mundury, monety, odznaczenia oraz książki i dokumenty z epoki napoleońskiej. Spośród zbiorów na szczególną uwagę zasługuje maska pośmiertna Napoleona oraz jego włos.

Pałac w Raszewach

Pałac wybudowano w latach 1887–1888. Jest to budynek klasycystyczny o cechach neobarokowych. W fasadzie frontowej widoczny jest ganek, nad którym znajduje się taras. Do ganku prowadzi symetryczny podjazd. W korpusie głównym wysunięty ryzalit, nad którym znajduje się trójkątny fronton z herbem. Po obu stronach korpusu głównego znajdują się wysunięte ryzalidy boczne.

Pałac w Śmielowie

Pałac w Śmielowie jest usadowiony

nad brzegiem Lutyni, w Pradolinie Warciańsko-Odrzańskiej. Klasycystyczną rezydencję wzniesiono w 1797 roku dla Andrzeja Ostroroga-Gorzeńskiego. Została ona zaprojektowana na planie podkowy oplatającej z jednej strony szeroki,

podkowy, prowadzą parterowe, ćwierćkolisty galerię. Zespół jest obecnie odrestaurowany. Od 1975 roku mieści się w nim Muzeum Adama Mickiewicza. W muzeum można podziwiać odrestaurowane wnętrza i bogaty zbiór mebli

Śmielów - Muzeum Adama Mickiewicza

kolisty podjazd. Pośrodku stoi główny, piętrowy gmach pałacu. Jest ozdobiony od frontu wysokim portykiem wpartym czterema jońskimi kolumnami. Do dwóch nieco niższych, bocznych budyneczków zespołu, na obu końcach

używanych w XIX wieku przez polską arystokrację. Pomieszczenia pałacu są ozdobione polichromią. Pałac otacza park w stylu angielskim ze starym drzewostanem, pomnikiem Adama Mickiewicza oraz z tzw. ogródkiem Zosi.

Pałac w Tarcach

Architektura rezydencji nawiązuje do renesansowych zamków francuskich, została wzniesiona w 1871 roku dla rodziny Ostrorogów-Gorzeńskich. Datę powstania pałacu potwierdza chorągiewka z datą 1871 umieszczona na wyższej wieży. Budynek jest piętrowy, z drugim piętrem ukrytym w dachu mansardowym. W narożach pałacu znajdują się cztery zróżnicowane, okrągłe wieże oraz wydatne ryzalidy w obu dłuższych fasadach. Są tu również charakterystyczne dla stylu neorenesansu zdwojone oprawy okien piętra. We wnętrzu mieści się okazała sień z pilastrowym podziałem i obiegającymi ją schodami. Pałac otoczony jest rozległym parkiem

Raszewy – Pałac

krajobrazowym założonym w pierwszej połowie XIX wieku, w którym znajduje się m.in. stary drzewostan o pomnikowych rozmiarach.

Szlaki turystyczne

Jarocin oraz jego najbliższe okolice stwarzają znakomite warunki do uprawiania turystyki pieszej, rowerowej i kajakowej. Z myślą o miłośnikach aktywnego wypoczynku połączonego z kontaktem z naturą oraz poznawaniem ciekawych zabytków architektury i historii regionu wytyczono i oznakowano w obszarze miasta, gminy i powiatu:

▪ szlaki piesze:

- szlak czerwony: Dworzec PKP – Kościuszki – Powstańców Wlkp. – kamienie księcia Radolina – grodzisko Czarszczew – osada nadleśnictwa – staw Zdrój – Wilkowyja – Bachorzew – Słupia – Słowików – ul. Wrocławska – Rynek – Al. Niepodległości – ul. Dworcowa – Dworzec PKP (długość szlaku – 30,2 km),
- szlak zielony: Dworzec PKP – Al. Niepodległości – Rynek – Pałac Rado-

lińskich – las Zdrój – Wilkowyja – Tarce – Lisew – Żerków – Brzostków – Śmiełków (długość szlaku – 24,5 km),

- szlak żółty: Dworzec PKP – Paderewskiego – Wrocławska – Ciświca – Golina – Borzęcice – Trzebin – Dobrzyca (długość szlaku – 24,5 km);

▪ trasy rowerowe:

- Transwielkopolska Trasa Rowerowa: Pogorzelica – Śmiełów – Żerków – Pawłowice – Stęgosz – Radlin – Wilkowyja – Anapol – Jarocin – Wola Książęca – Twardów – Kurcew (długość trasy – 38,6 km),
- Rowerowy Pierścień Jaraczewa: Rusko – Strzyżewko – Bruczków – Łowęcice – Nowa Cerekwica – Wojciechowo – Skoków – Borek Wlkp. – Jezewo – Niedźwiady – Ługi – Włociejewice – Mchy – Sebastianowo – Chwałkowo Kościelne – Drabinek – Panienka – Bielejewo – Zalesie – Góra – Parzęczew – Nosków – Rusko – Wojciechowo (długość trasy – 68,3 km);

▪ szlaki kajakowe:

- Rzeką Prosną: Nowa Wieś, Szymonowice, Górki Tomickie, Lisewo i Kret-

ków, Chwałowo, Ruda Komorska, Modlica (całość trasy liczy 19,5 kilometra),

- Rzekami Prosną i Wartą: Ruda Komorska, Modlica, Pogorzelica, Orzechowo, Dębno, Hermanów, Nowe Miasto (całość trasy liczy 28 kilometrów),
- Rzeką Lutynią: Wola Książęca, Słupia, Bachorzewo, Wilkowyja, Ludwinowo, Podlesie, Śmiełów (trasa liczy 35 kilometrów).

Źródła

- <https://regionwielkopolska.pl/artykuly>
- <http://www.polskaniezwykla.pl/mi-niprzewodnik-pdf>
- <https://www.polskieszlaki.pl/>
- <http://jarocin.pl/pl/Dzieje-Jarocina>
- <https://zabytek.pl/pl/obiekty/jarocin>
- <https://www.opiekun.kalisz.pl/perla-jarocina>
- <https://www.muzeumjarocin.pl/>
- <http://turystyka.jarocin.pl/>
- <https://zamkomania.pl/jarocin.php>
- <https://mapy.eholiday.pl/galeria-jarocin>

**SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO**

PLACÓWKI OŚWIATOWE PROWADZONE PRZEZ SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO PODLEGŁE DEPARTAMENTOWI EDUKACJI I NAUKI

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Kaliszu

pełna informacja dostępna na stronie:
www.odn.kalisz.pl

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie

pełna informacja dostępna na stronie:
www.cdnkonin.pl

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Lesznie

pełna informacja dostępna na stronie:
www.cdn.leszno.pl

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile

pełna informacja dostępna na stronie:
www.cdn.pila.pl

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu

pełna informacja dostępna na stronie:
www.odnpoznan.pl

Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Kaliszu

www.cwrkdiz.kalisz.pl

Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Koninie

www.cwrkdiz.konin.pl

Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Lesznie

www.cwrkdiz.leszno.pl

Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Pile

www.cwrkdiz.pila.pl

Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Poznaniu

www.cwrkdiz.poznan.pl

Placówki Oświatowe Prowadzone Przez
Samorząd Województwa Wielkopolskiego

Wielkopolskie Samorządowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego:

- w Gnieźnie, ul. Mieszka I nr 27, www.medyk.gniezno.pl

Centrum oferuje naukę na następujących kierunkach:

Terapeuta Zajęciowy, Opiekun Medyczny, Technik Masażysta, Technik Farmaceutyczny

- w Koninie, ul. Przemysłowa 4, www.medyk.konin.pl

Centrum oferuje naukę na następujących kierunkach:

Terapeuta Zajęciowy, Opiekun Medyczny, Technik Usług Kosmetycznych, Technik Masażysta, Technik Elektroradiolog, Asystent Osoby Niepełnosprawnej, Higienistka Stomatologiczna

- w Ostrowie Wielkopolskim, ul. Limanowskiego 17,
www.msz-ostrow.cba.pl

Centrum oferuje naukę na następujących kierunkach:

Terapeuta Zajęciowy, Opiekun Medyczny, Technik Usług Kosmetycznych, Technik Masażysta, Technik Farmaceutyczny, Opiekunka Dziecięcia, Higienistka Stomatologiczna, Asystentka Stomatologiczna, Technik Elektroradiolog

- Nr 1 w Poznaniu, ul. Szamarzewskiego 99, www.msz.poznan.pl

Centrum oferuje naukę na następujących kierunkach:

Opiekun Medyczny, Technik Usług Kosmetycznych, Technik Masażysta, Technik Farmaceutyczny, Ortopedystka, Technik BHP, Technik Elektroradiolog, Technik Elektryki i Informatyki Medycznej

- Nr 2 w Poznaniu, ul. Mostowa 6, www.wsck.pl

Centrum oferuje naukę na następujących kierunkach:

Asystentka Stomatologiczna, Higienistka Stomatologiczna, Technik Dentystyczny, Asystent Osoby Niepełnosprawnej, Opiekun Medyczny, Opiekun Osoby Starszej, Opiekun w Domu Pomocy Społecznej, Opiekunka Dziecięcia, Technik Masażysta, Terapeuta Zajęciowy

- w Rawiczu, ul. gen. Grota Roweckiego 6, www.medyk-rawicz.pl

Centrum oferuje naukę na następujących kierunkach:

Technik Usług Kosmetycznych, Technik BHP, Opiekun Osoby Starszej, Terapeuta Zajęciowy, Opiekun w Domu Pomocy Społecznej, Opiekunka Środowiskowa, Opiekunka Dziecięcia, Asystent Osoby Niepełnosprawnej, Technik Masażysta, Opiekun Medyczny

- w Złotowie, ul. Szkolna 3, www.wsckziu-zlotow.pl

Centrum oferuje naukę na następujących kierunkach:

Opiekun Medyczny, Technik Archiwista, Technik Masażysta, Technik Usług Kosmetycznych, Opiekunka Dziecięcia

**Wielkopolskie Samorządowe Centrum Kształcenia Ustawicznego
we Wrześni**, ul. Wojska Polskiego 2a, www.wscku-wrzesnia.pl

Centrum oferuje naukę na następujących kierunkach:

- Florysta, Technik Usług Kosmetycznych, Technik Logistyk, Technik Administracji, Technik Archiwista, Technik Rachunkowości, Opiekun Medyczny, Asystent Osoby Niepełnosprawnej, Technik Budownictwa